

Terroristeja vai neuvottelukumppaneita?

Tunnustuksen politiikan teorian kriittistä tarkastelua osana aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden tutkimusta

Sami Sihvo
Pro Gradu -tutkielma
Turun yliopisto
Valtio-oppi
Kevät 2022

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

TURUN YLIOPISTO

Filosofian, poliittisen historian ja valtio-opin laitos / Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta

SIHVO SAMI: Terroristeja vai neuvottelukumppaneita? Tunnustuksen politiikan teorian kriittistä tarkastelua osana aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden tutkimusta

Pro gradu -tutkielma, 90s.

Valtio-oppi

Kevät 2022

Kansainvälisen politiikan teoriakenttää eivät hallitse enää vain muutamat debatit suurien teorioiden välillä. Uusien lähestymistapojen voidaan katsoa valaisevan vanhojen teorioiden sokeita pisteitä ja tuovan aiemmin marginaalissa olleita ilmiöitä analyysien keskiöön. Yhtenä uutena ja jo jonkin verran huomiota saaneena teoriana kansainvälisen politiikan kentälle on noussut alun perin filosofiasta ja sosiaalipsykologiasta ponnistava *tunnustuksen politiikka*, joka kiinnittää huomiota identiteetteihin sekä niille annetulle tunnustukselle tai tunnustuksen kieltämiselle, tunnustuksen hakemisen tavoille ja tunnustustekojen seurauksille. Ihmisen tai tietyn ryhmittymän tunnustamisen tai tunnustamatta jättämisen voikin katsoa koskevan jotain hyvin fundamentaalista piirrettä: toisen hyväksymistä tai toisen kohtelemista jonkinlaisen arvon omaavana. Valtioita ei teorian mukaan tule ajatella vain mustina laatikkoina, vaan avainasemassa on sen ymmärtäminen, mikä tietystä valtiosta tai ryhmittymästä tekee juuri kyseisen valtion tai ryhmittymän, miten keskeisten identiteetti- ja toimintamuotojen puolesta argumentoidaan ja miten niille annetaan tai ollaan antamatta tunnustusta.

Tutkielmassani keskityn analysoimaan tunnustuksen politiikan käyttöä aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kontekstissa. Esimerkiksi erilaiset terroristijärjestöt ovat usein iskuillaan pyrkineet saamaan tunnustusta identiteeteilleen ja päämäärilleen. Kysyn, miten tunnustuksen politiikkaa on tällä kansainvälisen politiikan rajatulla alalla käytetty, ja esitän, miksi sitä ei tulisi kohdella sellaisena jumalterminä, jollaista siitä on joissain suureellisimmissa analyyseissa maalailtu. Työni aineistona toimii tutkimuskirjallisuus, jota olen lukenut laajasti ja jolle pohjaan kriittiset huomioni.

Tunnustuksen politiikkaa yleisesti on sovellettu esimerkiksi identiteettipolitiikan, uudelleenjakamisen ja monikulttuurisuus- ja kysymysten yhteydessä. Aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kentällä huomiota on kiinnitetty tunnustuksen kieltämiseen ja sen seurauksiin, symbolisiin tekoihin, neuvottelutilanteisiin sekä konfliktitilanteiden dynamiikkaan. Tunnustusteoksiksi on nähty esimerkiksi neuvotteluiden edistyminen tai kariutuminen, tietyt terrori-iskut, kapinallisryhmittymien inkluusio/eksklusio ja valtioiden pyrkimykset määrittellä aseelliset ei-valtiolliset ryhmittymät tietyin sanakäntein – usein siis tavoilla, jotka eivät vastaa ryhmittymien omaa itsensä määrittelyä. Hyökkäykset identiteettejä kohti ovat usein aiheuttaneet pahaa verta.

Tunnustuksen politiikka ongelmat olen jakanut neljään kategoriaan. Teoria olettaa tunnustukselta (1) liiallista hyveellisyyttä sen suhteen, että molemminpuolinen tunnustus olisi tie rauhaan. Tunnustus voidaan tulkita myös (2) toissijaisena, sillä monissa konfliktitilanteissa tunnustusdynamiikka näyttää toimivan pikemminkin apukätenä kuin pääasiallisena selittäjäkategoriana. Lisäksi teorian (3) fokus ei ole terävä, koska sillä ei näytä olevan tietynlaista kovaa ydintä, josta sovellutukset ponnistavat. Tärkein kritiikkini koskee kuitenkin tunnustuksen politiikan (4) välineellisyyttä; tunnustusta haetaan usein tietyn päämäärän vuoksi. Tunnustustekojen analysointi olisikin parempi asettaa jonkin muun teorian osaksi kuin kohdella tunnustuksen politiikkaa uutena *grand theoryna*.

Asiasanat: tunnustuksen politiikka, tunnustus, terrorismi, aseelliset ei-valtiolliset toimijat, konfliktit

Sisällysluettelo

1 Johdanto.....	1
1.1 Työn tarkoitus ja tutkimuskysymykset	4
2 Tunnustuksen filosofian ja politiikan nykyteoriaa	6
2.1 Tunnustusteorioiden nykyklassikot.....	9
2.1.1 Charles Taylor ja multikulttuurisuuskysymykset	10
2.1.2 Axel Honneth ja tunnustus kamppailuna.....	13
2.1.3 Fraser ja tunnustuksen suhde uudelleenjakamiseen	18
2.3 Tunnustuksen politiikka: sovellutukset ja kansainväliset suhteet	22
3 Tunnustuksen politiikka ja aseelliset ei-valtiolliset toimijat	28
3.1 Tunnustus ja terrorismi: klassikkojen käyttö.....	30
3.2 Tunnustuksen epääminen ja terrorismi symbolisena väkivaltana	34
3.3 Neuvottelut osana tunnustusta.....	41
3.4 <i>Armed non-state actors and the politics of recognition</i> – Tunnustuksen monet lähestymistavat	48
4 Tunnustuksen politiikan käytön ongelmat	61
4.1 Hyveellisyys.....	62
4.2 Toissijaisuus.....	64
4.3 Fokus.....	68
4.4 Välineellisyys.....	71
5 Yhteenveto	77
Lähdeluettelo	83

1 Johdanto

*Terrorism, before it is an act, is a calculation, on the basis of future traces, in anticipation of how traces yet to be made will someday be read. As such it is more than casually bound up with the complex movements of textuality on both sides – on the side [--] of the sender and the receiver of the message.*¹

Kansainvälisen politiikan perinteisten lähestymistapojen dominanssista huolimatta kentälle on kehittynyt huomattavan erilaisista taustaoletuksista ponnistavia teorioita. Näistä ns. jälkipositivistisista teorioista konstruktivismiin voidaan varmasti sanoa saaneen suurimman suosion johtuen sen kulttuuria, identiteettejä ja normeja huomioivasta otteesta. Sen sijaan, että valtiot nähdään ”mustina laatikkoina” ja anarkian tila jollain tavalla universaalina, kansainvälisen yhteisön tilaa ei tulkita muuttumattomaksi vaan, kuten Alexander Wendt asian ilmaisi, ”anarkia on mitä valtiot siitä tekevät”². Siinä missä menneisyyttä on usein hallinnut muutamien selkeiden teorioiden keskinäiset debatit³, on teoriakirjo nyt huomattavasti laajempi. Jonkinnäköisen universaaliin ihmisluontoon perustuvan realismin kilpailijana ei ole vain systeemitason voimapolitiikkaa korostava neorealismi tai marxilaiset tulkinnat, vaan huomiota kiinnitetään myös ympäristöön, kulttuuriin, tunteisiin, naisten asemaan, uskontoon ja siirtomaamenneisyyteen, vain muutamia mainitakseni.

Lähestymistapojen moninaistumista voidaan pitää ehdottomasti positiivisena, sillä uudet lähestymistavat valaisevat aina joitain vanhojen lähestymistapojen sokeista pisteistä. Sodista ja konflikteista monet eivät ole juurisyyiltään olleet pelkän vallan ja turvallisuuden tavoittelun aiheuttamia, vaan kyse on myös uskonnoista, uskomuksista ja identiteeteistä. Esimerkiksi voi nostaa vaikkapa Lähi-idän konfliktit, joissa voi erotella moninaisia aineksia aina eri uskontotulkintojen välisistä kiistoista pyrkimykseen taata suopeat naapurimaat ja kasvattaa vaikutusvaltaa konfliktin repimissä maissa. Aluetta pidetään joissain tulkinoissa⁴ ongelmallisena monelle teoriarakennelmalle.

Eräänä päätään nostavana teoriana kansainvälisen politiikan kentällä voi pitää *tunnustusta* ja siitä johdettua *tunnustuksen politiikkaa ja filosofiaa*. Englanniksi käytetään usein termiä *politics of*

---

¹ Bajerok 2005, 874.

² Lausahdus juontaa juurensa alun perin Wendit artikkelin nimeen *Anarchy Is What States Make of It: The Social Construction of Power Politics, International Organization* (1992).

³ Kansainvälisten suhteiden tutkimuskentällä hahmotellaan usein neljä debattia: ensimmäinen realismin ja idealismin välillä 1930- ja 40-luvuilla, toinen perinteisen ja tieteellisen lähestymistavan välillä 1950- ja 60-luvuilla, kolmas realistien, liberalistien ja marxististen teorioiden välillä 1970- ja 80-luvuilla ja viimeinen positivistien ja post-positivistien teorioiden välillä 1980-luvun lopusta alkaen.

⁴ Esim. Buzan & Gonzalez-Pelaez 2009, 1–2; Salloukh 2017, 660; LSE-blog 18.8.2015.

recognition, saksaksi puolestaan *Theorie der Anerkennung*. Tunnustuksen käsite laajemmin on noussut esiin yhteiskuntatieteissä, joissa sitä on esitetty selitysvoimansa puolesta jopa jonkinlaisena jumalterminä⁵. Vaikka nykyisten tunnustusteorioiden juuret ovat hegeliläisessä ajattelussa, ovat ne verrattain tuoreita, monet vasta 1990- ja 2000-luvun tuotteita. Niiden piiriin voidaan laskea kuuluvan monia tulenpolttavia kysymyksiä, mutta ennen kaikkea termiä on käytetty *identiteettipolitiikan* käsitteen yhteydessä. Identiteettipolitiikkaa käytetään runsaasti usein määrittelemättä sitä tarkemmin, mutta selitysmalliksi sitä tarjotaan niin viimeaikaisen uusoikeiston nousuun, uskonnolliseen fundamentalismiin ja kampusvasemmiston radikalisoitumiseen, ennen kaikkea Yhdysvaltojen kontekstissa. Termillä on viitattu muutenkin laajemmin erilaisia vähemmistöryhmiä korostavaan politiikkaan, ja se on saanut huomiota ja kontribuutioita nimekkäiltäkin tutkijoilta. Esimerkiksi Francis Fukuyama kirjoittaa muutama vuosi sitten ilmestyneessä kirjassaan *Identity* (2018):

Demand for recognition of one's identity is a master concept that unifies much of what is going on in world politics today. It is not confined to the identity politics [--] but extends to broader phenomena [--]. Much of what passes for economic motivation is, I will argue, actually rooted in the demand for recognition [--]⁶.

Teeman nousua on selitetty erilaisin tavoin. Tunnustuksen politiikan teoriasta laajan yleiskattauksen kirjoittanut brittitutkija Simon Thompsonin mukaan toisen maailmansodan jälkeistä sitoutumista sosiaalidemokraattiseen konsensukseen murensi 1960-luvulta alkanut uusvasemmiston ja -oikeiston nousu, jonka myötä identifikaatio yhteiskuntaluokkaan ja/tai ammattiin heikkeni. Tyhjiön voidaan katsoa täyttyneen uusilla kansanliikkeillä, joiden identiteetit eivät ole pohjautuneet vanhoihin politiikkaulottuvuuksiin.⁷ Myöhemmin tarkemmin esiteltävä saksalainen tunnustuksen filosofian vaikuttaja Axel Honneth esimerkiksi analysoi, miten viimeaikaiset vapausliikkeet (muun muassa feminismin, seksuaalivähemmistöjen ja etnisten kulttuurien ympärillä) eivät kamppaile vain tasa-arvoisemmasta materiaalisesta ja taloudellisesta uudelleenjakamisesta vaan niiden piirteiden kunnioittamisesta, joiden he näkevät sitovan heidän ryhmiään kulttuurillisesti yhteen⁸. Tunnustuksen filosofialla on myös selkeät yhteydet Frankfurtin kriittiseen koulukuntaan: Honneth tunnustetaan yleisesti ottaen koulukunnan jäseneksi, ja hänen opinnäytetyönsä ohjaajana on aikanaan toiminut Jürgen Habermas. Honneth oikeastaan kritisoi Frankfurtin koulukunnan aiempaa fokusta materiaalisesta tuotannon kenttään ja kehitti tunnustuksen politiikan osaltaan juuri vaihtoehtoisena lähestymistapana sijoittaen yksilöiden negatiiviset kokemukset ”moraalisten” odotusten

---

⁵ Ks. esim. Honneth 1995, 2003 ja 2015 sekä Fukuyama 2018 esimerkkeinä siitä, miten kamppailu tunnustuksesta selittäisi lähes kaikki nyky-yhteiskunnan ristiriidat.

⁶ Fukuyama 2018, xv.

⁷ Thompson 2006, 3.

⁸ Honneth 2003, 111.

loukkaamiseen⁹. Myös monikulttuurisuuskysymykset ovat teorian keskiössä; Charles Taylor, oikeastaan ensimmäinen nykyisenkaltaista tunnustuksen politiikkaa teoretisoinut kanadalaisfilosofi, analysoi käsitettä juuri näiden kautta¹⁰.

Ensimmäinen suomenkielinen kokonaisesitys teemasta julkaistiin vasta vuonna 2020 (Hirvonen, Onni [toim.]: *Tunnustuksen filosofia ja politiikka*), ja se pyrkii samaan kuin monet muutkin tunnustuksen politiikan yleisesitykset – esittelemään laajaa ja hajanaista teoriarakennelmaa ja sen moninaisia sovellusmahdollisuuksia. Honnethin ja Taylorin lisäksi nimekkäitä teemaan kantaa ottaneita akateemikkoja ovat mm. yhdysvaltalaisutkija Nancy Fraser, feministiteoreetikko Judith Butler ja edesmennyt ranskalaisfilosofi Paul Ricœur. Kun puhutaan vanhemmasta traditiosta jota vasten nykyiset teoreetikot teoksiaan heijastavat, lista käy yhä nimekkäämmäksi. Koska tunnustuksen politiikan tulkitaan jatkavan hegeliläistä perinnettä, voidaan historialliseen debattiin kantaa ottaneiksi ajattelijoina laskea 1900-luvun ranskalaisen ajattelun edustajat, kuten Jean-Paul Sartre, Simone de Beauvoir, Jacques Lacan, Louis Althusser ja Pierre Bordieu¹¹. Tutkimusta on tehty Suomessakin jonkin verran (esim. Jyväskylän koulukunnasta Arto Laitinen ja Heikki Ikäheimo)¹². Debatit eivät ole jääneet huomiotta – esimerkiksi Fraserin ja Honnethin välisen sananvaihdon tiimoilta kirjoitetun kirjan *Redistribution or Recognition? A Political-Philosophical Exchange* (2003) antia on Hirvonen kuvaillut ”yhdeksi kriittisen yhteiskuntateorian puhutuimmista tapauksista 2000-luvulla”¹³.

Kansainvälisen politiikan kentällä tunnustuksen teoria on kuitenkin tuore ja pitkälti tuntematon. Tunnustuksen käsitettä ei ole esimerkiksi sisällytetty kansainvälisen politiikan teorian yleisesityksiin. Poikkeuksen tekee *Oxford Handbook of International Political Theory* (2018), jossa tunnustuksesta puhutaan ”uusien suuntauksien” otsikon alla. Mahdollisina syinä vähäiselle analyysille toimivat esimerkiksi tunnustuksen käsitteen tulkitseminen vain laillisesta näkökulmasta¹⁴ tai se, että tunnustuksen aspektit nähdään sisältyvän muihin teorioihin.

Tunnustuksen politiikkaa pidetään usein konstruktivistisena, sillä se kiinnittää huomiota ihmisten ja ryhmien identiteetteihin sekä siihen, miten näille identiteeteille halutaan tunnustusta. Teema kytkeytyy siis representaation teemaan kiinnittäen huomiota siihen, miten ryhmät representoivat

---

⁹ Anderson 1995, x.

¹⁰ Ks. Taylor 1994.

¹¹ Markell 2006, 453.

¹² Hirvonen 2020a, 19–21, myös viite 4.

¹³ Hirvonen 2020a, 19.

¹⁴ Agné 2013, 96.

itseään tunnustusta haettaessa. Voi myös argumentoida, että teoria koskettaa jotain hyvin fundamentaalista aspektia niin politiikassa kuin sosiaalisissa suhteissa laajemmin: henkilön tai ryhmän oman identiteetin *hyväksymistä*. Maailmanpolitiikassa tästä on varmasti selkeimpänä esimerkkinä Palestiinan konflikti ja PLO:n jo pitkään jatkunut kamppailu kansainvälisen tunnustuksen saamiseksi.

Vaikka tunnustuksen politiikka liitetään usein identiteetteihin ja kulttuurin kysymyksiin, voi sitä tulkita myös jonkinlaisesta realistisesta näkövinkkelistä. Tunnustuksella voidaan hakea turvallisuutta, suhteita, taloudellista vetoapua tai jonkinlaista pehmeän voiman tuomaa vipuvartta. Se voi siis olla laskelmoivaa, niin tunnustukseen pyrkivän kuin tunnustusta antavan toimesta. Sillä voidaan pyrkiä painostamaan konfliktin muita osapuolia. Tunnustuksessa voikin siis usein olla kyse sen välineellisestä ulottuvuudesta eikä psykologisesta tarpeesta saada identiteetilleen hyväksyntää. Yllä mainitussa Palestiinan kontekstissa tätä voisi analysoida siten, että laaja kansainvälinen tunnustus saattaisi luoda sallivamman ilmapiirin Israelin kasvavan vaikutusvallan vastustamiselle.

Tunnustuksen politiikka kiinnittää huomiota tunnustuksen taustaoletuksiin, tunnustuksen pyrkimiseen, pyrkimisen tapoihin ja siihen, millä tavoin tunnustusta jaetaan tai ollaan jakamatta. Se asettaa tunnustusteot kontekstiinsa kysymällä, kuka ansaitsee tunnustusta mistäkin. Kuka sen (sitä) antaa ja miksi? Kenen argumentointi identiteettinsä puolesta ja kamppailu tunnustukseen on perusteltua ja hyväksyttyä ja millä perusteilla? Tärkeää on huomata myös kolikon kääntöpuoli: tunnustuksen epääminen (*non-recognition*) tai väärä tunnustaminen (*misrecognition*) on myös vallankäyttöä, jonka seuraukset ovat usein suurempia kuin vain symbolisia. On nähtävissä, että identiteettikysymykset ja niiden ympärillä tapahtuva teoretisointi tulee saamaan jalkaa vielä enemmän oven väliin niin kansainvälisten suhteiden teoriakentillä kuin myös empiirissä sovellutuksissa¹⁵.

1.1 Työn tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Pyrkimyksenäni on tuoda valoa tunnustuksen politiikan rooliin kansainvälisen politiikan teoriana ja pohtia sen käyttöä erilaisten, pääosin asymmetristen, konfliktitilanteiden selittäjänä. Koska tunnustuksen politiikan analysointi kansainvälisen politiikan tutkimuksessa yleensä tekisi työstä liian laajan, olen rajannut tutkimuskohdettani aseellisiin ei-valtiollisiin toimijoihin (*armed non-state*

---

¹⁵ Geis 2018, 613; ks. myös Brown 2000.

actors, ANSAs). Tarkastelen, minkälaisiin kysymyksiin tunnustusteorialla on haettu vastauksia, mitkä ovat olleet sovellutusten yhteydet laajempaan teoriataustaan ja mitä uutta näkökulma on tuonut usein jo eri tavoin analysoituihin kysymyksiin. Ei-valtiollisten toimijoiden tutkimuskenttä ainakin turvallisuuden näkökulmasta oli vaisua aina kylmän sodan päättymiseen asti, mutta sen jälkeen erilaiset terroristiorganisaatiot, kapinaryhmittymät ja yksityiset armeijat ovat saaneet osaksi tutkimuksellista kiinnostusta¹⁶.

Kenttä on empiirisesti haastava. Koska perinteiset realistiset selitysmallit ovat keskittyneet pääasiassa valtioihin, on ei-valtiollisten toimijoiden kentälle syntynyt näkökulmien suhteen pluralismia. Tunnustuksen politiikka on saanut siellä jonkin verran jalansijaa, mutta vielä kovin heikosti. Pidän asetelmaa tutkimuksellisesti kuitenkin mielenkiintoisena: aseelliset ei-valtiolliset ryhmittymät eivät yleensä tunnusta olemassa olevaa valtiota legitimiiksi tai ainakaan tasavertaiseksi, ja toisaalta nämä ryhmät pyrkivät itse eri tavoin tunnustuksen saamiseen. Väkivallan ja kapinoinnin syyt saattavat johtua heitä kohtaan osoitetusta vääränlaisesta tunnustuksesta. Onkin kysyttävä, mikä selittää tunnustuksen tärkeyden konfliktinratkaisussa, miten sitä voidaan käyttää rauhasta neuvoteltaessa, miksi ja miten tunnustuksen epääminen tai väärä tunnustus luovat pahaa verta ja miten valtiot käyttävät väärää tunnustusta oikeuttaakseen omat toimenpiteensä. Tunnustuksen ajoituksen vaikutus rauhan edistämässä tai estämässä nousee myös polttavaksi kysymykseksi.¹⁷ Työni on siis teorialähtöistä ja pääosin teoriaa tarkastelevaa, mikä samalla tarkoittaa, että se on hyvin kirjallisuuskatsaustyylinen. Puolustan lähestymistapaani muistuttamalla, että tutkimuskohteenani on nimenomaisesti teorian käyttö akateemisessa tutkimuksessa ja sen mahdollinen potentiaali ilmiöiden selittämisessä. Näin ollen tutkimuskirjallisuus on pääasiallinen tutkimuskohteeni, jolloin (kriittinen) kirjallisuuskatsaus on oikeastaan ainoa tapa päästä siihen käsiksi.

Työssäni kysyn, miten tunnustuksen politiikan teoriaa on käytetty aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden tutkimuksessa. Mitkä voidaan katsoa lähestymistavan ongelmiksi, ts. minkä takia tunnustuksen politiikkaa ei ole syytä kohdella uutena metateorianana, vaikka siitä on sellaista maalailtu? Jälkimmäisen tutkimuskysymyksen kärki perustuu siihen, että suhtaudun kriittisesti aiemmin mainittujen Honnethin ja Fukuyaman (ja myöhemmin esittelyvuoron saavaan Erik Ringmarin) argumentteihin siitä, että kyseessä olisi kaiken kattava jumaltermi tai käsite, joka selitysvoimansa puolesta toimisi yhtenä kaikkien moraalisten kamppailujen redusoivana kategoriana. Tällainen väite

---

¹⁶ Kruck & Schneiker 2017, 2–3.

¹⁷ Trinukas 2021, 257–258.

on sen verran jyrkkä, että se ansaitsee kriittisen pohdinnan. Työn kontekstina toimii nimenomaisesti aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kenttä, eli analyysi pohjautuu tähän kontekstiin. Se tuo hyvin esiin käsitteen sovellusmahdollisuudet ja potentiaalin sellaisilla alueilla, jotka eivät ole klassisen tunnustuksen politiikan sovellutuksissa olleet keskiössä – metateoriana sen pitäisi kuitenkin kestää kriittinen arvostelu myös näillä alueilla. Tähän suhtaudun lähtökohtaisesti kyseenalaistaen.

Seuraavassa kappaleessa käyn läpi tunnustuksen teorian filosofisen pohjan. Esitellyksi tulevat keskeisimpään asemaan nousseet teoriat ja myös se, millaisia keskusteluja tunnustuksen politiikka on perinteisen politiikan teorian ja tutkimuksen saralla laajemmin herättänyt. Kappale on pitkä; vaikka nämä osin sosiaalipsykologiaankin liittyvät teoriat ovat kansainvälisen politiikan tutkimuksen sovellutuksista selkeästi erillään, on niiden läpikäyminen kuitenkin välttämätöntä. Tunnustuksen politiikka kansainvälisen politiikan saralla ei nimittäin ole vielä kasvanut niin käytetyksi teoriaksi, että teorian alkuperäinen syntyhistoria ja käyttöyhteydet olisivat irrelevantteja. Monissa kansainvälisen politiikan tunnustusteorian tutkimuksissa viitataan näihin ajatuksiin, jos ei suoranaisesti sisällön innoittajana niin ainakin tutkimuksellisenä kontekstina. On esimerkiksi vaikeaa löytää kansainvälisen politiikan tutkimukseen liittyvää artikkelia, jossa ei kertaakaan viitattaisi Honnethin tuotantoon. Hänen teostaan *The Struggle for Recognition* (1994) siteerataan muutenkin yhdeksi koko alan suosion nousun syyksi *Oxford Handbook of Political Theory*ssa¹⁸.

Kappaleessa kolme käännyttään puhtaasti aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden puoleen ja pyritään valaisemaan ensimmäistä tutkimuskysymystä. Kappale on jaettu temaattisesti aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden saralla tehtyjen sovellutusten mukaan. Katsaus tutkimuskirjallisuuteen on luonteeltaan kriittinen: esitän joitain huomioita kulloisistakin analyyseista. Neljäs kappale pyrkii puolestaan kokoamaan kritiikin ja vastaamaan toiseen tutkimuskysymykseen tunnustuksen politiikan ongelmista. Kritiikki perustuu kappaleen 3 sovellutusten tutkimukselle.

2 Tunnustuksen filosofian ja politiikan nykyteoriaa

Kaikilla tunnustuksen teorioilla on muutamia yhteisiä piirteitä. Monet ajattelijat ammentavat osittain Hegelin perinteestä¹⁹, jonka mukaan identiteetti rakentuu dialogisesti, molemminpuolisen

---

¹⁸ Markell 2006, 451.

¹⁹ Vaikka siis tunnustuksen teemoista voidaan puhua jopa antiikin filosofian kontekstissa, otetaan Hegel usein esimerkiksi siitä syystä, että hänen muotoilunsa tunnustuksesta on sellaisessa muodossa, jossa se ilmenee ja minkälaisena se ymmärretään myös nykykeskustelussa. Ks. esim. Hirvonen 2020a, 17–18.

tunnustuksen kautta²⁰. Tästä ponnistaen muiden ihmisten tai yhteiskunnan taholta tuleva tunnustus on esitetty jollain tavalla keskeisenä ihmisen tarpeena. Vasta kun yksilö tai yhteisö on tunnustettu jonkin tietyn piirteen osalta voi hän kehittää itsetuntoaan (*self-esteem*) kokonaisena persoonallisena identiteettinä. Vääränlainen tunnustus ja tunnustuksen epääminen voidaan tulkita epäoikeudenmukaisuuden teoiksi, sillä ne loukkaavat henkilökohtaista (tai ryhmäkohtaista) eheyttä (*integrity*) ja estävät sosiaalisen kollektiivin täysvaltaisen jäsenyyden. Näin ollen alistettujen ryhmien kamppailu tunnustuksesta saa usein väkivaltaisen vastarinnan muotoja.²¹ Tämä korostuu entisestään, kun tunnustuksen eri muodot tulkitaan yhteiskunnan institutionalisoineeksi järjestelmäksi²². Tunnustus voidaankin nähdä näiden yhteiskuntien *instituutioiden oikeudenmukaisuutta* arvioivana tekijänä²³. Tunnustuksen luonne osin relativistisena näkökantana kannattaa myös huomioida: sen muodot käsitetään usein historiallisesti muuttuviksi²⁴. Arvostuksen kohteet ja se, mitkä rakennuspalikat koetaan tunnustuksen saamisen tai antamisen kannalta relevantteina, ovat vaihdelleet ja tulevat vaihtelevaan eri kulttuurien ja aikakausien välillä.

Huomio kannattaa kiinnittää itse sanan 'tunnustus' merkitykseen. Kyse on jostain syvemmästä kuin identiteettipolitiikasta tai esimerkiksi ihmissuhteista. Hirvonen erittelee käsitteen suhdetta läheisiin termeihin: vaikka tunnustuksen voi katsoa liittyvän myöntämiseen (*confession*), tunnistamiseen (*identification*), hyväksyntään (*acknowledgement*) ja muistamiseen (*re-cognition*), on kyse ennen kaikkea suhtautumisesta toiseen merkityksellisenä vuorovaikutuskumppanina eli *persoonana*²⁵. Tunnustus liitetään usein myös oikeudenmukaisuuden kysymykseen argumentoimalla, että kysymys tunnustamisesta on avain moniin nykyaikaisiin näkemyksiin reiluudesta. Tämän takia useat tunnustuksen politiikan teoriarakennelmat tähtäävät artikuloimaan, miten oikeudenmukainen yhteiskunta on sellainen, jossa jokainen saa oikeutetun ja ansaitun tunnustuksensa²⁶. Ajattelun lähtökohtana vaikuttaa monella toimivan näkemys, jonka mukaan huomio tunnustuksen kysymyksiin ja ongelmiin (eikä niinkään vapauden, tasa-arvon tai yhteisöllisyyden arvoihin) selittää nykyaikaisen yhteiskunnan oikeudenmukaisuutta. On tosin huomautettava, että tunnustuksen ja oikeudenmukaisuuden suhdetta on problematisoitu²⁷ ja pyrkimys tunnustukseen voidaan tätä kautta

---

²⁰ Thomas 2012, 454; Fraser 2000, 109.

²¹ Geis 2018, 614. Ks. myös Taylor 1994, 26–37.

²² Honneth 2003, 138.

²³ Hirvonen 2020a, 15; Thompson 2006, 9.

²⁴ Hirvonen 2020a, 15.

²⁵ Hirvonen 2020a, 11.

²⁶ Thompson 2006, 3, 9.

²⁷ Markell 2006, 455. Ks. myös. Markell 2003 ja Povinelli 2002.

nähdä itsessään dominatiivisena ja hyväksikäyttävänä suhteena oikeudenmukaisuuden saavuttamisen rinnalla.

Tunnustuksen politiikan esimerkeiksi on nostettu usein vähemmistöihin ja syrjintään liittyvät kysymykset. Musliminaisten oikeus käyttää uskonnollista symboliaan, *hijabia*, tai koko vartalon ja kasvot peittävää *burqaa*, on noussut poliittiseksi kysymykseksi useassa länsimaassa²⁸. Myös valtiorajojen sisällä olevien kansojen, kuten baskien, katalaanien, quebecilaisten ja skottien pyrkimys oman valtion muodostamiseen voidaan nähdä tunnustuksen poliittikkana. Käsitettä on myös sovellettu luonto- ja eläinoikeuskysymyksiin, turvapaikanhakijoihin ja populistisen ja nationalistisen ajattelun nousuun.

Teemoilla on paljon yhteistä tarttumapintaa. Ensinnäkin kaikki ne liittyvät jollain tavalla yksittäisen ihmisen tai ryhmän identiteettiin ja eroavaisuuteen (*difference*). Monet tunnustusta hakevat ryhmittäytyvät argumentoivat sen puolesta, että heidät pitäisi tunnustaa omana erityislaatuisena ryhmänään suuremmasta massasta. Taustalla saattaa luonnollisesti vaikuttaa ongelma esimerkiksi edustuksellisuudesta sekä varojen ja oikeuksien jakautumisesta²⁹. Toinen yhteinen tekijä on kysymys tasa-arvosta ja inklusiosta. Tämä lähestymistapa korostaa ihmisten universaalia luonnetta, jonka mukaan erilaisuuden takia ihmisiä *ei saa* kohdella eri tavoin. Kolmas leimaava piirre on näiden kahden näkemyksen ristiriita ja yhteensopimattomuus.³⁰

Kysymykseksi nousee ajatus universalismista ja partikulaarisesta: onko kaikki erilaiset ryhmät tunnustettava siten, että heitä kohdellaan samalla tavalla (esimerkiksi kieltämällä uskonnolliset symbolit kouluissa) vai onko sen sijaan tunnustettava jonkin ryhmittymän *erilaisuus* muista, esimerkiksi – mitä tulee huivikysymykseen – uskonnollisen taustansa vuoksi. Tämä on jakanut myös aiemmin selkeästi jompaakumpaa puolta kannattaneita ryhmittymiä. Yhdysvalloissa mustien taisteluun samanlaisesta kohtelusta ja tasa-arvosta valkoisten kanssa (universalismin periaatteen mukaan) on tullut mukaan elementtejä ja vaatimuksia siitä, että mustien *erilaisuus* pitäisi tunnustaa, joskus esimerkiksi erityisoikeuksien saamisen takia. Englanniksi tästä ilmiöstä käytetään ilmaisua *celebration of difference* tai *politics of difference*, erojen (tai eroavaisuuksien) juhlinta tai erojen politiikka. Ristiriita universalismin ja partikularismin välillä on periaatteellisella tasolla ilmeinen.

---

²⁸ Esimerkiksi Ranskassa kiellettiin burkinien – musliminaisten käyttämän vartalon peittävän uima-asusteen – käyttö uimarannoilla uskonnollisena symbolina. Ks. esim. The Guardian 19.8.2016.

²⁹ Thompson 2006, 8. Varojen jakautumisen epätasaisuudesta Thompson nostaa esiin skottien kritiikin Ison-Britannian hallituksen Pohjanmeren öljyvarojen käytöstä.

³⁰ Thompson 2006, 9.

Tampereen yliopiston filosofian professori Arto Laitinen ilmaiseekin, että siinä missä ”[--] erojen politiikka vaikuttaa rikkovan syrjinnän tai erilaisen kohtelun kieltoa, universalismin politiikka tuntuu pakottavan ihmiset homogeeniseen, epäautenttiseen muottiin”³¹. Laajemmin voi myös kysyä, miten hyvin näkemys erojen politiikasta sopii yhteen vaikkapa länsimaisia demokratioita ohjaavan tasa-arvon ja universalismin periaatteen kanssa. Palstamillimetrejä onkin tuotettu debatoimalla, onko esimerkiksi rawlsilainen yhteiskuntanäkemys yhteensopimaton erojen politiikan kanssa³².

Koska tunnustus on konseptina vähintäänkin häilyvä, on usein epäselvää, miten voimakkaiksi oletetaan tai konstituoidaan politiikan ja psykologian käsitteelliset yhteydet³³. Taylor on tässä huomattavasti varovaisempi kuin Honneth, joka pitää rakkautta (*recognition as love*) ensimmäisenä ja välttämättömänä ehtona muunlaisille tunnustuksen muodoille, kuten kunnioitukselle (*recognition as respect*) ja arvonnalle (*recognition as esteem*). Fraser taas hylkää kaikenlaisen ”psykologismin” ja argumentoi, että yksilöllinen subjektiviteetti on ymmärrettävä diskursiivisena merkityksenä³⁴.

Yllä olevat esimerkit koskien identiteettejä, kulttuurisia ajatusmalleja ja jopa demokratian periaatteita varmasti osoittavat tunnustuksen politiikan laaja-alaisuuden ja monikäyttöisyyden. Alla oleva kattaus onnistuu siis vain raapaisemaan tunnustusteorioiden sovellutusmahdollisuuksien pintaa.

2.1 Tunnustusteorioiden nykyklassikot

Tunnustuksen politiikasta on tehty muutamia yleisesityksiä, kuten Simon Thompsonin *The Political Theory of Recognition* (2006), Patchen Markellin kirjoittama johdanto aiheeseen teoksessa *The Oxford Handbook of Political Theory* ja jo mainittu Onni Hirvosen toimittama *Tunnustuksen politiikka ja filosofia* (2020). Ennen kaikkea Hirvosen toimittamaan yleisesitykseen ja Thompsonin katsaukseen tukeudun tässä luvussa paljon, vaikka pyrin toki siteeraamaan alkuperäistekstejä mahdollisimman runsaasti.

Jonkinnäköisten klassikoiden³⁵ voidaan sanoa alalle sen tuoreudesta huolimatta jo muodostuneen. Käyn tässä kappaleessa läpi kolmen lähes ylivoimaisesti eniten siteeratuimman ajattelijan

---

³¹ Taylor 1994, 43.

³² Ks. esim. Mills 2013; Anderson 2010; Shelby 2004.

³³ Thompson 2006, 20.

³⁴ Thompson 2006, 21.

³⁵ Käytän termiä kuvaamaan vaikutusvaltaisimpia nykyteorioita. Klassikoilla voidaan toki viitata koko tunnustuksen käsitteen pohjalla oleviin filosofisiin ajatteluperinteisiin, ja nämä puolestaan juontavat juurensa Rousseau'hun, Fichteen ja ennen kaikkea Hegeliin.

kontribuution tunnustuksen teoriaan: kanadalaisfilosofi Charles Taylorin, saksalaisfilosofi Axel Honnethin ja yhdysvaltalaisen politiikan tutkijan Nancy Fraserin. Heidän teoksensa ovat myös selkeästi toisiinsa nähden erilaisia³⁶ ja näin ollen antavat kuvan siitä, miten eri tavoin mutta samalla miten kokonaisvaltaisesti teoriarakennelmaa voi tunnustuksen idealle rakentaa. Taylorin, Honnethin ja Fraserin teoksien voidaan myös katsoa kattavan suuren osan kentän teemoista³⁷.

2.1.1 Charles Taylor ja multikulttuurisuuskysymykset

Charles Taylor on vuonna 1931 syntynyt tuottelias ja monesti myös yhteiskunnalliseen keskusteluun osallistunut kanadalaisfilosofi, joka on tullut tunnetuksi yhteiskuntien kulttuurisen moninaisuuden puolustamisesta. Hänen artikkelinsa ”The Politics of Recognition” (teoksessa *Multiculturalism: Examining the Politics of Recognition* (1994)) on eittämättä Taylorin tunnetuin katsaus aiheeseen, joka tunnustus- ja monikulttuurisuusteorioiden nousukautena 1990-luvulla oli keskeinen viittauskohde ja on sitä toki edelleen³⁸. Sitä tituleerattiin vielä vuonna 2006 merkittävimmäksi yksittäiseksi työksi tunnustuksen politiikasta modernin politiikan teorian saralla³⁹.

Tärkeimmän erottelun Taylor tekee aiemmin mainittujen universalismin ja erojen politiikan välillä. Universalismin voi katsoa suojelevan yksilöiden autonomiaa suojelemalla heidän oikeuksiaan, kun taas jälkimmäinen keskittyy ennemminkin yksilöiden identiteetteihin sallimalla tietyn ryhmän puolustaa kulttuurisia oikeuksiaan⁴⁰. Vauhtia Taylor ottaa kaukaa. Ensimmäinen identiteetin ja tunnustuksen teemat relevanteiksi tehnyt historiallinen käänne oli kunniaan (*honor*) perustuvien sosiaalisten hierarkioiden murentuminen, joka nosti modernissa yhteyksissä käytetyn termin arvokkuus (*dignity*). Tärkeää arvokkuudessa on, että kaikilla voi olla ”se”, toisin kuin hierarkkisissa systeemeissä, joissa kunniaa sai vain alemmiltaan osana järjestelmää. Toinen mullistava kehityskulku liittyy *individualistiseen* identiteettiin, joka syntyi 1700-luvun lopulla osana valistusta. Taylor puhuu tästä myös autenttisuutena. Muutos pitää ymmärtää aikaisempia uskonnollisia ajattelutapoja vasten, sillä nyt moraalinen yhteys tulikin meistä, osana ”meitä”.⁴¹ Koska tunnustus ei enää perustu oletetuille ja fiksatuille sosiaalisille kategorioille, voivat tunnustuksen olosuhteet epäonnistua. Tämän takia tarve tunnustukseen on ensimmäistä kertaa tunnistettu *eksplisiittisesti*⁴².

---

³⁶ Markell 2006, 451; Thompson 2006, 10.

³⁷ Thompson 2006, 10; Thomas 2012, 454.

³⁸ Laitinen 2020, 99.

³⁹ Thompson 2006, 10.

⁴⁰ Taylor 1994, 37–38.

⁴¹ Taylor 1994, 26–28. Painotukset alkuperäisiä, lainausmerkit omiani.

⁴² Taylor 1994, 34–35. Korostus omiani.

Identiteettien ja itsensä muotoutumista osana jatkuvaa dialogia ja kamppailua muiden merkitsevien (*significant others*) kanssa Taylor nimittää ”intiimiseksi sfääriksi” (*intimate sphere*), kun taas ”julkisen sfääri” (*public sphere*) on se, missä politiikkaa tasa-arvoisesta tunnustuksesta käydään. Universalismin ja erojen politiikka liittyy Taylorin analyysissä juuri julkiseen alueeseen. Universalismin tarkoitus on korostaa kaikkien kansalaisten tasavertaista arvokkuutta ja välttää minkäänlaista erottelua ”ensimmäisen” ja ”toisen” luokan kansalaisiin. Muutos kunniasta arvokkuuteen on siis universalismin periaatteen pohjalla, kun taas erojen politiikan nousun syynä on ollut ja on individualistisen identiteetin kehitys. Tunnustus on erojen politiikassakin universaalia, sillä periaate koskee edelleen kaikkia, mutta sen *luonne* on eri – meidän tulisi tunnustaa jokaisen yksilön tai ryhmän uniikki identiteetti eli se, miten he eroavat muista. Taylor perustelee tätä historiallisen sorron näkökulmalla, sillä (usein vähemmistöjen) omaleimaisuutta on ylenkatsottu, vähätelty ja kielletty dominantin kulttuurin aikana. Ristiriita on tietysti ilmeinen: erojen politiikka vaatii tunnustamaan jotain, mikä ei ole universaalisti jaettavaa.⁴³

Taylorin mukaan universalismin suurimmaksi ongelmaksi nousee, ehkäpä hieman ironisesti, sen *syryjä* luonne. Pyrkimys ”värisokeaan” (*colour-blind*) kohteluun on nimittäin partikulaarisen kulttuurin reflektioita. Sokea liberalismi ei ole siis neutraali kehikko.⁴⁴ Eroille sokea (proseduraalinen) liberalismi ei salli minkäänlaisia erityislakeja ja on näin ollen ”kollektiivistien päämäärien kannattamisessa” ainakin jonkin verran syryjä. Taylor katsoo esimerkiksi Rawlsin oikeudenmukaisuuskäsityksen edustavan tätä kantaa⁴⁵. *Eroille sensitiivinen liberalismi* taas pyrkii tunnustamaan erilaiset identiteetit painottamalla eri oikeuksia eri tavoin. Siinä missä perusoikeudet (*fundamental rights*) ovat jakamattomia, politiikan kautta etuoikeuksia ja immunitetteja voidaan antaa, rajoittaa tai kumota. Mallissa samankaltaisen kohtelun periaatteita on punnittava kulttuurista selviytymistä vasten, ja ”joskus puolustaa jälkimmäistä”⁴⁶. Yhteiskunnalla voi siis olla kollektiivisia päämääriä, mutta erojen politiikka ei katso, että kaikki vähemmistöt olisivat niihin pakotettuja tai että yhteistä päämäärää pitäisi soveltaa kaikille⁴⁷. Rajanveto on toki aina hankalaa sen suhteen, mitä oikeuksia pitäisi missäkin kohtaa ja kenellekin antaa, mutta eroille sensitiivinen liberalismi on Taylorin mukaan valmis tämän hyväksymään.⁴⁸

---

⁴³ Taylor 1994, 37–39.

⁴⁴ Taylor 1994, 43–44.

⁴⁵ Laitinen 2020, 106; Taylor 1994, 55, 61.

⁴⁶ Taylor 1994, 59, 61.

⁴⁷ Laitinen 2020, 108.

⁴⁸ Taylor 1994, 62–63.

Esseensä lopuksi Taylor nostaa esiin, miten maailmassa pitkään eläneillä kulttuureilla on kaikilla jotain annettavaa. Hän kuitenkin huomauttaa samalla, että ei ole ongelmatonta sanoa, että kaikilla kulttuureilla olisi sama arvo. Tämän tulee toimia vain lähtökohtana, jotta ymmärrämme, miten laajemmassa horisontissa omat arvokkuuden standardimme ovat vain yksi muiden joukossa: ”Just as all must have equal civil rights, and equal voting rights, regardless of race or culture, so all should enjoy the presumption that their traditional culture has value”⁴⁹. Tunnustusta ei voikaan pitää aitona, jos se ei edellytä minkäänlaisia arvoastelemia, vaan on silloin pelkkää tyhjää puhetta⁵⁰.

Lyhyesti voi summata, että historialliset muutokset toivat eksplisiittisen tarpeen tunnustukselle, mutta perinteinen neutraali liberalismi ei pysty vastaamaan sen haasteisiin, koska se on uskomussysteemi, joka ei oletuksiltaan ja esimerkiksi sekularismivaatimuksiltaan ole neutraali eikä näin sovi täysin erilaisten kulttuurien kohtaamispaikaksi. Erot tunnustava politiikka taas tunnistaa erilaisia oikeuksia ja niiden eri asteita. Se ottaa myös lähtökohdakseen oletuksen kulttuurien samanarvoisuudesta laajentaakseen arvohorisonttiaan, jotta se voi oikeasti tutkia, mitkä toisen kulttuurin piirteet ovat mahdollisesti parempia. Toisten kulttuurien pitäminen samanarvoisina *a priori* on kapeakatseista ja edelleen täysin kiinni liberalistisessa uskomusjärjestelmässä. Taylorin ennako-oletus kulttuurien yhtäläisestä arvosta ei välttämättä ole käytännössä totta, mutta sen kiistäminen lähtökohtana olisi myös ylimielistä. Tätä Taylor perustelee moraalilla. Esseensä hän päättää tuoden yhteen kritiikkinsä sekä ”multikulttuuristeja” että heidän vastustajiansa kohtaan:

But what the presumption requires of us is not peremptory and inauthentic judgments of equal value, but a willingness to be open to comparative cultural study of the kind that must displace our horizons in the resulting fusions. What it requires above all is an admission that we are very far away from that ultimate horizon from which the relative worth of different cultures might be evident. This would mean breaking with an illusion that still holds many “multiculturalists”—as well as their most bitter opponents—in its grip.⁵¹

Taylorin näkemykset herättivät laajaa keskustelua, eikä tässä kohtaa ole tilankäytön puolesta järkeä sukeltaa kaikkiin kritisoiviin argumentteihin. Nostan esiin oman poimintani. Taylorin teorian selvä ongelma liittyy mielestäni siihen, miten muita yhteiskuntia voitaisiin tutkia tai niistä ammentaa ideoita jollain tavalla ”objektiivisesti”. Jos koko liberalismikäsitys ja sen sisältämä sekulaarisuuden idea on niin läpitukenut ajatteluumme, ettemme aina edes ymmärrä, miten vahingoittavaa muita

---

⁴⁹ Taylor 1994, 66–68.

⁵⁰ Laitinen 2020, 111.

⁵¹ Taylor 1994, 73.

kulttuureja yhteen pakottava neutraalin liberalismiin muoto on, niin miten voisimme luopua liberalismiin oletuksista muiden kulttuurien arvoa tutkiessamme? Eikö laajentunutta arvohorisonttiakin katsota liberalismiin silmälasit päässä, ja voisiko koko arvohorisontin laajentamisen idean katsoa olevan hyvinkin tyypillinen liberalistisen ajattelun tuotos? Taylor mainitsee tästä jo esseessään, mutta käytännössä pyyhkii ongelman sivuun esittämällä, miten toisaalta subjektiiviset näkemykset on esitetty jollain tavalla ”epäselvyyden läpi”⁵². Hänen argumenttinsa siitä, että arvolauselmat (*value judgements*) eivät välttämättä liity oikeaan tai väärään, vaan enemmänkin jostain pitämiseen tai vastenmielisyyteen, vähentää ongelman astetta hieman, mutta ei poista sitä kokonaan. Eikö mieltymyksemme muita kulttuureita kohtaan ole samalla tavalla etnosentristä? Ja vakavammin: eikö mieltymyksiemme kuunteleminen ole vielä astetta vaarallisempaa kuin se, että edes pyrkisimme ”objektiivisesti” tutkimaan muiden kulttuurien piirteitä jotakin arvomaailmaa vasten?

Kysymykseksi myös jää, mikä muodostaa sellaisen kulttuurin, jonka eroavaisuudet pitää ottaa huomioon. Taylorin tapauksessa rajanveto on suhteellisen selkeää kun puhumme vähemmistöissä olevista uskonnoista ja etnisyyksistä. Mutta entäpä esimerkiksi seksuaalivähemmistöt? Muodostavatko he oman kulttuurinsa? Miten pieni ja minkä asian ympärille kehittynyt yhteisö voi ”vaatia” muilta eroavaisuuksiensa tunnustamista? Filosofisella tasolla voikin kysyä, että emmekö kaikki ole lopulta jollain tavalla erilaisia. Tai ehkäpä sittenkin samanlaisia?

2.1.2 Axel Honneth ja tunnustus kamppailuna

Frankfurtin yliopiston filosofian professori Axel Honnethille tunnustuksen konseptin käsitteleminen ja kehittäminen ei liity niin selkeästi erilaisten yhteiskunnallisten ilmiöiden, kuten identiteettipolitiikan ja uusien kansalaisyhteiskunnan liikkeiden selittämiseen, vaan yritykseen uudelleenrakentaa koko kriittisen yhteiskuntateorian pohjaa. Honnethin oppilaana toiminut, Lucernen yliopiston post-doc tutkija Arvi Särkelä erittelee Honnethin paikkaa siten, että hänen tunnustusteoriansa on sosiaalifilosofian ja kriittisen koulukunnan teoriaperinteiden risteyksessä, ja sen tarkoitus on toimia analyysivälineenä sosiaalisuuden käsitteen analysoinnissa⁵³. Honnethilla ei ole vain yhtä selkeää teosta jonka pohjalle hän olisi teoriaansa rakentanut, vaan tunnustuksen teema kulkee läpi hänen tuotantonsa. Honnethin tunnetuin teos lienee kuitenkin *The Struggle for*

---

⁵² Taylor 1994, 69.

⁵³ Särkelä 2020, 115.

Recognition. The Moral Grammar of Social Conflicts (1992). Muista teoksista voi mainita Honnethin ja Nancy Fraserin (ks. seuraava kappale) välisen debatin ja sen tiimoilta toimitetun kirjan *Recognition and Redistribution* (2003) sekä muutama vuosi sitten ilmestyneen kirjan *Sosialismin idea* (2015, suom. 2018), jossa Honneth argumentoi, miten koko sosialismin pohjavire tulisi kääntää uudelleenjaon kysymyksistä tunnustuksen hakemiseen.

Honnethin teoria on nimenomaan kriittinen, sillä hän tulkitsee tunnustuksen konseptin tehtäväksi ”diagnosoida ja terapoida sosiaalisia patologioita”. Tunnustuskamppailuista monet, kuten luokkataistelut ja naisten äänioikeutta ajavat liikkeet, pyrkivät muokkaamaan vallitsevia tunnustusjärjestyksiä ja valtasuhteita. Kyse on myös vapaudesta, sillä uudenlaiset tunnustuksen muodot pyrkivät asiallisempaan kohteluun ja näin sallimaan laajemman vapauden ja autonomian.⁵⁴ Honneth ei kuitenkaan tyydy vain tarkastelemaan vallitsevia normeja ja tulkitsemaan niitä, vaan esittää *rekonstruktivisen kritiikkinsä*. Sen ajatus on, että normisto on kritisoitavissa sen aiheuttamien seurausten perusteella. Tästä juontaa juurensa hänen tunnustuksen politiikan pääteoksensa alaotsikko, *the Moral Grammar of Social Conflicts*. Kun vuosisatoja kelvollinen normisto muuttuu yhtäkkiä ongelmalliseksi, on kyse siitä, että normistoa haastamalla alistetut ryhmät saavat vakinaistettua arvojen ja tapojen uudelleentulkintoja, jotka puolestaan muokkaavat tunnustussuhteita säätelevää normistoa.⁵⁵ Ajankohtaisten Black Lives Matter -kampanjan, #MeToo-liikehännän ja erilaisten LGBTQ+ -ryhmien vallitsevien normien kyseenalaistaminen on tästä varmasti selkein esimerkki. Oikeudenmukaisuuden voi siis katsoa vaatimukseksi järjestää yhteiskunta ja sen normisto siten, että se käsittää jokaisen kansalaisen vapaana ja tasa-arvoisena persoonana.⁵⁶ Sosiaalisessa elämässä ja sosiaalifilosofiassa esiintyvistä vääryyksistä Honneth käyttää nimitystä sosiaalinen *patologia*.

Honneth nostaa esiin Hegelin Jenan kirjoitukset, joissa saksalaisfilosofi hieman vaikeaselkoisesti esittää, miten subjektien kamppailu molemminpuolisen identiteetin tunnustukseen synnytti yhteiskunnan sisällä painetta perustaa poliittisia instituutioita, joiden tehtävänä oli taata vapaus. Puolestaan yksilöiden *intersubjektiivinen* vaade heidän identiteettiensä tunnustukselle on rakennettu sosiaaliseen elämään jo alusta saakka moraalisenä jännitteenä, ja tällaisten toistuvien konfliktien polku johtaa vähitellen kommunikatiivisesti eletyn vapauden tilaan⁵⁷. Hegel itse siirtyi teemasta

---

⁵⁴ Särkelä 2020, 115–117.

⁵⁵ Särkelä 2020, 118. Omat kursiivini.

⁵⁶ Lysaker & Jakobsen 2015, 1.

⁵⁷ Honneth 1995, 5.

rivakasti eteenpäin ja se jäi elämään vain marginaalien sivuhuomautuksena. Honneth kuitenkin katsoo, että Hegelin alkuperäistä ideaa kannattaisi jalostaa nyky-yhteiskunnan tarpeisiin⁵⁸.

Honneth määrittelee kolme tunnustuksen muotoa, joita vastaa puolestaan omat sosiaaliset sfäärinsä. Tarvitaan monia tunnustuksen muotoja riippuen sosiaalisten suhteiden luonteesta – *rakkautta* intiimillä sfäärillä, *kunnioitusta* julkisella sfäärillä ja *arvostusta* sosiaalisella sfäärillä. Hirvonen ja Särkelä summaavat kolmijaon siten, että siinä missä rakkaudessa on keskeistä tunteet – ilman läheisemme tunteiden huomioimista emme voi saavuttaa sellaista itseluottamusta, että voisimme toimia kokonaisina yksilöinä – kunnioituksessa keskeiseen asemaan nousee yhtäläiset oikeudet ja yhdenvertainen asema esimerkiksi keskustelukumppanina. Tunnustus tällaisissa ”oikeussuhteissa” keskittyy persooniin yleissitovien oikeuksien ja velvollisuuksien⁵⁹.

Näistä kolmesta tunnustuksen muodosta Honneth muodostaa kolme itseensä suhtautumisen tapaa: itseluottamuksen, itsekunnioituksen ja itsearvostuksen. Itseluottamus antaa yksilöille kyvyn artikuloida ja pyrkiä päämääriinsä ilman pelkoa hylätyksi tulemisesta. Itsekunnioitus puolestaan korostaa kykyä toimia legitimiin järjen lähteenä (*legitimate source of reasons*), kun taas itsearvostus luo kuvan omasta paikastaan suhteessa muihin osana arvoyhteisöä.⁶⁰ Tarkemmin ilmaistuna: Honnethille intersubjektiivinen tunnustus on persoonallisen identiteetin (vääränlaiselle) muotoutumiselle *täysin välttämätöntä*. Siksi sosiaalisen oikeudenmukaisuuden tehtävänä onkin luoda sellaiset sosiaaliset olosuhteet, että yksilöt saavat tasa-arvoiset mahdollisuudet saavuttaa itseoivallus (*self-realization*)⁶¹. Ilman perustavanlaatuaista itseluottamusta, -kunnioitusta ja -arvostusta, yksilö supistetaan lähes olemattomiin, sillä mahdollisuudet elää kukoistavaa autonomista elämää ilman persoonallista identiteettiä ovat lähes mitättömät.

Näitä itsesuhteen kolmea (myöhemmin neljää⁶²) ulottuvuutta loukkaavien tekojen Honneth katsoo olevan moraalisia vääryyksiä. Särkelän mukaan tähän liittyy Honnethin (varhaisen) tunnustusteorian tärkein idea: moraalisten vääryyksien lisäksi myös sosiaalisesti väärät olosuhteet voivat loukata itsesuhteen edellytyksiä. Honnethin pyrkimys nähdä lähes kaikki sosiaaliset epäoikeudenmukaisuudet (myös varallisuudenjakoon liittyvät ongelmat, ks. seuraava luku)

---

⁵⁸ Honneth 1995, 18, 30; Thomas 2012, 455.

⁵⁹ Särkelä 2020, 121.

⁶⁰ Honneth 1995, 104, 121; Pilapil 2020, 50.

⁶¹ Pilapil 2020, 35. Omat kursiivini.

⁶² Ks. Särkelä 2020, 123–124. Neljäntenä muotona Honneth esittää esineellistämisen, joka liittyy primaariseen affektiivisuuteen, eli toisen ihmisen tunnustamiseen persoonana.

tunnustuksen käsitteen alaisina tuleekin selväksi kun ymmärtää, että Honneth määrittelee tunnustuksen näin laajasti. Tunnustuskamppailut ovatkin vaatimuksia sosiaalisten reunaehto-
muuttamiselle, jotta autonomisesta elämästä tulee mahdollista⁶³.

Filippiinien Ateneo de Davao -yliopiston filosofian apulaisprofessori Renate Pilapil argumentoi, että Honnethin linja laajemmin on siirtää kriittisen yhteiskuntateorian ydintä habermasilaisesta diskursiivisesta järjestä eettisemmälle pohjalle. Oikeudenmukaisuuden diskurssit eivät ole Honnethin mukaan useinkaan huomioineet epäoikeudenmukaisuuden *kokemusta*, ja ovat näin ollen tyhjiä ja uhreja vieraannuttavia. Vain eettisen ulottuvuuden kautta voi yhteiskunnallinen kritiikki edetä tehokkaasti, ennen kaikkea suhteessa emansipaatioon. Epäoikeudenmukaisena voidaan pitää tilannetta, jossa yksilöt eivät voi enää rationaalisesti ymmärtää, miksi he jatkavat jonkin tietyn institutionaalisen järjestyksen tukemista. Honnethin teoria ei olekaan yhteensopiva proseduraalisten näkemyksien kanssa, sillä ne eivät ota huomioon näitä normatiivisia odotuksia⁶⁴. Kokemus epäkunniotuksesta (*disrespect*) voi puolestaan kanavoitua motivaatioksi poliittisessa aktivismissa.

Käänte ”myöhäiseen” Honnethiin on havaittavissa viimeistään teoksessa *Das Recht Der Freiheit* (2011), jossa hän siirtyy antropologisesta analyysistä rakenteelliseen. Lähtökohtana Honneth käyttää ajatusta siitä, ettei yhteiskunta voi uusiintua ilman tiettyjen arvojen muuttumista ja niiden kollektiivista hyväksyntää. ”Normatiivinen rekonstruktio” pyrkii tällaisten arvokonsensusien historialliseen selittämiseen. Ajatus polveutuu sinänsä jo Hegeliltä, joka analysoi miten jonkin yhteisön perimmäiset arvot ovat järki historiassa.⁶⁵ Tältä pohjalta Honneth rakentaa arvomonistisen näkemyksensä, jossa *sosiaalinen vapaus* on ainoa, millä on merkitystä. Muut arvot ovat tämän johdannaisia. Sosiaalisen vapauden arvosta poikkeaminen on puolestaan väärin. Hairahtuminen voi tapahtua monin tavoin, joista keskeisin on jo aiemmin mainittu instituutioihin ja käytäntöihin liittyvä syrjäyttäminen sosiaalisen vapauden mahdollisuudesta. Toinen keskeinen liittyy niin sanottuihin sosiaalisiin patologioihin, joissa ryhmän muodostavat henkilöt käsittävät jonkin ”institutionaalisen käytännön merkityksen järjestelmällisesti väärin”.⁶⁶

Honnethin monipolvista, laajaa ja joskus sisäisesti ristiriitaista⁶⁷ teoriaa on vaikeaa summata lyhyesti, mutta Honnethin pääteoksen esipuheen kirjoittaja, Utrechlin yliopiston lehtori Joel Anderson

---

⁶³ Pilapil 2020, 51.

⁶⁴ Honneth 2003, 130.

⁶⁵ Särkelä 2020, 124–125.

⁶⁶ Särkelä 2020, 126–127.

⁶⁷ Särkelä 2020, 120.

onnistuu siinä kiitettävästi. Päälinjat teoriarakennelmassa ovat kertauksenomaisesti – ja vapaasti käännettynä – seuraavat. Mahdollisuus omien tarpeidensa realisointiin, eli laajemmin ottaen koko identiteetin muotoutumiseen, riippuu ennen kaikkea itsevarmuudesta, itsekunnioituksesta ja itsetunnosta. Nämä kolme itseensä suhtautumisen muotoa voidaan saavuttaa tai jollain tavalla realisoida intersubjektiivisesti, eli saaden tunnustusta muilta, joille myös itse antaa tunnustuksen. Itseoivalluksen olosuhteet ovat siis riippuvaisia *molemmipuolisen* tunnustuksen rakentamisesta. Nämä sosiaaliset suhteet ylittävät rakkauden sfäärin ottaen huomioon laillisesti institutionalisoidut suhteet koskien universaalia yksilöiden autonomian ja arvokkuuden kunnioittamista sekä jaettujen arvojen verkostot, joissa yksilöiden arvo osana yhteisöä voidaan tunnistaa (*acknowledge*). Nämä ovat puolestaan historiallisia sosiaalisten kamppailujen tuloksia, joita ei voida pitää vain puhtaina intressikamppailuina. Kamppailujen ”kielioppi” on nimenomaan *moraalista* siinä mielessä, että kamppailujen pohjalla toimivat viha ja pettymys syntyvät tunnustusyritysten hylkäämisestä ja näin ollen sisältävät normatiivisia arvostelmia sosiaalisten suhteiden järjestämisen legitimiudesta. Tästä siis seuraa, että oikeudenmukaisen yhteiskunnan *normatiivinen ideaali* on empiirisesti tuotettu *historiallisilla* tunnustuskamppailuilla.⁶⁸

Keskeisin arvo ja samalla todellisin vapauden muoto, sosiaalinen vapaus, realisoituu instituutioiden erilaisiin toimintatapoihin rakentuneisiin *vastavuoroisiin* tunnustussuhteisiin⁶⁹. Tästä seuraa, että sosiaalisia kamppailuja voidaan normatiivisesti arvioida käyttäen kriteereinä sitä, miten paljon ne mahdollistavat itseoivalluksen edellytyksiä rakkauden, kunnioituksen ja arvostuksen tunnustusten kentällä⁷⁰. Koska tunnustuskamppailut liikuttavat yhteiskuntaa kohti ideaalista valtiota, voidaan tunnustuksen konseptin sanoa olevan avain moraaliseseen kehitykseen – yhteiskunnan moraalinen kehitys tarkoittaa siis tunnustussuhteiden asteittaista laajentumista.⁷¹ Alistettujen ryhmien tulisi protestoida ei niinkään intressien vaan moraalisten odotusten loukkaamista vastaan, sillä nämä odotukset perustuvat ymmärrykseen siitä, että yksilöt ja ryhmät ansaitsevat kunnioitusta osana ”ihmisyyden yhteisöä”⁷².

Honnethia on toki myös kritisoitu. Hänen voidaan katsoa sivuuttavan *ideologian* roolin, joka voi muuttaa loukatuksi tulemisen kokemusta⁷³. Voi myös kyseenalaistaa loukattujen yksilöiden

---

⁶⁸ Anderson 1995, xi–xii. Omat kursiivini.

⁶⁹ Särkelä 2020, 127. Omat kursiivini.

⁷⁰ Mark 2016, abstrakti.

⁷¹ Thompson 2006, 162.

⁷² Cheng 2012, 57.

⁷³ Thompson 2006, 166; Foster 1999, 7.

vahvuutta lähteä vaatimaan tunnustusta – *trauma* vääränlaisesta kohtelusta saattaa olla liian merkittävä⁷⁴. Ja miten Honnethin teoria sopii tilanteeseen, jossa väärinkäytön kohteena oleva ei tunne raivoa tai epäoikeudenmukaisuutta, vaikka heidän pitäisi? Mitä jos henkilö tai ryhmä kokee tulleen epäoikeudenmukaisesti kohdelluksi, mutta perustaa tämän vääränlaisille mielikuville tai suoranaisille valheille? Epäoikeudenmukaisuuden kokeminen ei siis välttämättä johda aina kamppailuun, eikä kamppailu puolestaan moraaliseen edistykseen. Honneth ei ole myöskään tarjonnut vakuuttavaa todistusaineistoa teologiselle historiantulkinnalleen siitä, että tunnustuskamppailut ovat historiaa eteenpäin vievä voima.⁷⁵ Muutenkin perinteisistä uudelleenjakamisen politiikan kysymyksistä siirtyminen täysin kulttuurisiin tunnustuskysymyksiin aikakautena, jolloin eriarvoisuus kasvaa valtavaa vauhtia⁷⁶, on saanut kovaa kritiikkiä. Juuri tähän ongelmaan halusi puuttua amerikkalainen feministiteoreetikko Nancy Fraser, jonka teoriarakennelma on pitkälti syntynyt kritiikkinä Honnethin arvomonismia kohtaan.

2.1.3 Fraser ja tunnustuksen suhde uudelleenjakamiseen

Yhdysvaltalainen filosofi, kriittistä ja feminististä teoriaa kehittänyt Nancy Fraser nousi tunnetuksi kritisoidessaan Habermasin kommunikatiivisen toiminnan teoriaa ”sukupuolisokeaksi” ja sukupuolihierarkioiden oikeuttajaksi⁷⁷. Tunnustusteorioihin hänet veti mukaan alun perin vuonna 1995 *New Left Review*ssä julkaistu artikkeli ’From Redistribution to Recognition?’, jota hän jatkoi viittä vuotta myöhemmin samaisessa lehdessä artikkelilla ’Rethinking Recognition’. Fraserin teoriarakennelma muodostaa dualistisen teorian huomioiden uudelleenjakamisen politiikan tunnustuksen ohella, ja sitä on usein esitetty Honnethin teorialle vastakkaiseksi. Omiaan tästä on kertomaan heidän kirjamuotoonsa taitettu debatti *Redistribution or Recognition? A Political-Philosophical Exchange*, jossa Fraser ja Honneth molemmat esittävät omat näkemyksensä sekä sen jälkeen myös kommentoivat toistensa kritiikkejä. Fraserin näkemystä ei pidäkään ottaa tunnustuksen politiikan teoriana sinänsä, vaan siitä on tullut eräänlainen yhdistelmä uudelleenjakamisen ja tunnustuksen politiikan piirteitä. Se on tunnustusteorioiden alalla kuitenkin vaikutusvaltainen.

Fraserin mukaan kulttuuriset taistelut ovat vain ”progressiivisen neoliberalismin” palasia, osia laajemmassa liberaalissa individualismissa, joka on korvannut antihierarkkisen, luokkatietoisien ja egalitaarisen vapaustaistelun muodot. Koska monissa maissa valinta on täytynyt viime aikoina tehdä

---

⁷⁴ Thompson 2006, 166; Jurist 1994, 176.

⁷⁵ Thompson 2006, 167–168, 175–178.

⁷⁶ Havu 2019.

⁷⁷ Huttunen 2020, 171.

taantumuksellisen populismin (mm. Donald Trump ja Marine Le Pen) ja toisaalta progressiivisen neoliberalismin välillä (mm. Hilary Clinton ja Emmanuel Macron), on vasemmisto jäänyt paitsioon. Tilalle tulisi tarjota selkeää vaihtoehtoa, joka ottaa työväenluokan huolet tosissaan, kuten esimerkiksi Bernie Sanders Fraserin mukaan tekee. Tärkeintä olisi yhdistää taloudellinen tasa-arvo monimuotoisuuden ja vapaustaistelun kanssa. Siinä missä monet nykyiset vasemmistolaiset (laajasti ajateltuna) ovat huolissaan monikulttuurisuus- ja edustavuuskysymyksistä, tulisi huomio siirtää takaisin juuri työväenluokkaan, sillä näillä ryhmittymillä on ollut selkeä rooli oikeistopopulismin nousussa. Esimerkiksi Yhdysvalloissa ruostevyöhykkeen äänestäjät ovat kokeneet vain Trumpin kaltaisen ehdokkaan ajavan heidän asiaansa edes jollain tavalla.

Tärkeää on ymmärtää, ettei Fraser missään nimessä kuitenkaan edusta yksipuolista taloudellista reduktionismia, joka katsoisi kaikki yhteiskunnalliset ongelmat vain talouden ja uudelleenajon kysymyksiksi. Fraser kohtelee tunnuksen ja uudelleenjakamisen ulottuvuuksia toisiinsa palautumattomina, mutta kuitenkin yhteen kietoutuneina⁷⁸ epäoikeudenmukaisuuden syinä, ja tätä hän kutsuu *perspektiiviseksi dualismiksi*⁷⁹. Fraserin koko ajatus perustuukin yhden viitekehyksen rakentamiseen. Kommunismin romahtamisen jälkeen vapaiden markkinoiden ideologia ja identiteettipolitiikka ovat onnistuneet sivuuttamaan egalitaarisen uudelleenjaon vaatimukset. Esimerkiksi sukupuolta ei nähdä vain sosiaalisena suhteena vaan myös identiteettinä itsessään. Mutta siinä missä vain uudelleenjakoa kannattavat katsoisivat tämän vääränlaiseksi tietoisuudeksi (*false consciousness*), ja toisaalta tunnustusta kannattavat materiaaliset kysymykset vain vanhanaikaisina ongelma-kohtina, Fraser katsoo oikeudenmukaisuuden vaativan molempia.⁸⁰ Samalla hän problematisoi uudelleenjaon ja tunnuksen homogeenisuutta: tunnustuskamppailut, esimerkiksi feminismien muodossa, ovat jo pitkään kiinnittäneet huomiota tulonjaon kysymykseen, ja toisaalta luokkapolitiikkaa voidaan pitää myös tunnustustaistelun muotona.⁸¹

Fraser esittää teoriansa keskeiseksi konseptiksi hieman hankalasti suomeksi kääntyvän *osallisuuden yhdenvertaisuuden*⁸² (*parity of participation*), joka koostuu objektiivisesta ja intersubjektiviisesta ehdosta. Objektiivinen ehto argumentoi, että materiaalisten olosuhteiden on mahdollistettava jokaisen oma, itsenäinen ”ääni”. Intersubjektiviisyydellä viitataan taas tilanteeseen, jossa kulttuuristen arvojen

---

⁷⁸ Viitaten Fraserin feministiseen tuotantoon, hän katsoo, että luokka ja seksuaalisuus eivät ole millään tavalla eroteltavissa. Fraser 1995, 92.

⁷⁹ Huttunen 2020, 172.

⁸⁰ Fraser 2003, 7–9.

⁸¹ Fraser 2003, 9–14.

⁸² Käytän termistä Turun yliopiston kasvatustieteiden tutkimuskeskuksen yliopistolehtori Rauno Huttusen suomennosta. Huttunen 2020.

”institutionalisoidut käytänteet” osoittavat samanarvoista kunnioitusta kaikille ja mahdollistavat tasa-arvoiset mahdollisuudet saavuttaa sosiaalista arvostusta (*social esteem*)⁸³. Teoriaa voisi tässä mielessä kutsua jonkinlaiseksi mahdollisuuksien tasa-arvoa korostavaksi, ja tämä ilmenee myös Fraserin käsityksessä yhteiskunnallisesta arvostuksesta, joka ei hänen mukaansa moraalisesti kuulu kaikille, toisin kuin Honneth esittää. Fraser argumentoi:

The account of recognition proposed here, in contrast, entails no such *reductio ad absurdum*. What it *does* entail is that everyone has an equal right to pursue social esteem under fair conditions of equal opportunity.⁸⁴

Osallisuuden yhdenvertaisuuden vahvuus on siinä, että se toimii standardina *oikeutetuille* uudelleenjaon tai tunnustuksen vaateille. Uudelleenjakamista tukevien pitää esittää, miten olemassa olevat käytänteet estävät heitä saavuttamasta objektiivista ehtoa, ja tunnustuskamppailuissa pitää puolestaan esittää, miten olemassa olevat kulttuuristen arvojen institutionaaliset käytänteet estävät heitä saavuttamasta intersubjektiivista ehtoa. Esimerkiksi samaa sukupuolta olevien avioliiton kysymyksen kohdalla voi esittää, miten heteropareilla on erilaiset oikeudet ja miten he näin ovat erilaisessa asemassa. Fraserin teorian vahvuus onkin siinä, että sillä voi puolustaa esimerkiksi homo- ja lesboparien avioliitto-oikeutta ilman eettisiä pohdintoja siitä, ovatko ne väärin tai moraalittomia – riittää, että intersubjektiivista ehtoa loukataan.⁸⁵

Fraser esittää tunnustuksen puolelta vielä kaksi lisäehtoa: (1) ryhmien väliset (*intergroup*) ja (2) ryhmien sisäiset (*intragroup*) tasot. Tunnustuksen hakemisessa on otettava huomioon siis (1) vähemmistöjen suhde enemmistöryhmiin, ja toisaalta (2) vähemmistöryhmien sisäiset tavat ja niiden vaikutukset. Esimerkiksi *hijabin* kieltämisessä tai sallimisessa on eriteltävä, miten niiden kieltäminen loukkaisi esimerkiksi musliminaisten oikeutta käydä koulua tasa-arvoisina ja miten kieltäminen vaikuttaisi muslimien sisäisiin käytäntöihin koskien naisten oikeuksia. Tässä yhteydessä ensimmäisen voidaan katsoa rikkovan räikeästi osallisuuden yhdenvertaisuuden periaatetta, kun taas jälkimmäinen on kiistanalaisempi muslimiyhteisönkin sisällä. Fraser kuitenkin korostaa, etteivät sisällölliset tulkintakiistat ole tällaisissa kysymyksissä tärkeimpiä, vaan kyse on siitä, että osallisuuden yhdenvertaisuuden normi antaa välineitä analysoida tällaisia kysymyksiä deontologisesti – myös arvopluralistisissa moderneissa olosuhteissa.⁸⁶

---

⁸³ Fraser 2003, 34–37.

⁸⁴ Fraser 2001, 28. Ajatuksen voi myös muotilla niin päin, että vaikka kellekään ei ole oikeutta yhtäläiseen yhteiskunnalliseen arvostukseen positiivisessa mielessä, niin kaikilla on oikeus siihen, ettei heitä epäarvosteta (*disesteem*) institutionalisoitujen ryhmämääritelmien pohjalta. Fraser 2003, viite 33.

⁸⁵ Fraser 2003, 38–39.

⁸⁶ Fraser 2003, 40–42.

Fraser haluaa tietoisesti siirtyä pois sellaisesta ”psykologisismista”, jota Taylorin ja Honnethin teorioiden hän katsoo edustavan. Hän argumentoi, että vaikka vääränlainen tunnustus aiheuttaa harmia ja mielipahaa, ei tunnustuksen epäonnistuminen itsessään ole epäoikeudenmukainen teko⁸⁷. Väärä tunnustus on osa ”statusalistussuhdetta” (*status subordination*), jolloin väärä ei ole vain henkilöidenvälisen psykologian ominaisuus vaan osa laajempia sosiaalisia suhteita. Fraserille tämä on tärkeä erottelu, sillä jos väärä katsottaisiin vain psykologiseksi ominaisuudeksi, olisi helppo syyttää alistettua uhria: hänen tulisi muuttaa herkkää mieltään siten, että ei loukkaantuisi. Tilanne on samanlainen, jos väärä katsotaan olevan lähtöisin alistajien psykologiasta, sillä tämän kumoaminen näyttäisi vaativan heidän uskomuksiensa väkijäistä muuttamista, mikä on vaarallista politiikkaa.⁸⁸

Oikeita oikeudenmukaisuuden mittaamisen kriteereitä ei tule Fraserin mukaan määritellä *a priori*. Sen sijaan osallisuuden yhdenvertaisuuden normia tulee soveltaa demokraattisen julkisen debatin prosessin kautta.⁸⁹ Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että prosessissa voitaisiin päätyä enemmistön tyranniaan – kansalaiset eivät voi päättää mitä tahansa. Koko debatin kohteena olevien vaihtoehtojen on oltava osallisuuden yhdenvertaisuuden standardin mukaisia⁹⁰.

Tunnustuksen hän katsoo vääränlaisen tunnustuksen tapauksissa olevan nimenomaan parannuskeino (*remedy*) sosiaaliseen epäoikeudenmukaisuuteen, ei niinkään yleisen inhimillisen tarpeen tyydyttämien. Tämän takia tunnustuksen muoto riippuu vääränlaisen tunnustuksen muodosta. Tällaisella pragmatismilla Fraser pyrkii ratkaisemaan universaalien ja partikulaarisen ongelman: tapauksissa, joissa väärä tunnustus sisältää jonkin (ryhmän) yleisen inhimillisyyden (*common humanity*) kieltämisen, on tunnustuksen puollettava universaalista lähestymistapaa. Kun kyseessä on jonkin ryhmän erityisyyden kieltäminen, on tunnustuksen luonne partikulaarinen. Vaikka teoria näin ollen jättää oikeanlaisen tunnustuksen tyyppin jokaisen tapauksen kontekstista riippuvaiseksi, antaa se kuitenkin mahdollisuuden sille, että jossain tapauksissa erityisyyden tunnustamisen voi asettaa yleisen ihmisyyden tunnustamisen edelle.⁹¹ Osallisuuden yhdenvertaisuutta on kuitenkin pidettävä itsessään universaalina⁹².

---

⁸⁷ Thompson 2006, 28.

⁸⁸ Thompson 2006, 28; Fraser 2003, 31.

⁸⁹ Thompson 2006, 139.

⁹⁰ Fraser 2003, 71–72; Thompson 2006, 141–142.

⁹¹ Fraser 2003, 42–48.

⁹² Thompson 2006, 51; Fraser 1995, 89.

Jo Fraserin ensimmäinen essee (1995) kirvoitti kovaa kritiikkiä. Koska hänen teoriarakennelmansa oli alun perin vastaus ja kritiikki liiallisen tunnustuksen korostamiselle, hänen ajatuksiaan voi perustellusti lukea myös siten, että kulttuurisen politiikan, ei uudelleenjakamisen politiikan, tulisi muuttaa äänensävyään. Tämä on tietysti ristiriidassa Fraserin dualistisen perspektivismin kanssa, jonka mukaan molemmat, vääränlainen tunnustus ja epäreilu materiaallinen uudelleenjako, olisivat alkuperäisiä redusoimattomia moraalisen vääryyden kategorioita. Häntä kritisoitiin myös oikeudenmukaisuuden redusoimisesta tiukasti kahden kategorian muodostamalle janalle, joka ei huomionnut esimerkiksi poliittisen inklusion ja eksklusion ongelmia. Syytöksiin Fraser pyrki vastaamaan muokkaamalla teoriaansa huomioimaan paremmin poliittisen osallisuuden muodot; hän täydensi dualistista lähestymistapaansa ottaen huomioon eksklusion tai inklusion poliittisesta päätöksenteosta, eli representaation (edustuksellisuuden). Tästä huolimatta hänen teoriaansa on edelleen kritisoitu tunnustuksen ja uudelleenjaon käsitteiden erottamisesta, sillä voidaan myös argumentoida, että näiden suhde on kausaalinen tai jopa konstitutiivinen –uudelleenjaon argumentteja ei voi ymmärtää täysin ilman viittausta tunnustukseen, sillä ne riippuvat jonkinlaisesta persoonien arvon tunnustamisesta ja ymmärtämisestä⁹³.

Honnethin ja Fraserin välinen debatti keräsi yleisöä. Pohjois-Floridan yliopiston filosofian kunniaprofessori Andre Buchwalter ja Nottinghamin yliopiston apulaisprofessori Tony Burns katsovat, että sillä oli keskeinen paikka kahden viime vuosikymmenen poliittisessa filosofiassa⁹⁴. 2000-luvulla debatille on omistettu useita tutkimuksia⁹⁵ sekä neljä journalien erikoisnumeroa.

2.3 Tunnustuksen politiikka: sovellutukset ja kansainväliset suhteet

Edellisissä kappaleissa pyrin tuomaan esiin niitä juuria ja teorioita, joista käsin nykyiset tunnustusteoriat kansainvälisen politiikan saralla ponnistavat. Voi siis kysyä, miten tunnustusteorioiden klassikoiden ajatukset näkyvät kansainvälisen politiikan tunnustusteorioiden saralla, ja millaisissa tutkimuksissa ja konteksteissa niitä on käytetty. Minkälaisia uusia näkökulmia ne ovat kentälle tuoneet, ja mitkä voidaan sanoa olevan niiden vahvuudet?

Yleisesitysten määrällä ei voi kansainvälisen politiikan tunnustusteorioiden yhteydessä juhlia, mutta muutamat kirjoitetut teokset ovat toisaalta kattavia ja teorian relevanssia ruotivia – joskin kaikki

---

⁹³ Markell 2006, 457–459.

⁹⁴ Burns & Buchwalter 2013, 1.

⁹⁵ Ks. mm. Markell 2003, Ricoeur 2005, Thompson 2006 ja McNay 2008.

pyörivät hieman samojen henkilöiden ja empiiristen sovellusten ympärillä. Siteeratuimmista yleisesityksistä voi mainita Thomas Lindemannin ja Erik Ringmarin toimittaman *The International Politics of Recognition* (2014) – joka sisältää esimerkiksi Honnethin ja kansainvälisen politiikan kulttuurisen teorian kehittäjän Richard Ned Lebowin kontribuutioita – sekä Tony Burnsin ja Simon Thompsonin toimittaman *Global Justice and the Politics of Recognition* (2013). Bard Collagen apulaisprofessori Michelle Murray on kirjoittanut puolestaan teoksen *The Struggle for Recognition in International Relations: status, revisionism and rising powers* (2018), jossa hän argumentoi, miten valtioiden epävarmuus omasta sosiaalisesta identiteetistään voi selittää niin materiaaliset kuin sosiaaliset epävarmuudet anarkian tilassa. Hän myös erittelee, miten Yhdysvaltojen nousua maailman suurvallaksi edesauttoi Britannian avoin suhtautuminen maan sosiaalisen ja materiaalisen voiman muuttumiseen, jolloin Yhdysvalloista muodostui ”legitiimi alueellinen hegemoni”⁹⁶. Hampurin yliopiston politiikan professori Anna Geis on kirjoittanut tunnustuksen etiikasta osana kansainvälisen politiikan teoriaa teoksessa *The Oxford Handbook of International Political Theory* (2018), jossa hän(kin) tuo esiin, miten tunnustus laajempaan kuin vain laillisena näkökulmana⁹⁷ on antanut odottaa itseään kansainvälisen politiikan kentällä kauan. Vuosiluvuista voi huomata, miten tuore ilmiö tunnustusteoria kansainvälisen politiikan kentällä on.

Heti alussa törmää kysymykseen siitä, miten hyvin sosiologis-filosofisen konseptin voi ylipäänsä tuoda kansainvälisen politiikan kentälle, eli miten mielekästä on tehdä konseptuaalinen siirto persoonien ja esimerkiksi vähemmistöryhmien kontekstista kansallisvaltioihin ja kansainvälisiin yhteisöihin. Honneth on kriittinen tätä siirtoa kohtaan argumentoiden, että poliitikot ja kansakunnan diplomaattiset edustajat eivät ole olemassa itsenäisesti kansalaisista, joiden kesken kamppailua tunnustuksesta jatkuvasti käydään⁹⁸. Renate Pilapil myös argumentoi, että vaikka väärästä tunnustuksesta johtuva kärsimys on laajempi kuin vain psykologinen ilmiö, riippuu sen käyttövoima ja yhteiskunnallinen potentiaali myös yhteiskunnan sosiopoliittisesta tilanteesta⁹⁹. Kritiikki on aiheellinen, mutta myös jonkin verran ohiampuva. Voidaan nimittäin yksinkertaisesti esittää, että tunnustusteorian idea on lainattu kansainvälisen politiikan kentälle olettaen, että valtioita voi kohdella samoin kuin yksilöjä ja ryhmittymiä – eli että valtiot kamppailevat oman identiteettinsä

---

⁹⁶ Chavoshi 2020, 1412–3.

⁹⁷ Agné 2013, 101. Kirjoitta myös esittää, miten politiikan analyysin avoimuus tunnustuksen sosiaaliseen *tekoon* (*act*) onnistuu laajentamaan laillisen näkökulman lähestymistapaa, joka koskee vähimmillään vain virallista tunnustusta, ja laajimmillaan diplomaattisia keinoja ja sanavalintoja. Sosiaalifilosofisempi lähestymistapa avaa näkökulmia siihen, mitä tunnustus pitää sisällään eli lopulta *tarkoittaa*.

⁹⁸ Honneth 2014, 27, 31–32. Honneth esittääkin, että meidän on pakko liikkua selkeärajattomalla alueella, jossa oletamme, että kansalaisilla on jonkinlainen kollektiivinen päämäärä ja ymmärrys siitä, mitä valtio heille edustaa ja miten sen tulisi toimia; Dimitrova 2013, 665

⁹⁹ Pilapil 2020, 39–40.

tunnuksesta¹⁰⁰. Nationalistiset asenteet ja se, että suuri osa ihmisistä identifioituu ennen kaikkea kansallisvaltion, ovat tästä mielestäni hyviä todisteita.

Kuitenkin pääasiallinen argumentti, jolla koko kansainvälisen politiikan tunnustusteorioiden kehittämistä perustellaan, liittyy vanhan valtiokeskeisen mallin dominointiin ja ajatukseen sen vanhentuneisuudesta. Vastauksena kysymykseen, miksei identiteettejä ole aiemmin nostettu analyysin kohteeksi, Ringmar esittää, etteivät kysymykset identiteeteistä yksinkertaisesti tulleet ajankohtaisiksi. Kysymysasetteluna olikin usein *mitä* valtio teki ja *miksi*, eikä *mikä* – tai mahdollisesti *kuka* – valtio on. Erilaisten identiteetikysymysten noustua Ringmar esittää, että perinteinen *Realpolitik* tulee korvata *Identitätsproblematik* -ajattelulla, joka toisi mukanaan myös tehokkaampia työkaluja yhä kompleksisempien identiteetikysymysten analysoimiseksi. Valtion ajattelu tällaisena *persoonana*, subjektiivisena entiteettinä, ei ole loppujen lopuksi uutta, kuten esimerkiksi vanhat näkökulmat valtioista tarinoiden muodossa ovat osoittaneet. Myös kansainvälinen laki tulkitsee valtiot jonkinlaisen subjektiviteetin ilmentymäksi.¹⁰¹ Benedict Andersonia mukaillen, mitä muuta valtiot ovat kuin kuviteltuja yhteisöjä, rakennettuja tarinoita identiteetin ympärille siitä, mitä me olemme ja miten eroamme muista? Tämän voi nähdä myös perinteisessä kansainvälisen politiikan kontekstissa siinä, miten valtiot näkevät itsensä: suurvaltoina, revisionisteina, vallankumouksellisina tai vaikkapa neutraaleina¹⁰². Viimeisimpänä mainitun voi nähdä toimineen ei pelkästään Suomen ulkopoliittisena doktriinina vaan myös kuvana siitä, minkälainen kansakunta olemme.

Laajemmassa kuvassa koko *Theory of Recognition* voidaan asettaa konstruktivistisen koulukunnan alle. Alla oleva Claudia Hoffmanin ja Ulrich Schneckenerin artikkelista¹⁰³ lainattu taulukko kuvastaa tätä hyvin. Tunnustuksen politiikka liittyykin oikeassa alakulmassa alleviivattuun teemaan, eli identiteettien muuttumiseen ja toisaalta niihin kamppailuihin, joita sen ympärillä käydään.

---

¹⁰⁰ Ringmar 2014, 3.

¹⁰¹ Ringmar 2014, 3–5.

¹⁰² Ringmar 2014, 7.

¹⁰³ Hoffman & Schneckener 2011, 608.

Lähestymistapa	Mekaniikka	Käytöksellinen muutos perustuu...
Realismi	Voimankäyttö, vaikutusvalta	Adaptaatioon
Institutionalismi	Neuvottelu, kaupankäynti	Adaptaatioon, politiikan ja preferenssien muutokseen
Konstruktivismi	Suostuttelu, normien levittäminen	Adaptaatioon, politiikan ja preferenssien muutokseen, <u>identiteetin muuttumiseen</u>

Myös Ringmar kiinnittää asiaan huomiota argumentoimalla, että rationalistiset lähestymistavat ovat oletaneet fiksoituneet identiteetit, joiden keskelle on luotava järjestystä. Hänen mukaansa rationaalisen valinnan teorian hylkäämisen myötä voimme vihdoin vilkuttaa hyvästit myös kansainvälisen järjestelmän eurooppakeskeiselle tulkinnalle.¹⁰⁴

Honnethin teoriarakennelmat ovat olleet erittäin relevantteja ja siteerattuja kansainvälisen politiikan tunnustusteorioissa. Esimerkiksi ajatus kaiken epäoikeudenmukaisuuden juurisyyn asettamisesta vääränlaisiin sosiaalisiin tunnustussuhteisiin, eli epäkunnioitukseen ja nöyryyttämiseen¹⁰⁵, on myös otettu osaksi kansainvälisen politiikan tunnustusteorioita¹⁰⁶. Honneth on myös kritisoinut mm. kansainvälisen politiikan perinteisten lähestymistapojen rationaalisuusoletusta ja sitä, että tavoitteellisuus liittyisi aina voimapolitiikkaan ja siinä asemansa maksimoimiseen. Vaikka tällaisten seikkojen painottaminen ei tuo analyysiin niitä näkökulmia, joita peilaten voisi rakentaa valtion toiminnalle selkeitä ohjenuoria, osoittaa se, miten usein pehmeä vallankäyttö ja symboliset eleet ovat niitä, joita pidämme tärkeämpinä kuin kovaa voimaa ja sotilaallista mahtia.¹⁰⁷

Constance Duncombe, Monashin yliopiston lehtori, käytti Fraserin tulkintaa tunnustuksesta ja representaatiosta analysoidessaan Iranin ja Yhdysvaltojen suhdetta. Aikaisempien analyysien keskittyessä pitkälti materiaalisiin ja institutionaalisiin kysymyksiin sekä voimapolitiikkaan, pyrkii Duncmoben lähestymistapa kiinnittämään huomiota edustuksellisuuden dynamiikkaan ja siihen, miten esimerkiksi ydinasesopimusta puolustetaan poliittisen kentän kaikilta puolilta. Tämä liittyy siihen, millä tavoin ja miten valtiot haluavat tulla tunnustetuksi. Tunnustuskamppailut tuovatkin esiin

¹⁰⁴ Ringmar 2014, 14–15.

¹⁰⁵ Honneth 2003, 134.

¹⁰⁶ Geis 2018, 614.

¹⁰⁷ Honneth 2014, 27.

niitä motivaatiotekijöitä, jotka vaikuttavat sopimuksen vastustamiseen. Esimerkiksi Iranin johdon voi nähdä olevan haluton lopettamaan uraanin rikastaminen, jotta se ei murtaisi sitä kuvaa maasta ja sen kulttuurista, jota hallinto on yrittänyt rakentaa – shiiamuslimivaltion voittoa vastoinkäymisistä ja niiden edessä voimaantumista.¹⁰⁸

Erik Ringmar pyrkii puolestaan tulkitsemaan Neuvostoliiton suhteita länteen tunnustuksen näkökulmasta, ja aloittaa artikkelinsa kovilla argumenteilla: ”World politics is best described as a recognition game rather than as a prisoner’s dilemma”¹⁰⁹. Perinteisten lähestymistapojen heikkoutena Ringmar pitää ennen kaikkea niiden välinpitämättömyyttä identiteettien merkityksiin. Jos vangin dilemma kuvaa tilannetta, jossa epäluottamuksesta ja tiedon vähyydestä aiheutuu tilanne, jota kumpikaan osapuoli ei pidä parhaimpana, on tunnustuksien epäämisen maailma samalla tavalla epävakaa. Hän piirtääkin perinteisen vangin dilemman kaavion Hegelin orjan ja mestarin tunnustusteorian¹¹⁰ pohjalta seuraavanlaiseen muotoon:

A/B	Tunnustus	Ei tunnustusta
Tunnustus	Rauha	”Mestari”
Ei tunnustusta	”Orja”	Sota

Molemminpuolisessa ei-tunnustuksen tilassa osapuolet kieltäytyvät hyväksymästä toisen olemassaoloa, sillä se vaikuttaisi heidän omiin identiteetteihinsä. Historiallisena esimerkkinä käy Pohjois- ja Etelä-Vietnamin tilanne, sillä molemmat vaativat suvereeniutta samaan maantieteelliseen alueeseen tai tietynlaista tulkintaa kyseisestä valtiosta. Toisen tunnustaminen olisi suoraan siis pois itseltään. Miten tällaisesta tilanteesta voi päästä molemminpuolisen tunnustuksen eli rauhan tilaan? Ringmar esittää, että yksi vaihtoehto on toisen osapuolen häviö, kuten Vietnamissa, jossa Pohjois-Vietnam nielaisi Etelä-Vietnamin.¹¹¹ Tätä ei kuitenkaan voi välttämättä pitää kovinkaan rauhaan tähtäävänä prosessina, sillä toisen identiteetin tukahduttaminen aiheuttaa usein pahaa verta.

¹⁰⁸ Duncombe 2015.

¹⁰⁹ Ringmar 2002, 115.

¹¹⁰ Lyhyesti ilmaisten kyse on siitä, miten orjan alistanut mestari ei saa haluamaansa tunnustusta, sillä orja ei ole vapaa sitä antamaan. Orja puolestaan muokkaa ympäristöä mestarille sopivaksi erilaisten tuotteiden muodossa ja huomaa saavansa itsetietoisuuden luomansa ympäristön kautta, kun taas mestari on tullut täysin riippuvaiseksi orjan tuotteista, jolloin orjan työvoima orjuuttaa itse mestarin. Orjasta tuleekin prosessin myötä mestarin kanssa tasaveroinen, jolloin mestari saa haluamansa tunnustuksen, sillä toinen on sen vapaa antamaan.

¹¹¹ Ringmar 2002, 121.

Molemminpuolisen ei-tunnustuksen tilanteen vaihtoehto on ”mestarin” ja ”orjan” (hegemonin ja alistuvan valtion) epätasaisen tunnustuksen tilanne. Se on siinä mielessä epävakaata, että hegemoni ei saa aitoa *tasavertaista* tunnustusta ”alemmiltaan”. Hegemoni menettää impulssinsa parantaa alueensa ja läheisten maiden taloudellista, poliittista ja sosiaalista suoriutumista kunnian puutteen takia (eikä hyväksikäytön takia, kuten rationalistiset teoriat ovat esittäneet). Epätasapaino saattaa johtaa parhaassa tapauksessa aitoon yhteispeliin, sillä tilanteesta kannattaa hakeutua molemminpuoliseen *aitoon* tunnustukseen, sillä se on usein taannut pitkiä rauhallisia ja yhteistyöntäyteisiä ajanjaksoja. Ringmar pitää eurooppalaisten vanhojen vihollismaiden molemminpuolista tunnustusta ja yhteistyön rakentamista tästä esimerkkinä.¹¹²

Ringmar jatkaa hyökkäystään realistisia teorioita kohtaan. Jos valtiot nimittäin olisivat ”mustia laatikoita”, valtioita ilman kasvoja, Neuvostoliiton tai nykyisen Venäjän tilalle voisi asettaa minkä tahansa valtion. Riittäisi, että analysoimme vain tällaisten valtioiden materiaalisia voimapolitiikan edellytyksiä. Tämä olisi kuitenkin suuri virhetulkinta, sillä juuri se, että Venäjä on *Venäjä* eikä mikään muu valtio on se tärkein tekijä, joka selittää esimerkiksi Stalinin halun solmia hyökkäämättömyyssopimuksen Saksan kanssa, kilpavarustelun paisumisen yli turvallisuuden ylläpitämisen tason, ja lopuksi Neuvostoliiton hajoamisen. Ringmar pitää valitettavana, että tunnustuksen noususta huolimatta rationalistiset teoriat tulevat luultavasti pitämään pintansa, ja analyyseissa valtioiden intressit asetetaan identiteetin rakentamisen ja analyysin edelle. Tällöin luomme helposti tulkintatapaa, josta saattaa tulla itseään toteuttava ennustus.¹¹³ On tosin kriittisesti huomautettava, että samanlaisen itseään toteuttavan tulkintatavan voi luoda myös tunnustusteorioiden ympärille, jos identiteetin rakentaminen laitetaan poikkeuksetta kaiken muun edelle. Periaatteellinen keskustelu analyysin premisseistä (identiteetti vs. intressit) olisikin hedelmällisempi lähestymistapa.

Yllä olevat ovat vain joitakin esimerkkejä tunnustusteorioiden sovellutusmahdollisuuksista. Eräs (kriittisen kansainvälisen politiikan teorian saralla) paljon käytetty ja myös myöhemmissä kappaleissa usein esiin nouseva jaottelu on niin sanotun ohuen (*thin*) ja paksun (*thick*) tunnustuksen välillä. Ohuella viitataan toisen tunnustamiseen itsenäisenä objektina (esim. terroristijärjestö konfliktin osapuolena), kun taas paksu tunnustus edellyttää erojen tunnustamista ja hyväksymistä ja siten myös toisen identiteetin fundamentaalisten piirteiden ymmärtämistä suhteessa itseensä. Ennen kaikkea se vaatii myös toisen piirteiden kunnioittamista ja niiden huomioimista osana laajempaa

---

¹¹² Ringmar 2002, 122.

¹¹³ Ringmar 2002, 131.

kollektiivista identiteettiä.¹¹⁴ Tunnustuksen uusia teoriaulottuvuuksia on myös paljon: tunnustuksesta on löydettävissä esimerkiksi eksplisiittisiä (tahallisia) ja implisiittisiä (ei tarkoituksellisia) tulkintoja¹¹⁵. Voidaan myös kysyä, miten tunnustus voidaan tunnistaa. Kansainvälisen politiikan tunnustusteorioiden sovellutusmahdollisuudet ovatkin lähes yhtä rajattomat kuin perinteisillä teorioilla. Kysymykset identiteeteistä hallitsevat monia konflikteja niin kansallisella, kansainvälisellä kuin ylikansallisella tasolla, ja ne ovat usein syynä tietynlaisen voimapolitiikan harjoittamiselle.

3 Tunnustuksen politiikka ja aseelliset ei-valtiolliset toimijat

Tunnusteorioilla on paljon tutkimusaiheita kansainvälisen politiikan kentällä. Tutkielmassani tarkastelen hieman kapeampaa alaa: aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kenttää. Kenttä on dynaaminen ja alati muuttuva, jossa tutkimuskohteet saattavat poiketa toisistaan hyvinkin paljon. Ei-valtiolliset toimijat eivät muodosta missään nimessä niin homogeenistä ryhmää, että tutkimuskohteita olisi järkevää niputtaa yhteen sen mukaan, miten niitä tulisi lähestyä tai millä tavoin analysoida. Kenttää yhdistää ennemminkin analysoitavien toimijoiden suhde valtioihin kuin yhtenäiset käyttäytymismallit tai edes tavoitteet. Ryhmittymät saattavat pyrkiä poliittisiin, uskonnollisiin, taloudellisiin, nationalistisiin, etnisiin tai lahkolaisiin (*sectarian*) päämääriin erilaisilla strategioilla ja taktiikoilla, ollen joko tiukasti maan sisäisiä tai transnationalistisia. Aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kentällä on lisäksi vaihtelua sen suhteen, minkä kokoisia ryhmittymiä järjestöt pyrkivät representoimaan ja miten ne argumentoivat vaateensa¹¹⁶. Kenttä on lähestymistavoiltaan myös hyvin pluralistinen – kyse ei ole vain tiettyjen tekojen ja vuorovaikutuksen syistä ja seurauksista, vaan laajemmista teoreettisista perspektiiveistä, joihin voi laskea mukaan selittävät, tulkitsevat, positiiviset ja kriittiset teorit¹¹⁷.

Tutkimuskentän uniikkina ongelmana on ollut sen siiloutuminen siinä mielessä, että teoriarakennelmat koskien valtioiden käyttäytymistä ja roolia ovat olleet pitkälti irrelevanteja ei-valtiollisten toimijoiden keskuudessa, ja aseellisia ei-valtiollisia toimijoita analysoivilla teorioilla ei ole ollut suurta kontribuutiota valtioiden analyyseihin. Yhdistäviä teorioita on edelleen vähän.¹¹⁸ Esimerkiksi valtiokeskeiset teorit ovat pyrkineet kuvaamaan kapinallisryhmittymiä aina

---

¹¹⁴ Chung 2021, 131–132. Ks myös Wendt 2003, 511–512.

¹¹⁵ Gustafsson 2016, 268.

¹¹⁶ Clément et al. 2021, 12–13.

¹¹⁷ Kruck & Schneiker 2017, 3.

¹¹⁸ Pedahzur 2017, 1209.

jonkinnäköisiksi heijastuksiksi valtioista ja niiden luomasta poliittisesta kontekstista. Näissä analyyseissa ryhmittymien oma toimijuus ja autonomia jäävät analyyysien marginaaleihin, vaikka niiden selitysvoimaa tulisi käyttää enemmän¹¹⁹. Tässäkin mielessä tunnustuksen politiikan lähestymistapojen potentiaalin tutkiminen on mielenkiintoista, sillä tunnustuksen tavoittelu ja tavoittelun tavat sekä tunnustuksen antaminen ja/tai epääminen voivat yhdistää valtiollisten ja ei-valtiollisten toimijoiden teoriakenttää. Siinä missä tähän mennessä monet tunnustuksen tutkimukset koskien aseellisia ei-valtiollisia toimijoita ovat keskittyneet rauhanprosessiin ja valtioiden antamaan tunnustukseen, on viime aikoina myös tutkittu esimerkiksi ei-valtiollisten toimijoiden ja paikallisen väestön välisiä tunnustussuhteita¹²⁰.

Kentän dynamiikka on myös moniulotteista. Tunnustusta hakeva osapuoli ja tunnustusta antava tai epäävä osapuoli ovat usein monimutkaisissa vuorovaikutussuhteissa, joita hallitsevat niin ideologiset, sotilaalliset, etniset kuin kulttuurilliset näkökulmat. Roolien prosessit ovat myös hauraampia, sillä ei-valtiollisesta toimijasta saattaa nousta maan todellinen hallitsijaryhmä ja toistepäin. Taliban-liike on tästä oiva esimerkki: voi hyvinkin kysyä, oliko vuosien 1996–2001 tai nykyisessä hallitsijaryhmittymässä kyse enää *liikkeestä*. Talibanin profiili ja status ovat pitkälti riippuvaisia siitä, miten laajasti kansa tunnustaa sen legitiimiksi. Tästä huolimatta tunnustuksen politiikan tulkinnat aseellisista ei-valtiollisista toimijoista ovat usein nähneet ne vain passiivisina, vastaanottavina toimijoina, eikä aktiivisesti tunnustusta hakevina osapuolina¹²¹.

Tunnustuksen politiikan relevanttiudesta aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden yhteydessä puhuu puolestaan erilaisten aseistettujen ryhmittymien proliferaatio, jonka myötä valtioiden hallitukset ovat joutuneet eettisen pohdinnan eteen suhteessa siihen, miten oikeutettua ”terroristien” kanssa neuvottelu oikeastaan on. Neuvotteluhan viittaa jonkinnäköisiin askeliin toisen osapuolen tunnustamisessa ja aseman laillistamisessa.¹²² Tunnustuksen politiikka avaa myös näkökulmia pitkittyneiden ja jäätyneiden konfliktien analyyseihin, sillä näissä neuvottelut tai ylipäänsä moraaliset kysymykset toisen tunnustamisesta ja valtionrakennuksesta tulevat hyvin esiin.

Kenttä on vielä pieni, mutta muutamia tutkimuksia aseellisista ei-valtiollisista toimijoista on tunnustuksen politiikan parissa onneksi tehty. Kesken kirjoitusprosessin julkaistiin heinäkuun (2021)

---

¹¹⁹ Staniland 2014, 3.

¹²⁰ Ks. esim. Boesten & Idler 2021, erityisesti 212–213.

¹²¹ Sienknecht 2021, 110.

¹²² Geis 2018, 618.

lopulla kokonainen aihetta käsittelevä kirja, Anna Geisin, Maéva Clément'n ja Hanna Pfeiferin toimittama *Armed non-state actors and the politics of recognition*, jonka informaatio on ollut keskeinen koko kappaletta kirjoittaessa. Kirjan analyysija on tarkemmin taulukoitu lukuun 3.4, tosin joitain aiheita sivutaan jo aiemmin.

Mielenkiintoista tutkimuskysymyksiä ajatellen joka tapauksessa on, millä argumenteilla tunnustuksen politiikan lähestymistapaa on puolustettu. Mitä sen on katsottu tuovan lisää? Kiinnittääkö se huomiota johonkin sellaiseen konfliktin osaan tai vuorovaikutusdynamikkaan, jonka aikaisemmat, perinteisemmät lähestymistavat ovat sivuuttaneet? Lähestyykö tunnustuksen politiikka jotain muita teorioita, vai toimiiko se aina yksin?

Luku koostuu neljästä alaluvusta. Ensimmäisessä pyrin avaamaan tunnustusteorioiden yhteyttä väkivaltaisten ei-valtiollisten toimijoiden analyysiin, ennen kaikkea suhteessa Honnethiin. Hänen ajatuksiaan on sovellettu tematiikan ympärillä, myös teoreettisista lähtökohdista käsin. Toisessa alaluvussa luon katsauksen siihen kirjallisuuteen, joka avaa väärän tunnustuksen tai tunnustuksen epäämisen tematiikkaa, sekä niihin tutkimuksiin, joissa terrorismin väkivaltaa on analysoitu symbolisena osana aseellisten ei-valtiollisten järjestöjen tunnustuksen politiikkaa. Tämän jälkeen käänny hieman käytännöllisempään tematiikkaan, eli terroristien kanssa neuvotteluun, jossa tunnustuksen käsitteistöä on sovellettu yllättävän monipuolisesti. Neuvottelutilanteissahan kyse on toisen ja konfliktitilanteen jonkinasteisesta tunnustamisesta tai tunnustamatta jättämisestä. Teemat on johdettu kirjallisuuden sisällöstä ja eniten käsitellyistä aiheista: niiden ympärille kasattu luku kattaa suuren osan tutkimuskirjallisuudesta. Viimeinen alaluku kerää taulukkoon edellä mainitun Geisin, Clément'n ja Pfeiferin kirjan analyysien keskeiset piirteet.

3.1 Tunnustus ja terrorismi: klassikkojen käyttö

Ennen siirtymistä käytännöllisempiin sovellutuksiin avaan hieman ei-valtiollisten ryhmittymien kohdalla käytyä teoreettista keskustelua ja sitä, miten tunnustusteoreetikkojen klassikkoja on käytetty tematiikan yhteydessä. Keskusteluun osallistui jo Hegel elinaikanaan, vaikkakin konteksti oli nykyisestä selkeästi erilainen. Honnethin kohdalla kysymys kuuluu, miten pitkälti hänen ajatuksensa oikeuttavat terroristiryhmien tavoitteet ja keinot, joiden päämääränä on usein tunnustuksen saaminen.

Hegelin ymmärrys molemminpuolisesta tunnustuksesta vapauden mahdollistajana on siinä mielessä radikaali, että saksalaisfilosofin mukaan siihen sisältyy olennaisena osana väkivallan elementti

väärän tunnustuksen muodossa¹²³. Tähän on tarttunut myös Honneth, joka jatkaa ajatusta argumentoimalla, että loukkauksen ja nöyryyttämisen teot tekevät moraalisten ja sosiaalisten normien haavoittuvuuden näkyväksi, sillä

[--] it is the mere fact of the morally decisive resistance to its interaction partner that actually makes the attacking subject aware that the other had come to the situation harbouring normative expectations in just the same way that it itself had vi-à-vis the other.¹²⁴

Hegel maalaa sodasta suhteellisen positiivisen kuvan argumentoimalla, että sota on eettinen hetki (*ethical moment*). Siinä päätetään, kumman todellisten oikeutusten esimerkiksi maantieteelliseen alueeseen tai maan hallitsemiseen on annettava tietä toiselle. Sodassa saadaan siis päätös sellaiseen pattitilanteeseen, jossa molempien osapuolten oikeutetut oikeudet ovat tasapainossa:

War or some other means must decide the issue, precisely because both contradictory rights are equally true and hence a third factor – i.e. war – must make them unequal so that they can be reconciled, and this occurs when one gives way to the other.¹²⁵

Hegelin positio tulee loppujen lopuksi lähelle Machiavellin ajatuksia sodankäynnistä siinä mielessä, että valtiot korruptoituvat, ellei niitä jotenkin palauteta ”alkuperäisiin periaatteisiin”¹²⁶. Hegelin ajatus on ymmärrettävä ajattelun ’negaation’ kautta, jossa se liittyy maailmassa tapahtuvaan väkivaltaan: kuten ihmiset, myös valtiot määrittelevät itsensä suhteessa muihin. Valtion ”subjektiviteetti” on tässä yhteydessä sitä, että se reflektoi yhden ihmisryhmän kollektiivista ajattelua suhteessa toisiin ryhmiin, näin ollen ottaen mukaan joidenkin näkemykset jättäen muut ulkopuolelle.

Koska poliittis-eettisen yhteisön olemassaolo ja identiteetti on näin riippuvainen väkivallasta, sodan voidaan ajatella olevan näyttävin ja tuhoisin poissulkemisen keino, jonka pohjalta tällaiset yhteisöt syntyvät. Sen sijaan, että vain tuomitsee poliittis-eettisen yhteisön väkivallan, on tärkeämpää huomata poissulkemisen eettisyys (deskriptiivisessä mielessä). Meidän pitäisi pysähtyä pohtimaan, mitä sisältyy väitteeseen siitä, että tällainen väkivalta ”ei ole oikein” ja minkälaisista positioista käsin annamme tällaisia tuomioita. Analysoidessaan valtioiden sisäisiä sotia suhteessa tunnustukseen Hegel tulee siis osoittaneeksi moderniteetin (*modernity*) eettisyyden ongelman, joka on osa modernia rationaliteettia: moderni etiikka on pitkälti organisoitu sen uskon ympärille, että poliittis-eettiset yhteisöt voisivat laajentaa vapauksia ja eettistä elämää, mutta nämä yhteisöt ovat samalla

---

¹²³ Kochi 2009, 147.

¹²⁴ Honneth 1995, 48–49; Kochi 2009, 151.

¹²⁵ Hegel 1999, *Political Writings*, 70; Kochi 2009, 152–153.

¹²⁶ Kochi 2009, 158.

väkivaltaisista, ihan jo näiden ideaalien toteuttamisessakin¹²⁷. Sota ei siis ole vain moraalinen kysymys ”oikeasta” ja ”väärästä”, vaan sisältää instituutioiden ja poliittis-eettisten yhteisöjen kamppailuja. Näissä kamppailuissa syntyvät ne ajatukset, joita pidämme ”eettisinä universaaleina”. Näin Hegel tulee asettaneeksi moraalisen oikean käsitteen sosiaalisen ja historiallisen kansalaisyhteiskunnan kontekstiin¹²⁸.

Hegelin ajatuksenjuoksu on suhteellisen monimutkainen kokonaisuus, mutta ei-valtiollisten toimijoiden tunnustuksen analyysille se antaa työkaluja moraalisten kysymysten arviointiin. Tästä näkökulmasta koko termi ”terroristiorganisaatio” on ongelmallinen, ainakin jos se tulkitaan normatiivisena terminä. Tosin väkivaltaisten ryhmittymien pyrkimyksen tunnustukseen nimenomaan väkivallan keinoin voi nähdä saman syyn takia ongelmallisena, sillä ne ottavat yhtä heikosti huomioon toisen (puolustus)sodan oikeutuksen. Aito dialogi ja molemminpuolinen tunnustus vaativat toimijoita tarkastelemaan, minkälaisista arvovakennelmista käsin pidämme toisten pyrkimyksiä ”väärinä” ja toisia ”oikeina”. Terroristijärjestöjen kohdalla kyse on todellisesta moraalisesta dilemmasta, sillä monen ihmisen voi oikeutetusti katsoa vastustavan silmitöntä väkivaltaa esimerkiksi siviilejä kohtaan. Hegelin kohdalla onkin huomattava termin *molemminpuolinen* merkitys, sillä rauhaan tarvitaan aina kaksi osapuolta. Nykyaikaisia konflikteja ja niiden tunnustuskamppailuja on kuitenkin vaikea ratkoa Hegelin ohjenuoraa käyttäen.

Osin Hegelin näkemyksille rakennettuja Honnethin teoriamalleja on käytetty aseellisten ei-valtiollisten tutkimuksessa runsaammin. Eräs ilmiselvä kysymys on, antaako Honnethin ajatukset tukea kapinallisten terroristiryhmien pyrkimyksille. Kapinallinen terrorismitoimintahan muistuttaa aiemmin Honnethin yhteydessä mainittuja tunnustuskamppailuja siinä mielessä, että se haastaa valtion taholta tulevan legitimitetin ja pyrkii saamaan julkista tunnustusta omille päämäärilleen. Alistettu ryhmä toisin sanoen kamppailee vääränlaista tunnustusta ja nöyryyttämistä vastaan.

Honneth kirjoittaa pääteoksessaan alistuksen ja häväistyksen vastarinnasta:

If such inhibitions on action are overcome through involvement in collective resistance, individuals uncover a form of expression with which they can indirectly convince themselves of their moral or social worth.¹²⁹

---

¹²⁷ Kochi 2009, 162.

¹²⁸ Kochi 2009, 169.

¹²⁹ Honneth 1995, 164. Honneth myös kirjoittaa väkivaltaisesta vastarinnasta: ”The reason why the socially ignored individuals attempt, in response, to damage others’ possessions is not because they want to satisfy their passions, but rather in order to make the others take notice of them (1995, 44).

Tällaisilla argumenteilla on perusteltu niin Algerian kansallisen vapausrintaman, Irlannin tasavaltalaisveljeskunnan kuin myös Palestiinan vapautuksen kansanrintaman toimia. Esimerkiksi kolonialisoidun ja kolonialisoivan asymmetrinen suhde estää terveen, molemminpuolisen tunnustuksen, jolloin vastarinta muodostaa nimenomaan Honnethin esittämän kamppailun tunnustuksesta. Tätä vahvistaa vielä kappaleessa 2.3 esitetty mestarin ja orjan dialektiikka, joka tuo Honnethin position hyvin lähelle terroristiryhmittymien päämääriä siinä mielessä, että nimenomaan kuoleman kautta väärän tunnustuksen rakenteet voidaan eliminoida. Moraalisesti vaikean tilanteesta tekee kuitenkin se, että terroristiryhmittymille kuolema on ase itsessään.¹³⁰ Vaikka Honneth kirjoituksissaan viittaakin siis yhteiskunnan sisäisiin tasapainotiloihin vähemmistöjen ja enemmistöjen suhteen, taipuu hänen muotoilemansa tunnustusteoria myös radikaaleihin mittoihin, sillä ei ole yksinkertaista määrittellä rajaa terrorismin ja aktiivisen vastarinnan välillä. Kuten on jo kulumiseen asti hoettu: toisen terroristi on toisen vapaustaistelija. Toisten identiteetin määrittely vaatii aina jonkinasteista molemminpuolista tunnustusta, jottei määrittelystä itsessään tule enemmistön vallankäyttöä, mitä Honneth vastustaa.

Honnethin argumentin pelastaa lopuksi hänen vaatimansa *oikeutus (legitimacy)* vastarintaan. Legitiimisyys ja normatiivisuus ovat Honnethille ikään kuin ne viitekehykset, joita vasten sosiaaliset kamppailut saavat purkautua. Laillisuus ja lainmukaisuus ovat tunnustuksen koko pohja, ja Honnethin käyttämän käsitteen 'sosiaalisten kamppailujen moraalisen kieliopin' syvärakenteen muodostavat juuri lait. Tunnustuskamppailut eivät tässä mielessä ole terroristiryhmien kohdalla oikeutettuja, sillä ne eivät kunnioita kansallisia tai kansainvälisiä lakeja eivätkä erota sotatilanteissa siviilejä sotilaista. Muutenkin terroristiryhmittymien legitimitteetti näyttää usein olevan luonteeltaan messiaanista eikä normatiivista, jota Honneth puolestaan vaatii. Toisena selkeänä syynä sille, etteivät Honnethin ajatukset taivu tukemaan terroristiryhmittymien tunnustusvaatimuksia, on näiden ryhmittymien vihamielinen suhtautuminen *molemminpuoliseen* tunnustukseen ja kunnioitukseen. Sotilaallisella voimalla saatu voitokas lopputulos ei sekään takaa tunnustuksen saamista kansainväliseltä areenalta.¹³¹ Yhdysvallat on ollut esimerkiksi Taliban-hallinnon suhteen tässä tiukkana: pakolla saatua hallitusvastuuta ei tulla tunnustamaan¹³².

Lain pitää toimia kuitenkin sensitiivisesti ja kontekstisidonnaisesti, tai muuten se uhkaa Honnethin mukaan menettää oikeutuksensa. Hän esittää, että partikulaariset yksilöiden tilanteet tulisi huomioida

---

¹³⁰ Cheng 2012, 58.

¹³¹ Cheng 2012, 60, 62–63.

¹³² The Guardian 10.8.2021.

paremmin laillisten suhteiden konkretisoinnissa¹³³. Toisin sanoen, jotta laista itsessään ei tulisi sytykettä terroristiryhmittymien tunnustuskamppailuille ja jotta terroristiryhmien tunnustusvaateilla ei olisi moraalista pohjaa, on lain otettava huomioon myös alempien ryhmien kulttuurillinen konteksti. Riskinä on juuri terroristiryhmittymien hyökkäys laittomaksi kokemaansa laillista järjestystä vastaan, jotta järjestelmä tunnustaisi heidän ryhmittymiensä partikulaarisuuden.

Mielestäni avoimeksi jää kuitenkin lopputulosten suhde tähän prosessiin. Onko laillista järjestystä vastaan hyökkäävillä ryhmittymillä moraalista perustetta tunnustusvaatimuksilleen, jos he valtaan päästyään eivät itse kunnioittaisi toisten samanlaisia oikeuksia? On myös mielettöntä vaatia, että lain pitäisi ottaa huomioon kaikkien mahdollisten ryhmittymien vaatimukset oman asemansa tunnustamiselle, jos vaatimusten täyttäminen olisi esimerkiksi myönnytyksia ihmisoikeuksia rikkoville ryhmittymille. Tässä mielessä ”syrjivää” lakia ei tarvitse syyttää väkivaltaisten ryhmittymien vaatimusten sivuuttamisesta, sillä jos tällaiset ryhmittymät valtaan päästyään epäävät muilta saman oikeuden, ovat he rikkoneet Honnethin vaatimusta molemminpuoliseen tunnustukseen. Esimerkiksi marginalisoidut ryhmittymät eivät välttämättä pyri inkluusioon siihen järjestelmään, jossa he kokivat syrjintää, vaan kokonaan uuteen vielä perustamattomaan yhteisöön¹³⁴. Molemminpuolisen tunnustuksen ei tarvitse siis tapahtua vain konfliktin aikana, sillä tunnustuskamppailut jatkuvat sen loputtuakin.

Honnethin argumentin pelastajana toimiva laillisuuden vaatimus tekee joka tapauksessa hänen teoriarakennelmansa hyvin kontekstisidonnaiseksi ja riippuvaiseksi kulloisesta laillisesta viitekehystä. Tällöin tunnustuksen näkökulmasta uhkaa tulla vain yksi ominaisuus sellaisen kattokäsityksen sijaan, jollaiseksi Honneth on sitä yrittänyt rakentaa.

3.2 Tunnustuksen epääminen ja terrorismi symbolisena väkivaltana

Tunnustuksen epääminen (*non-recognition*) ja väärä tunnustus (*misrecognition*) ovat usein konfliktien taustasyinä ja vihan kylväjinä. Tunnustuksen epäämisen tematiikkaan onkin keskitytty useissa artikkeleissa, joskin niitä on määrällisesti kirjoitettu vähemmän aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kontekstista kuin valtioiden suhteista ylipäänsä. Ennen tunnustuksen politiikan nousua väärää tunnustusta poliittisessa väkivallassa on sivuttu esimerkiksi tunteiden politiikan, ennen

---

¹³³ Honneth 1995, 57.

¹³⁴ Heins 2016.

kaikkea nöyryyttämisen, kautta¹³⁵. Luvun otsikon toinen osa, symbolinen väkivalta, liittyy tematiikaltaan tähän hyvin läheisesti, sillä kuten jo todettu, symbolisilla teoilla haetaan usein juuri sitä tunnustusta, joka on jollain tavalla evätty tai tulkittu väärin. Symboliset teot ovat samalla tunnustustekoja.

Suhteellisen harva tutkimus on keskittynyt väärän tunnustuksen rooliin radikaalien islamilaisten terroristiryhmittymien poliittisessa väkivallassa. Tämä liittyy muutokseen siinä, miten vielä 1990-luvulla moni Euroopassa toimiva järjestö keskittyi kamppailuihin ”kotona”, eli lähtömaassaan. Nyt monet ryhmittymät ovat löytäneet eurooppalaisista uuden yleisön osana globaalimpaa agendaa, ja joissain eurooppalaisissa valtioissa voidaan tunnistaa ”kotoperäisiä” liikkeitä¹³⁶. Tähän kiinnittää huomiota Osnabrückin yliopiston vanhempi lehtori Maéva Clément, jonka tutkimuskohteena on Britanniassa vuosina 1996–2004 toiminut väkivaltainen islamistijärjestö Al-Muhajiroun. Hän analysoi liikkeen äänenpainoja ja aktiivisuutta 9/11-iskujen ja Afganistaniin hyökkäyksen jälkeen väärän tunnustuksen (*misrecognition*) ja tunnustuksen epäämisen (*non-recognition*) näkökulmista argumentoiden, miten tunnustuksen puute johti ryhmän radikalisoitumiseen.

Tunnustuksen epäämisen Clément määrittelee konventionaalisesti: se on tilanne, jossa omakuvan ja muiden näkemyksien välillä tästä omakuvasta on ristiriita. Se voi tapahtua muun muassa epäkunnioituksen (*disrespect*) ja nöyryyttämisen kautta. Honnethia mukailleen Clément ottaa analyysinsä lähtökohdaksi oletuksen siitä, että tunnustuksen epäämiseen tai vääränlaiseen tunnustukseen vastataan usein väkivallalla.

Al-Muhajiroun tulkitse ja artikuloi 9/11-iskut ja hyökkäyksen Afganistaniin selkeinä ja voimakkaina tunnustuksen kieltämisen tapahtumina. Se pyrki esittämään Yhdysvaltojen sotaretken hyökkäyksenä muslimeja ja muslimien elämäntapaa kohtaan, ja koska järjestö itse katsoi edustavansa islamilaista maailmaa, se argumentoi olevansa oikeutettu vastarintaan. Näin lännen vihamielisyys kanavoitui järjestön oman identiteetin vastaiseksi. Al-Muhajiroun pyrki rakentamaan rinnakkaista diskurssia lännen kaksinaamaisuudesta; järjestö argumentoi ”sodan terrorismia vastaan” tarkoittavan todellisuudessa ”sotaa muslimeja vastaan” omien poliittisten päämäärien saavuttamiseksi. Järjestön diskurssiiviset harjoitteet osoittavat, että sen kamppailu tunnustuksesta muuttui ja sai uudenlaisia muotoja: representoimalla Yhdysvallat ja sen liittolaiset jotenkin ”vähemmän subjektiviteetin omaavina”, Al-Muhajiroun irtisanoutui intersubjektiivisestä tunnustuksesta. Honnethia mukailleen

---

¹³⁵ Ks. esim. Fierke 2014 ja Fattah & Fierke 2009.

¹³⁶ Clément 2014, 428.

järjestö kiisti ”länneltä” ne ominaisuudet, joita Toiselle (*the Other*) annetaan tunnustusprosessissa.¹³⁷ Kyse on myös järjestön *halusta* konstruoida tapahtumat tunnustuksen loukkauksena¹³⁸. Tämä viittaa jo johdannossa mainittuun tapaan nähdä tunnustus välineellisenä arvona, jonka loukkauksen turvin järjestö on voinut perustella radikaalimpaa suuntaansa. Luultavasti kyse on molemmista, sillä olisi kummallista kuvitella tilanne, jossa länsimaiden noussut islaminvastaisuus ja hyökkäys Afganistaniin eivät *oikeasti* olisi loukanneet järjestön edustajia.

Clémentin tutkimustulokset ovat tärkeitä löydöksiä siinä mielessä, että niiden voidaan katsoa osoittavan, ettei molemminpuolinen tunnustus välttämättä aina auta korvaamaan jommankumman osapuolen väkivaltaista lähestymistapaa. Hän katsookin, ettei Al-Muhajournilla ollut paljoa insentiiviä edes ryhtyä muuhun kuin unilateraaliin tunnustuksen prosessiin¹³⁹. Tämä siitä huolimatta, että Clément artikkelinsa alussa tuo esiin, että vääränlainen tunnustus tai tunnustuksen epääminen todennäköisesti radikalisoi ryhmittymiä entisestään – tätä monen tunnustusteorian oletusta ja jopa jonkinlaista kulmakiveä artikkelin löydökset eivät siis kumoa.

Voikin mielestäni esittää, että väkivaltaisuuden *johtavat* tunnustustekijät ja toisaalta tunnustuksen keinoin *hidastettava* väkivallan kierre on konseptuaalisesti erotettavissa. Tätä Clément ei tule korostaneeksi, vaikka se on hyödyllinen työväline tunnustuksen eri prosessien analyysissa. Tosin tutkimustulos siitä, että molemminpuolinen tunnustus ei tietyissä tilanteissa enää auta konfliktia eteenpäin, on otettava vakavasti. Al-Muhajiroun on tästä malliesimerkki, sillä järjestön katsoessa Yhdysvaltojen edustavan hyväksikäyttäjää ja näin ollen kieltäen siltä oman tunnustuksensa, ja sen sanottua itsensä näin ollen irti edes molemminpuolisen tunnustuksen mahdollisuudesta, Al-Muhajiroun radikalisoitumista ja väkivaltaistumista ei olisi voinut pysäyttää tunnustuksen lisäämisellä, vaikka siis ensimmäinen radikalisoitumisen askel oli väärä tunnustus. Clément ei tosin vedä tästä vielä pidemmälle menevää johtopäätöstä koskien sitä, miten toisen identiteetin rakennusaineena saattaa olla juuri se, että *ei* saa joltain taholta tunnustusta.

Tunnustusta voi luonnollisesti käyttää myös osana muita konsepteja. Tunnustus voidaan liittää esimerkiksi syntyperäisen (*endogenous*) ja vierasperäisen (*exogenous*) käsitteisiin: konfliktin osapuoli saatetaan tunnustaa ”osana meitä”, osana ”yhteistä valtiota”, tai toisaalta olla tunnustamatta katsomalla järjestö ”vieraaksi”. Kyse on toki myös hyvin symbolisista nimikkeistä. Hyvänä

---

¹³⁷ Clément 2014, 432–438. Lainaus sivulta 438.

¹³⁸ Clément 2014, 440.

¹³⁹ Clément 2014, 439.

esimerkkinä muiden käsitteiden yhteyksistä tunnustukseen toimii myöhemmin tarkemmin analysoitu Harmonie Toroksen ja Arriya Sugalin artikkeli, jossa kirjoittajat yhdistävät syntyperäisen ja vierasperäisen käsitepariin jopa kolme muuta jaottelua (1) poliittisen, laillisen ja moraalisen, (2) ohuen ja paksun tunnustuksen sekä (3) kunnioituksen, arvonannon, statuksen ja kunnian välillä.¹⁴⁰ Terminologiaa voi kuitenkin pitää jo hieman ylitsepursuavana, sillä näin monimuotoinen artikkeli herättää kysymyksen kaikkien termien yhteyksistä ja analyysin tasosta.

Toros ja Sugal tulkitsevat ohuen ja paksun tunnustuksen jakoa joka tapauksessa samansuuntaisesti kuin edellä kappaleessa 2.3: tunnustus on ohut, jos se vain tiedostaa toisen konfliktin osapuolena. Kyse on siitä, kuka lasketaan relevantiksi toimijaksi. Moraalinen on syvempi (paksu) tunnustus, joka tunnustaa toisen oikeuksien sijaan toisen ”moraalisesti tasa-arvoisena”¹⁴¹. Näkökulmia on siis tarjolla runsaasti, joskus jopa sisäisesti ristiriitaisesti. Kirjoittajat itsekin esittävät, että esimerkiksi moraalisen, paksun ja sisäisen tunnustuksen linkittäminen yhteen jatkumoon ei ole ongelmatonta. Analysoidessaan Somaliassa toimivaa al-Shabaab-islamistijärjestön toimintaa he huomauttavat, miten syntyperäisen ja vierasperäisen jako ei toisaalta noudattele edes tunnustuksen ja tunnustuksen epäämisen dynamiikkaa. Ansiokas – tosin asiaa edelleen monimutkaistava – huomio on, että tunnustusta hakevien (*recognition seekers*) ja tunnustusta antavien (*recognition granters*) roolit eivät ole lukittuja. Esimerkiksi Somalian tapauksessa virallinen hallitus haki itselleen moraalista ja paksua tunnustusta kotoperäisenä, *jotta* al-Shabaabilta evättäisiin tunnustus.¹⁴² Näin terminologiarikkaassa työssä on kuitenkin siis se huono puoli, että kun lähes kaikki teot voidaan nähdä jonkinlaisena tunnustuksena, ei sen analysointi tuo välttämättä enää lisäarvoa. Kirjoittajat toki löysivät joitakin selkeitä trendejä siinä, mitä käsitteitä käytetään missäkin tarkoituksessa, mutta kyse saattaa silloin olla hyvinkin kontekstispesifistä tutkimuksesta.

Tietynlaisilla teoilla saattaa tunnustuksen näkökulmasta olla huomattavaa symbolista painoarvoa. Esimerkiksi syyskuun yhdennentoista päivän iskujen kohteet – Pentagon, WTC-tornit ja yritys iskeä kongressitaloon – symboloivat amerikkalaista sotamahtia sekä taloudellista ja poliittista globalisaatiota. Siinä missä osa tutkijoista on pyrkinyt tulkitsemaan 9/11-tapahtumat merkityksettömiksi, postmodernistiselta puolelta teko on tulkittu hyvinkin laajasti, ei partikulaarisena vaan osana jatkuvaa prosessia, ”modernia”, jolloin sen poikkeuksellinen luonne tulee tulkituksi *vain*

---

¹⁴⁰ Toros & Sugal 2021, erityisesti 72–75, 82.

¹⁴¹ Toros & Sugal 2021, 70–73; jaottelu lainattu Bartelson 2013.

¹⁴² Toros & Sugal 2021, 81.

osana laajempaa kontekstia¹⁴³. Tunnustuksen politiikan voidaan katsoa iskevän tähän väliin, sillä sen avulla itse Tapahtuman (*Event*) merkitystä voi tulkita tunnustuksen sosiaalisten mekanismien kontekstissa¹⁴⁴. Syyskuun iskuja voikin analysoida *esteettisinä* tekoina. Iskujen kauheus ja näyttävyys on antanut iskuille merkityksen, toisin kuin tehneen ne merkityksettömiksi, kuten osa tutkijoista on esittänyt. Näissä merkityksettömyyttä korostavissa tulkinnoissa teot on esitetty niin nihilistisiksi, että ne ovat jo täysin politiikan kentän ulkopuolella. Englantilaisen Readingin yliopiston lehtori Andreas Behnke kuitenkin argumentoi, että tällainen dikotomia on analyysin kannalta haitallinen, sillä se ei ota huomioon toimijuuden rakentumista. Tärkeää onkin ymmärtää suvereeniuden kiistanalaisuus¹⁴⁵.

Analyysissään syyskuun yhdennetoista päivän iskuista Behnke lainaa Hegelin ajatusta siitä, miten sota määrittelee valtiot, ja jalostaa tästä ajatuksesta kuvan sodasta suvereenien valtioiden välisenä: ”In war, the state-sovereign asserts himself in a duel between equals. We can only be declared by, and conducted between, sovereign entities. Warfare, therefore, contains an element of recognition within it.”¹⁴⁶ Tilanne mutkistuu kuitenkin Partisaanin (isolla p:llä) tultua mukaan, sillä nyt sota ei ole vain suvereenien välistä. Partisaani on poliittinen, ei rikollinen toimija, jonka pyrkimyksenä on usein uudenlainen yhteiskunnallinen järjestys. Tällaiselle toimijalle raja laillisen ja poliittisen väkivallan välillä on täysin irrelevantti – terrorismista tulee siis vain väkivallan strategia. Terroria voi pitää sodan, ja näin ollen suvereeniuden, ”hypperrealisoitumisena”. Monet, jos ei käytännössä kaikki, poliittiset järjestelmät on perustettu ja ylläpidetty erilaisen terrorin kautta, olkoonkin, että kyse on ollut jonkinlaisesta terroristista ”valeyssä”, kuten laillisesta valtiollisesta väkivallasta.¹⁴⁷

Tiettyjen ryhmittymien kohdalla voi katsoa, että Partisaani itsessään muodostaa suvereenin kokonaisuuden, jolloin sen tavoitteet ja osa konfliktia ei riipu muuta kuin siitä itsestään. Behnke pitää Al-Qaeda tällaisena ryhmittymänä, mutta kategoriaan on helppo laskea mukaan kuuluvaksi myös Taliban, joka on selkeästi jo valtiomaisempi identiteettinsä puolesta kuin Al-Qaeda järjestönä. Tällaisessa tilanteessa Partisaani pyrkii tuottamaan oman suvereenin statuksensa ja pakenemaan kansainvälisen yhteisön rikolliseksi ja *a-poliittiseksi* leimaamisen yrityksiä. Terroria voidaan – ehkäpä hieman paradoksaalisesti – pitää tätä *rikolliseksi leimaamisen vastustavana strategiana*. Rakentaessaan omaa suvereeniuttaan (eli asemaansa poliittisena, ei rikollisena vihollisena) Al-Qaeda

---

¹⁴³ Ks. esim. Baudrillard 2002 ja Zizek 2002.

¹⁴⁴ Behnke 2014, 192.

¹⁴⁵ Behnke 2014, 189–190. Behnke viittaa The Guardian 1.10.2001 artikkeliin sekä Sofskyn 1996 teokseen.

¹⁴⁶ Behnke 2014, 193.

¹⁴⁷ Behnke 2014, 194.

iskuillaan dekonstruoi samaan aikaan Yhdysvaltojen suvereeniutta.¹⁴⁸ Terroristijärjestöjen ja tunnustuksen yhteys tulee ilmeiseksi tässä kontekstissa: Al-Qaedan vaihtoehtoinen poliittis-eettinen järjestelmä tulee tunnistetuksi vain itse teossa. Järjestöllä ei ole muuta muotoa (*form*) kuin tämä teko.

Behnke summaa argumenttinsa:

The specter-like "nature" of Al-Qaeda that has produced so many fruitless discussions about its precise constitution [--] refuses and eludes any kind of fixation. Al-Qaeda only exists through the violent enactment of sovereignty.¹⁴⁹

Teko korostuukin sitä vasten, mitä sillä halutaan saavuttaa. Syyskuun iskut asettivat länsimaille niin sanotun suvereeniusansan: iskuun ei voinut vastata muuta kuin "normaaleilla keinoilla", eli järjestöä ei voinut pitää vain rikollisjärjestönä.

Al-Qaedan yhteydessä tunnustuksellinen kielenkäyttö ei jäänyt huomaamatta lehdistöltäkään. Terminä "sota terrorismia vastaan" (*war on terror*) sai huomiota esimerkiksi *The Observer*-lehdessä, *The Guardian*in sunnuntaipainoksessa, jossa termin arveltiin konstruoivan tasaveroisen toimijan¹⁵⁰. Näin länsimaat käyttivät samaa kieltä kuin mitä Al-Qaeda terroristeja rekrytoidessaan: kyse on nimenomaan sodasta, jossa ei päde enää normaalit rikollisjärjestön lainalaisuudet¹⁵¹. Samanlaisesta tematiikasta on kirjoitettu argumentoiden, miten vastaaminen terroristien iskuun voidaan tulkita proto-tunnustukseksi (*proto-recognition*), sillä nyt vihollinen on tunnistettu ja toiminta katsottu tarpeelliseksi. Proto-tunnustukseen sisältyy usein myös virallisen tahon diskurssin muutos¹⁵². Kun toinen tunnistetaan "tasaveroiseksi", tunnistetaan samalla toisen osapuolen oikeus edustaa jotain yhteistä etua. Näin ollen terroriteosta tulee radikaalein strategia pyrkiä määrittelemään uusi poliittinen järjestys.¹⁵³

Tässä yhteydessä tunnustuksen käsitteen potentiaalia kohtaan voi olla kriittinen, sillä molemminpuolinen tunnustus ei aina toimi konfliktin ratkaisutyökaluna. "Universaali" arvostelma toisen osapuolen väkivallan eettisyydestä on Behnken mukaan luonteeltaan nimittäin myös partikulaarinen, sillä se olettaa yhteisen moraalisen koodiston suhteessa siihen, että toinen osapuoli ei ole radikaali Toinen, vaan osa yhteistä järjestystä. Tunnustuksen ei tulisi pyrkiäkään siihen, että sen avulla voisi väkivallan rakenteet korvata "moraalisilla kaavioilla", vaan sitä tulisi käyttää

---

¹⁴⁸ Behnke 2014, 195–196. Behnke siteeraa Carl Schmitta (1991).

¹⁴⁹ Behnke 2014, 197.

¹⁵⁰ *The Guardian*, 10.12.2006.

¹⁵¹ *International Herald Tribune*, 8.2.2007.

¹⁵² Hensell & Schlichte 2021, 35.

¹⁵³ Behnke 2014, 198–200.

avaamaan tilaa uusien poliittisten subjektiviteettien artikuloinnille.¹⁵⁴ Tulkitsen tämän siten, että Behnke näyttää pitävän toimijoiden pluralismia tärkeämpänä tai ainakin potentiaalisempänä tunnustuksen hyötynä sen sijaan, että se ratkaisisi toimijoiden välisiä moraalisia ongelmia. Ehkäpä kyseessä on hegeliläinen kaiku, sillä moraaliset ratkaisut vaatisivat joitain universaaleja standardeja, jotka eivät voi kuitenkaan realisoitua kuin molemminpuolisessa tunnustuksessa.

Kritisoiden voisi huomauttaa, ettei tällainenkaan tunnustuksen käsite onnistu pakenemaan tiettyä valtiokeskeisyyttä: Al-Qaedan terroriteon suuruus suhteutetaan siihen, miten *valtion* vastaus kyseiseen iskuun on erilainen kuin mitä se olisi ollut normaalin rikollisjärjestön iskuun. Partisaani saa suvereeniutta ja erillisaseman muihin ei-valtiollisiin toimijoihin nähden juuri siksi, että siitä tulee valtiomaisempi, jonka teot ylittävät perinteisen laillisen viitekehyksen. Vaikka tarkasteltaisiin yksittäistä Tekoa (*Event*) ja sitä, miten ryhmittymä muodostaa sen kautta asemansa suvereenina Toisena, ja vaikka suhtauduttaisiin kriittisesti sellaisiin tulkintoihin, jotka määrittelevät iskun aivan liian epämääräisen ja suuren prosessin osaksi, tämä on myös lähestymistavan heikoin kohta. Tunnustuksen politiikka antaa eittämättä nyanssisen käsitteistön yksittäisen teon analysoimiseksi, mutta kyynisenä voisi kysyä: entä sitten? Onko kaikkien Al-Qaedan iskujen rooli sama, suvereenin luominen? Mitä tulee sellaisiin iskuihin, joihin voi vastata tavallisia rikoksia käsittelevällä menetelmällä? Länsimaiden antama tunnustus Al-Qaedalle jonain suurempana kuin pelkästään rikollisjärjestönä on myös elävä prosessi, ja tunnustus voi muuttua. Miten pitkään syyskuun iskut voivat pitää järjestöä valtioiden joukossa? Ehkäpä Behnken kritisoimilla Braudrillardin ja Žižekin laajemmilla katsauksilla on paikkansa siinä, miten tunnustus elää laajemmassa mittakaavassa ja miten tunnustuksen kohteet ovat tässä prosessissa muuttuneet.

Terrori-iskujen kohteet ovat joka tapauksessa olleet usein siis enemmän symbolisia kuin strategisia (mm. kaksoistornit, Lontoon metro, Taj Mahal -hotelli). Myös tietyt päivämäärät tai vuosipäivät saattavat kantaa symbolismia, jota iskuissa halutaan hyödyntää¹⁵⁵. Usein tekojen kuolonuhreja saatetaan olla korostamatta, jotta huomio kiinnittyisi iskun motiiveihin eikä inhimilliseen kärsimykseen. Tästä syystä myös terrorismin vastaisen toiminnan sotatoimet on käytävä ideoiden tasolla, ennen kaikkea mediassa. Pelkän *mediatilan* voittamista voikin pitää aseellisille ei-valtiollisille toimijoille tärkeämpänä kuin sotilaallisia menetyksiä¹⁵⁶. Tosin tähän väliin on huomautettava, miten huonosti Euroopassa viimeisen muutaman vuoden aikana tehdyt yksittäiset iskut sopivat tällaiseen

---

¹⁵⁴ Behnke 2014, 201–202; Kochi 2014, 256–257.

¹⁵⁵ Cheng 2012, 60–61.

¹⁵⁶ Cheng 2012, 61–62.

näkemykseen, sillä iskujen tarkoitus on ollut enemmänkin kauhun kylväminen kuin symbolismi, ellei symbolismiksi lasketa jokapäiväisen elämän hetkellistä pysähtymistä, kun iskut ovat tapahtuneet julkisilla paikoilla. Motiiveiksi näille iskuille ovat tekijät itse kertoneet kostonhalun länsimaiden tekemistä sotatoimista Lähi-idän ja Afrikan maissa¹⁵⁷. Näillä voidaan toki nähdä olevan tunnustuksen hakemisen tavoitetta, mutta siinä ne ovat onnistuneet huonosti, ainakin, kun terroristijärjestöt (esim. ISIS) eivät ole aina edes ottaneet iskuja nimiinsä. Muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta nämä eivät ole olleet myöskään pitkälle suunniteltuja iskuja, vaan yksittäisten radikalisoituneiden ihmisten päänäpistöjä. Terrorismista puhuttaessa onkin oltava tarkkana siitä, millaisista terrorismin muodoista on kyse.

3.3 Neuvottelut osana tunnustusta

Monet poliittiset johtajat, kuten George W. Bush ja Margaret Thatcher, ovat toistaneet samaa mantraa: terroristien kanssa ei tule neuvotella¹⁵⁸. Banaaleihin iskuihin on vastattava voimalla, eivätkä ne voi olla oikotie neuvottelupöytiin. Valtiot haluavat luoda iskuja tekevistä järjestöistä kuvaa ”terroristeina” ja ”fanaatikkoina”, sillä tällöin niille ei tarvitse antaa legitiimiä asemaa. Neuvotteluiden vastustusta lisää myös se, että väkivaltaisuuDET eivät aina vähene edes niiden ajaksi¹⁵⁹ – miksi siis lähteä mukaan koko prosessiin?

Aikaisempien tutkimuksien argumentit ovat menneet usein niin, että pidättyväisyys väkivallasta edeltää tunnusta. Neuvotteluiden ja aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden dynamiikka on kuitenkin tällaista kuvaa monisyisempi, ja väkivallasta pidättyvyys ja tunnustus olisikin hyvä pystyä kääntämään pääläelleen – tunnustus voi toimia insentiivinä liennytykselle. Tähän ovat tarttuneet Goethe-yliopiston tutkija Janusz Biene ja Frankfurtin rauhantutkimuksen keskuksen professori Christopher Daase, jotka artikkelissaan kysyvät, millä ehdoilla tunnustus johtaa konfliktien rauhoittumiseen ja väkivallan loppumiseen. Tärkeää on myös kysymyksen toinen puoli: johtaako väärä tunnustus konfliktin eskaloitumiseen?¹⁶⁰ Viimeaikainen tutkimus osoittaa¹⁶¹, miten tietyissä tapauksissa suostuttelu ja suoranainen ”keskustelu terroristien kanssa” saattaa de-radikalisoida ryhmittymiä ja lopettaa väkivaltaisuuDET. Tällaisessa prosessissa tunnustus on aivan keskeisessä asemassa, mutta kirjoittajien mukaan sitä ei ole kuitenkaan teoretisoitu samassa suhteessa.

---

¹⁵⁷ Ks. esim. HS 7.2.2018.

¹⁵⁸ Neuvotteluiden vastustamisesta ks. esim. Toros 2008, 407–408.

¹⁵⁹ Cronin, 2010, United States Institute of Peace.

¹⁶⁰ Biene & Daase 2015, 220–221.

¹⁶¹ Ks. esim. Ashour 2009, Bassiouni 2008 ja Herr 2013.

Jotta erityyppisten strategioiden (ei-väkivaltainen vastarinta, väkivaltainen mielenosoittaminen, strateginen sotilaallinen vastarinta) ja terroristiorganisaatioiden luonteen (kotimainen tai kansainvälinen) roolit tulevat tunnustukseen pyrkimisessä selvemmiiksi, ovat Biene ja Daase erotelleet neljä erilaista tunnustustapahtumaa (*recognition events*). Logiikka näissä on ikään kuin nouseva, eli informaalista mennään kohti formaalimpaa. Tunnustuksessa kyse ei olekaan vain binäärisestä akselista, vaan tematiikkaa on järkevämpää analysoida kysymällä, tunnustus *minä* (*recognition as*).¹⁶² Tästä juontaa artikkelin ajatus *asteittaisesta (gradual)* tunnustuksesta.

Ensimmäinen aste on *tunnustus konfliktin osapuolena*. Tämä saattaa kuulostaa itsestään selvältä, mutta monissa konfliktitilanteissa tätäkin saa odottaa. Valtiot saattavat usein kieltää konfliktitilan olemassaolon tai sen poliittisen luonteen, kohdellen ryhmittymää vain rikollisryhmittymänä. Esimerkiksi edellisessä luvussa analysoitu Behnken artikkeli 9/11-iskujen symbolismista koski tätä tematiikkaa – konfliktin olemassaolon tunnustaminen vaatii tunnustamaan sen osapuolen jonain muuna kuin vain rikollisjoukkona muiden joukossa. Sillä voi siis olla jonkinlaista legitimizeettia laajemman ihmisjoukon silmissä, ja se voi edustaa poliittista tahtoa¹⁶³. Konfliktin osapuolen tunnustaminen ei tosin millään tavalla vaadi toisen legitimizeetin tunnustamista, vaan se on vain faktan toteamista. Toinen, jo hieman vaativampi aste, on *tunnustus epävirallisten neuvottelujen osapuolena*. Tässä tunnustetaan jo, että ei-valtiollisella toimijalla on todellakin rooli konfliktinratkaisussa, ja että järjestö on virallisen hallituksen jonkinlainen kilpailija. Kolmantena askeleena Biene ja Daase pitävät *tunnustusta virallisten neuvottelujen osapuolena*. Tässä keskiköön nousee jo jonkinlaisen legitimizeetin tunnustaminen. Järjestö edustaa kollektiivista tahtoa ja sen mielipiteet on näin otettava huomioon. Neljäs ja viimeinen askel on *tunnustus kansan tai ihmisryhmän edustajana*, ehkäpä jopa ainoana virallisena edustajana. Tämä tunnustus on jo omalla tavallaan formaalisella puolella, sillä järjestön tunnustetaan edustavan ja toimivan laajemman ihmisryhmän hyväksi, ja sillä katsotaan olevan myös auktoriteettia solmia moraalisesti pitäviä sääntöjä ja päätöksiä. Näin ollen järjestön poliittisen auktoriteetin legitimizeetti tulee tunnustetuksi.¹⁶⁴

Kriittisesti voisi huomauttaa, että tunnustuksen asteita voisi vielä jatkaa lopulliseen viralliseen, lailliseen tunnustukseen. Voi nimittäin katsoa, ettei järjestön tunnustaminen ihmisryhmän edustajana tarkoita vielä minkäänlaisen legitimizeetin tunnustamista. Sinänsä tämä askel voitaisiin sisällyttää jo

---

¹⁶² Biene & Daase 2015, 223–224.

¹⁶³ Behnke 2014, 197–198.

¹⁶⁴ Biene & Daase 2015, 224–225.

ensimmäiseen tunnustuksen askeleeseen – aseellisen ei-valtiollisen ryhmän edustavuuden tunnustamisen voi katsoa olevan vain faktan toteamista. Edellä jo mainitun ja hieman myöhemmin analysoitavan ohuen ja paksun tunnustuksen käsitteet saattaisivatkin olla hyödyllisempiä. Entä mitä neuvottelujen tuloksista seuraa? Yksi mahdollinen skenaario on vallan jakaminen, jolloin toinen osapuoli tunnustetaan täysin tasavertaisena. Kirjoittajien puolustukseksi on toki todettava, että he artikkelissaan nimenomaan katsovat tunnustuksen tematiikkaa konfliktien lieventämisen kontekstissa, joten neljä tunnustuksen astetta ovat relevantteja tätä taustaa vasten.

On myös tiedostettava, että tunnustus ei aina ole päämäärä sinänsä, vaan se voi toimia hyvinkin instrumentaalisesti (ks. luku 4.4). Tätä sivuavat myös Biene ja Daase huomauttamalla, miten tällainen tulkintatapa vie tunnustusta pois konstruktivistisesta suunnasta kohti realistisia suuntauksia, joissa tunnustus on ikään kuin kiristyksen tai vaihdannan väline ja se voidaan tulkita maineeseen ja statukseen liittyväksi strategiseksi.¹⁶⁵ On tosin huomattava sotilaallisen voiman yhteys tunnustuskamppailuihin: neuvotteluihin ei useissa konflikteissa ole ryhdytty sen takia, että kapinaryhmittymän väkivallan ja poliittisen tahdon nähdään edustavan jotain legitiimiä tahoja, vaan koska sotilaallinen yhteenotto rupeaa paisumaan väistämättömän suureksi. Kirjoittajien argumentti siitä, että status- ja mainekysymykset ajaisivat tunnustusta rationalististen tulkintojen suuntaan, on kuitenkin siinä mielessä outo, että maineen ja statuksen jos minkä voi katsoa olevan selkeä osa omaa identiteettiä tai ainakin sitä, miten omaa ymmärrystä identiteetistä halutaan viestiä ulospäin.

Esimerkkitapauksena Biene ja Daase nostavat Palestiinan ja Fatahin tilanteen, jota voi tunnustuskamppailujen näkökulmasta pitää selkeänä tapauksena. Vuosina 1962–69 Algeria ja Kiina antoivat Fatahille luvan avata edustuksen pääkaupungeissaan, jolloin tahot olivat osapuolia virallisissa neuvotteluissa. Virallisissa neuvotteluissa Fatahin tunnusti myös Egyptin presidentti Gamal A. Nasser, joka tuki Yasser Arafatin valintaa PLO:n johtajaksi. Vuosien 1971 ja 1974 välisenä aikana Fatah kääntyi kansainvälisen terrorismin puoleen, mikä johtui kirjoittajien mukaan vääränlaisesta (tai olemattomasta) kansainvälisestä tunnustuksesta – kehitys johti kuitenkin kansainvälisen tunnustamattomuuden tilan jatkumiseen. Arabivaltioiden ymmärrettyä Palestiinan roolin Israelin vastaisessa kamppailussa ne tunnustivat PLO:n ainoaksi palestiinalaisten ihmisten edustajaksi vuonna 1973. Selkeän kansainvälisen tunnustuksen ajanjakson jälkeen (tärkeä oli vuosi 1974, jolloin koko sitoutumattomien maiden liike tunnusti PLO:n palestiinalaisten ainoaksi edustaksi) Yhdysvaltojen välittämä rauhansopimus solmittiin Egyptin ja Israelin välille vuonna 1979,

---

¹⁶⁵ Biene & Daase 2015, 221.

ja Yhdysvallat ja Israel halusivat pitää Fatahin johtaman PLO:n neuvottelupöytien ulkopuolella. PLO aloitti kotimaisen terrorismin Israelia vastaan. 1980-luvun loppua kohti tultaessa ensimmäinen intifada ei tuonut kansainvälistä tunnustusta aikaisempaa enempää, mutta vuotta myöhemmin Yhdysvallat tunnusti PLO:n virallisten neuvottelujen osapuolena, ja vuonna 1993 Oslon rauhanprosessin myötä Israel teki samoin.¹⁶⁶ Kirjoittajien kuvaileman tunnustuksen portaiden kolmannelle askeleelle oli siis päästy. Erilaisia tunnustuksen asteita on useita, mutta huomio kannattaa kiinnittää juuri asteiden vaihteluun: Palestiinan ja ennen kaikkea Fatahin tilanteessa tunnustus ei ole ollut nouseva, vaan yksinkertaisesti vaihteleva.

Tunnustuskamppailuilla on siis huomattavaa merkitystä käytännön tason konfliktinratkaisussa. Rauhanvälittäjien onkin otettava huomioon tunnustuksen kamppailun dynamiikka, sillä konfliktin osapuolten näkemyksiä ei sinänsä voi irrottaa identiteettipolitiikasta. Tästä sekä neuvotteluiden ja tunnustuksen välisestä yhteydestä on kirjoittanut Lundin yliopiston valtio-opin professori Karin Aggestam. Kamppailu tunnustuksesta koostuu hänen mukaansa ontologisesta turvallisuudesta, arvokkuudesta (*dignity*) ja identiteetistä. Ontologinen turvallisuus koostuu fyysisen turvallisuuden lisäksi suhteista muihin; ennen kaikkea epävarmuus (*insecurity*) on usein pitkittyneiden konfliktien neuvotteluissa esteenä. Arvokkuuden loukkaaminen voi puolestaan olla voimakaskin sodan aloittaja, sillä arvokkuus on yhteydessä niin kansainvälisiin normeihin kuin oikeudenmukaisuuden kokemukseen. Jos jotakuta ei kohdella tai pidetä yhtä arvokkaana kuin muita jäseniä, on tämä usein tulkittavissa vihan osoitukseksi loukatun puolelta. Identiteetti-perusteinen tunnustus viittaa Aggestamin mukaan puolestaan omaan subjektiiviseen minäkuvaan, jonka kieltäminen on tunnustuksen epäämistä (*non-recognition*). Se on siis enemmän kiinni osapuolten kuvassa itsestään kuin kansainvälisissä normeissa ja odotetuissa käyttäytymismalleissa, toisin kuin arvokkuus.¹⁶⁷

Aggestam siteeraa Lindmanin aiemmin esitettyä näkemystä vangin dilemman muunnoksesta. Kun kyse ei ole vain intressien voitoista tai häviöistä, voi neuvottelutilanteissa kysyä ”kuka ja mitä voimme olla”. Toisaalta liiallista tunnustuksen politiikan painottamista voi kritisoida, sillä se saattaa johtaa menneisyyden vääryyksien painottamiseen tulevaisuuden rakentamisen sijaan ja muutenkin korostaa uhriutumista.¹⁶⁸ Aggestam ei tosin problematisoi tunnustuksen luonnetta mahdollisesti instrumentaalisenä, jolloin siitä tulisi yksi intressi muiden joukossa – se voisikin näin toimia nollasummapelin osana. Esimerkiksi Israelin ja Palestiinan konfliktissa tunnustus palestiinalaisille

---

¹⁶⁶ Biene & Daase 2015, 225–231.

¹⁶⁷ Aggestam 2015, 495–502.

¹⁶⁸ Aggestam 2015, 502, 507.

saatetaan israelilaisten silmissä nähdä nollasummapelinä siinä mielessä, että heidän pitäisi siinä kohtaa luopua esimerkiksi kansainvälisen oikeudenkin laittomaksi katsomista siirtokunnista. Tunnustus on siis edelleen selvässä yhteydessä perinteisiin materiaalsiin intresseihin.

Tämän jälkeen on kysyttävä, onko rauhan tavoittelun kannalta loppujen lopuksi negatiivista, jos neuvottelut antavat ryhmittymille legitimitettä? Jos neuvottelemista terroristiryhmien kanssa pidetään ovena, jota ei missään nimessä tulisi avata, koska sen on katsottu palkitsevan väkivaltaisia ryhmittymiä ja lisäävän iskujen määrää ja todennäköisyyttä, suljetaan samalla mahdollisuus ei-väkivaltaiselta konfliktinratkaisulta.¹⁶⁹ Neuvotteluja on puoltanut Aberystwythin Walesin yliopiston tutkija Harmonie Toros, jonka argumentti liittyy väkivallan vastustamiseen: neuvotteluihinhan liittyy usein tulitauko, väkivallan hylkääminen ja, neuvotteluiden onnistuessa, väkivallasta luopuminen. Yhden valtion aloittamat neuvottelut ja legitimitetin ”antaminen” eivät automaattisesti myöskään tarkoita legitimitettä ja tunnustusta laajemman yleisön, maan kansalaisten tai kansainvälisen yhteisön silmissä. Terroristiryhmittymien pyrkimys tunnustukseen laajemmin voikin tarkoittaa väkivallattomuuden vahvistumista, ei sen heikkenemistä.¹⁷⁰ Kysymykseksi kuitenkin jää, miten paljon valtion olisi tultava vastaan terroristiryhmittymien tavoitteiden tunnustamisessa ja hyväksymisessä. Terrorismi on kuitenkin usein rajuun systeemitasoiseen muutokseen tähtäävää, eli pienet myönnytykset tuskin riittäisivät.

Tähän kysymykseen Toros ei tartu, mutta valaisee kapinallisten puolta kysymällä, mikä saa ne muuttamaan käytöstään väkivallattomuuden normien mukaiseksi. Neuvotteluilla on kolme tapaa vahvistaa väkivallattomuutta. Ne saattavat (1) poistaa väkivallan harjoittamisen syyn, ts. tuoda ongelmalliseksi koetut asiat agendalle, (2) vahvistaa ryhmittymän sisäistä väkivallattomuuteen kannustavaa puolta, ja, edellisiin liittyen, (3) aloittaa ryhmittymän muutoksen erilaiseksi poliittiseksi organisaatioksi. Toros korostaa neuvotteluiden demokraattisuutta, ennen kaikkea vastauksena argumenteille siitä, että demokratioiden ei ikinä pidä palkita väkivallan käyttöä – väkivaltaisen ryhmän tunnustaminen nimenomaan vetäisi ryhmittymää pois väkivallan käytöstä kohti yhteisiä sääntöjä, eli kohti demokraattista prosessia.¹⁷¹ Ongelmaksi jää valtion taholta tehtävä erottelu siitä, mitkä väkivaltaisten ryhmittymien asioista ansaitsevat tunnustuksen sekä se, miten tulisi toimia tilanteessa, jossa on laaja konsensus ryhmittymän laittomasta statuksesta ja sen päämäärien hyväksymättömyydestä. Toros mainitsee suoraan, ettei pysty antamaan näihin vastausta, vaan pyrkii

---

¹⁶⁹ Toros 2008, 411.

¹⁷⁰ Toros 2008, 412–413.

¹⁷¹ Toros 2008, 414–415.

teoretisoimalla luomaan nyanssisemmän kuvan legitiimiyden (ja tunnustuksen) tulkintamahdollisuuksista. Tärkeimpänä havaintona hän pitää, miten tärkeää rauhanprosessin onnistuakseen on kyseenalaistaa terroristiksi leimaaminen, sillä delegitimoiminen ja tunnustuksen epääminen johtavat usein vain jyrkempään radikalisoitumiseen ja rauhanomaisten konfliktinratkaisumahdollisuuksien sulkeutumiseen. Toros ilmaisee metaforisesti:

Governments are not simply 'calling a spade a spade'. Indeed, it seems that more often than not all the cards in the deck are being called spades. There is no doubt there are spades there, but by recognizing only spades, participants are left with only spades to play with. Groups do carry out terrorist acts, but by defining such groups only by these actions of extreme violence, states are arguably limiting their responses to ones of extreme violence.¹⁷²

Toros analysoi teoriarakennelmansa pohjalta kahta tapausta: Pohjois-Irlannin rauhanprosessia ja Al-Qaedan ”kompleksisuutta” osana Moron islamilaista vapausrintamaa. Britannian hallituksen kanssa käydyt neuvottelut tulkittiin tunnustuksena IRA:n/Sinn Feinin legitiimiydelle ja niiden avulla järjestölle/puolueelle annettiin tilaa toimia demokraattisena ja vaikutusvaltaisena poliittisena puolueena. Tämä vaikutti puolestaan järjestön rauhanomaiseen siirtymään, jonka Toros tulkitsee tukevan hänen neuvotteluiden väkivallattomuuden lisäävää teoriaansa. Al-Qaedan monimutkaisuus verkostona ja sen ei-vertikaalinen rakenne ei Toroksen mukaan puolestaan sovi helposti neuvotteluprosessiin, sillä ”kovan ytimen” puuttuessa ei ole edes selvää, kuka neuvotteluista jäisi ulkopuolelle, jos niitä ei saada järjestettyä. Ryhmän eristäminen on siis edessä väistämättä. Al-Qaedaan löyhästi yhteydessä oleva Filippiinien Moron islamilainen vapausrintama on ollut Filippiinien hallituksen hampaissa, ennen kaikkea ryhmittymän siviiliuhreja vaativien iskujen takia. Vapausrintaman tavoitteena on ollut saavuttaa moroväestölle keskushallinnosta erillinen asema. Toros analysoi, miten hallituksen yritykset leimata vapausrintama terroristijärjestöksi otettiin rintaman jäsenten keskuudessa vastaan: leimaamisen katsottiin vähentävän rauhanprosessin onnistumisen todennäköisyyttä.¹⁷³

Summaten voi siis todeta, että tiettyyn pisteeseen asti valtion tulisi tunnustaa terroristiryhmittymien tavoitteet hyväksytyiksi tehden kuitenkin selväksi, että keinot sen saavuttamiseen eivät ole hyväksyttävää¹⁷⁴. Tämän askeleen ottaminen voi kuitenkin olla ylivoimista, sillä järjestön identiteetti saattaa olla riippuvainen sellaisista vaatimuksista, joita valtio ei yleisen rauhan tai ihmisoikeuksien näkökulmasta voi hyväksyä. Kerran terroristiorganisaatioksi leimatun järjestön kanssa saattaa olla

---

¹⁷² Toros 2008, 422.

¹⁷³ Bhatia 2005, 5; Toros 2008, 419–421.

¹⁷⁴ Chung 2021, 141.

myös vaikea lähteä neuvottelemaan myöhemmin, sillä järjestön uudelleenleimaaminen vain ”kapinalliseksi” saattaa tehdä siitä silloin poliittisesti legitimiimmän. Ryhmittymistä voisikin puhua ennemmin ”rikollisorganisaatioina”, jolloin niiden ei voida katsoa edustavan vaihtoehtoista poliittista järjestelmää¹⁷⁵. Yllä analysoitu Behnken artikkelin mukaan 9/11-iskujen avulla Al-Qaeda onnistui välttämään juuri tämän.

Pohjois-Irlannin rauhanprosessiin liittyen on syytä avata myös Max Planck Institute for Social Anthropologyn tutkijan Caroline Görzigin artikkelia (2021), jossa IRA:n toimia tulkitaan mikro/makro/meso -kolmijakoa mukailleen sekä jaetaan tunnustuksen hakemisen ja sen myöntämisen prosessit osaksi ryhmän sisäisiä ja ulkoisia tavoitteita. Konfliktitilanteen käydessä järjestön näkökulmasta liian tukalaksi se pyrki meso- ja makrotasolla antamaan jonkinlaista tunnustusta vihollisilleen, eli Yhdistyneille kuningaskunnille ja Pohjois-Irlannin unionisteille, sekä ystävilleen, kuten Etelä-Afrikan ANC:lle, jota IRA piti jonkinlaisena esikuvanaan. Tällä ulkoisella tunnustuksen antamisella pyrittiin muokkaamaan ryhmän sisäistä mikrotason tunnustusta sen johtajille, jotta rauha- ja neuvotteluprosessi saataisiin käyntiin. Prosessi johtikin Pitkänperjantain sopimukseen vuonna 1998. Görzigin mukaan kyse onkin siitä, miten muuttunut itsensä tunnustus (*self-recognition*) vaikutti myös ulkoisiin tunnustuksiin: ”The peace process and the legacy of PIRA tell the story of how its members recognised themselves by recognising others”¹⁷⁶. Görzigin ansioksi voi ehdottomasti laskea sen, miten hän erittelee tunnustuksen saamisen ja tunnustuksen antamisen – eli omakuvamme ja sen tarinnan kertomisen – yhteenkietoutumista ja miten omakuvamme vaikuttaa myös muille annettuun tunnustukseen. Tosin kehitys herättää taas kysymyksen välineellisyydestä: eikö annetut tunnustukset muuttuneet vain siksi, että konfliktitilanteen realistinen analysointi pakotti IRA:n muuttamaan omakuvaa suhteessa konfliktin mahdolliseen lopputulokseen? Jos konfliktitilanne olisi jatkunut toisenlaisena ja IRA:lle voitokkaana, ei se olisi luultavasti ryhtynyt sellaiseen kriittiseen reflektioon, jonka seurauksena järjestön oli ikään kuin pakko tunnustaa rauhanprosessin välttämättömyys ja tätä kautta myös unionistien rooli.

Tunnustusta pidetään siis yllä mainituissa artikkeleissa potentiaalisena rauhanprosessin edistäjänä, eikä suurempaa kritiikkiä aiheutta kohtaan esiinny. Tässä vaiheessa onkin hyvä huomauttaa mielestäni selkeästä trendistä, joka artikkeleissa näkyy: tunnustuksen käsite määritellään ymmärrettävästi laajaksi, mutta silloin sen käyttövoima omia johtopäätöksiä tukiessa on helppo perustella. Voisi nimittäin esittää, että samasta aineistosta voi tehdä hyvin toisenlaisiakin johtopäätöksiä, jos

---

¹⁷⁵ Chung 2021, 142.

¹⁷⁶ Görzig 2021, 187.

määritelmä tunnustuksesta on näin laava. Empiria ei myöskään täysin tue artikkelien väitteitä. Esimerkiksi Israelin ja Palestiinan välinen tilanne on pahentunut, vaikka Oslon sopimuksessa päästiinkin osin neljännelle tunnustuksen tasolle. Pitääkö todeta, että askel ei vielä riitä, vai osoittaako se tunnustuksen ylipäänsä olevan irrelevantti rauhanprosessin osa? Tunnustusta onkin tässä kontekstissa mielestäni järkevämpi kohdella analyysin *työvälineenä* kuin uutena metateorianana.

3.4 *Armed non-state actors and the politics of recognition* – Tunnustuksen monet lähestymistavat

Tilanpuutteen vuoksi tyydyn tarkastelemaan mahdollisesti kattavinta esitystä tunnustuksen ja ei-valtiollisten toimijoiden yhteydestä – Geisin, Clémentin ja Pfeiferin toimittamaa teosta *Armed non-state actors and the politics of recognition* (2021) – analysoimalla taulukointiani, johon on koottu tutkimuskysymyksiä kannalta relevantit kirjan empiiristen tarkasteluiden piirteet. Joitain yksittäisiä analyyseja on hieman avattu jo yllä, mutta taulukointiin on otettu kaikki kirjan analyysit. Kategorioita on kuusi: (1) tunnustuksen hakija ja (2) myöntäjä (*recognition seeker* ja *granter*), (3) tunnustuksen kontekstualisointi, (4) laatu ja (5) vaikutus, sekä (6) kirjoittajan argumentit siitä, mitä tunnustuksen politiikan käyttö näkökulmana tuo analyysiin lisää. Kontekstualisoinnilla viitataan siihen, miten laajasti konfliktin dynamiikka nähdään. Joissain analyyseissa on huomioitu vain tunnustusta hakeva järjestö ja sille tunnustuksen myöntävä tai sen epäävä valtio. Tällöin kontekstualisointi on kahdenkeskeistä. Laajemmissa analyyseissa saatetaan puolestaan puhua vaikkapa kokonaisista maailmanlaajuisista muslimiyhteisöistä, jolloin tunnustuksen antajan ja sen hakijan roolit hämärtyvät tai ovat limittäisiä. Tunnustuksen laatu viittaa taas sen ”tyyppiin”: epäämiseen, väärään tunnustukseen tai vaikkapa paksuun ja ohueen tunnustukseen. Tämä on mielestäni monipuolisempi ja tarkempi kategorisointi kuin Geisin, Clémentin ja Pfeiferin samantyyllisessä taulukoinnissa¹⁷⁷, jossa kategorioina toimivat joko tunnustus, sen epääminen tai väärä tunnustus. Esimerkiksi ohuen ja paksun tunnustuksen käsitteet jäivät mielestäni tällaisessa jaottelussa irrallisiksi, vaikka niitä on muuten käytetty analyyseissa runsaasti.

Analysoituina vaikutuksina voi toimia puolestaan konfliktitilanteen muuttuminen ja sen lopputulos. Mielenkiintoista on toki myös se, jos taulukoidut tutkimukset eivät ota tähän kantaa, sillä aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden ja tunnustuksen politiikan välisen yhteyden analysoimisessa taulukon kategoriat ovat mielestäni hyvinkin relevantteja. Taulukointi on muutenkin meta-analyysia ja

---

¹⁷⁷ Geis et al. 2021, 22.

keskittyy laajempiin kategorioihin, joissa tutkitaan tunnustuksen käyttöä osana akateemista tutkimusta; tärkeämpää on, miten tunnustuksen politiikkaa on käytetty kuin se, millaisia implikaatioita tutkimustuloksilla on juuri niiden spesifeissä konteksteissaan. Taulukon tapaukset etenevät kirjan kappaleiden järjestyksessä¹⁷⁸.

---

¹⁷⁸ Nwankpa 2021; Toros & Sugala 2021; Kaden & Günther 2021; Sienknecht 2021; Chung 2021; Pfeifer 2021; Göriz 2021; Pring 2021; Boesten & Idler 2021.

Analysoitu tapaus	Tunnustuksen hakija	Tunnustuksen antaja	Tunnustuksen kontekstuaalisointi	Tunnustuksen laatu	Analysoitu vaikutus	Mitä tunnustuksen näkökulma tuo lisää?
Michael Nwankpa	Useita Nigerian terroristijärjestöjä	Nigerian valtio	Kahdenkeskeinen	Tunnustuksen epäminen, leimaaminen	Kiihdyttävä ja lieventävä, useita tapauksia	Konfliktin kehityksen syvämpi ymmärrys
Harmonie Toros & Arriya Sugal	al-Shabaab ja Somalian liittovaltio	Somalialaiset; tietyt valtiot	Osa laajempia suhteita somalialaisiin ja muihin valtioihin	Väärä tunnustus ja tunnustuksen epäminen; paksumuotoisuus ja ulkoinen ja sisäinen	Konfliktin transformaatio, ei selkeää suuntaa	Konfliktin kehityksen syvämpi ymmärrys
Tom Kaden & Christoph Günther	ISIS (Syyriassa ja Irakissa)	Sunnimuslimien yhteisö laajasti	Osa laajempaa uskonnollista yhteisöä	Tunnustusjärjestys; passiivinen ja aktiivinen tunnustus	Miten järjestö haluaa tulla nähdyksi	Konfliktin kehityksen syvämpi ymmärrys
Mitja Sienknecht	Kurdistanin työväenpuolue	Kansainväliset järjestöt, ennen kaikkea EU	Osa laajempaa arvoyhteisöä ja diskursseja	Väärä tunnustus ja tunnustuksen epäminen; ohut ja paksumuotoisuus	Tunnustukseen pyrkimisen tavat	Rauhaan pääsemisen keinojen tarkempi erittely
Chien-peng Chung	Uiguuriyhteisö	Kiinan valtio	Kahdenkeskeinen	Väärä tunnustus, leimaaminen; uudelleenjaon korostaminen	Mahdollisesti kiihdyttävä tai lieventävä	Ei eritelty

Analysoitu tapaus	Tunnustuksen hakija	Tunnustuksen antaja	Tunnustuksen kontekstuaalisointi	Tunnustuksen laatu	Analysoitu vaikutus	Mitä tunnustuksen näkökulma tuo lisää?
Hanna Pfeifer	Hezbollah	Libanonilaiset, Lähi-idän alueelliset toimijat ja länsimaat	Analyysissa kolme tasoa, ei selkeästi määritely	Väärä tunnustaminen; leimaaminen ja vastaleimaaminen	Itsensä määrittelyyn prosessi; vastaaminen määrittelyihin	Konfliktien ja identiteetin kehityksen ymmärrys
Caroline Görzig	The Provisional Irish Republican Army (PIRA)	PIRA:n jäsenet, muut ei-valtiolliset toimijat	Kahdenkeskeinen; sisäinen / ulkoinen tunnustus	Asteittainen tunnustus, tunnustuksen antaminen; sisäinen ja ulkoinen	Itsensä määrittelyyn prosessi; lieventävä vaikutus	Valottaa toimijan motiiveja ja käyttäytymistä (kyse ei ole vain mustista laatikoista)
Jamie Pring	Sudan People's Liberation Movement-Opposition (SPLM-IO)	Rauhanvälityksen osapuolet	Osa laajempaa rauhanprosessia ja kapinallisryhmittymien kontekstia	Väärä tunnustus; inkluusio ja eksklusio; ohut ja paksu	Rauhanprosessin epäonnistuminen; inkluusion merkitys	Inkluusion ja rauhanprosessien parempi ymmärtäminen; identiteetin merkitys
Jan Boesten ja Annette Idler	FARC (Revolutionary Armed Forces of Colombia)	Columbian valtio; paikallinen siviiliväestö	Kahdenkeskeinen; osa konfliktin jälkeistä jälleerakennusta	Ei eritelty	Väkivallan jatkuminen; institutionaalinen rakenne ja edustavuus	Useampien ei-valtiollisten toimijoiden erialisuuden analysointi

Taulukoissa on monia huomionarvoisia seikkoja. Ensin kannattaa kiinnittää huomiota tunnustuksen osapuoliin. Luvussa aiemmin analysoituihin tutkimuksiin verrattuna taulukoidun kirjan tutkimukset antavat nyanssisemmän kuvan siitä, ketkä tunnustusta hakevat ja keneltä. (1) *Tunnustuksen hakijana* on usein juuri aseellinen ei-valtiollinen toimija, mikä on kirjan aiheen huomioon ottaen ymmärrettävää. (2) *Tunnustuksen myöntäjänä* ei kuitenkaan ole useinkaan valtio, vaan tunnustusta haetaan laajoilta ihmisryhmittymiltä. Aseelliset ei-valtiolliset toimijat usein haastavat valtioita ja pyrkivät saamaan legitimitettä vetoamalla kansaan laajemmin. ”Klassisia” tapauksia, joissa tunnustuspelin osapuolina ovat aseellinen ei-valtiollinen toimija ja valtio¹⁷⁹, on kirjassa kuitenkin loppujen lopuksi vain muutama, joista Nwankpan ja Chungin artikkelit ovat selkeimmät.

Nwankpa kirjoittaa Nigerian valtion erilaisista tunnustuksellisista vastauksista paikallisille aseellisille järjestöille (Boko Haram, the Niger Delta militants, Indigenous People of Biafra (IPOB) ja Fulani militia). Väkivallan käytön lisäksi Nigerian valtio on ennen kaikkea pyrkinyt leimaamaan (väärä tunnustus) järjestöjä rikollisiksi, millä se on halunnut oikeuttaa omaa voimankäyttöänsä. Tilanne on tunnustuksen kannalta monimutkainen, sillä vaikka Boko Haramin kohdalla leimaaminen on mitä luultavammin vain kiihdyttänyt konfliktitilannetta, on Fulani militia tullut iskuissaan röyhkeämmäksi juuri siksi, että sitä *ei* ole leimattu (tuomittu) yhtä rankoin sanakääntein. Leimaamisen puute on tulkittu siis sallivampana asenteena iskuille. Neuvotteluiden kautta ei lisäksi ole saavutettu minkäänlaista tasapanotilaa siitä huolimatta, että Nigerian valtio on niissä tullut jonkin verran vastaan. Nwankpa selittää tätä myös väärän tunnustuksen kautta, sillä esimerkiksi Boko Haram katsoi neuvotteluihin ryhtymisen tarkoittavan sen myöntämistä, että he olisivat tehneet jotain väärää, mitä he eivät omasta mielestään olleet.¹⁸⁰ Chung kirjoittaa puolestaan Kiinan valtion väärästä tunnustuksesta uiguurien aseellisille järjestöille. Väärillä tunnustuksilla se pyrki delegitimoimaan uiguurien kokemia vääryyksiä. Kiinnostavaa aiempien tunnustuksen debattien valossa on, miten Chung tulkitsee Kiinan uudelleenjakoa ja materiaalista oikeudenmukaisuutta korostavan lähestymistavan olevan väärän tunnustuksen muoto; suurin ongelma on, että uudelleenjakoa on täysin sopimaton tapa pyrkiä vastaamaan tunnustusvaateisiin. Tunnustuksen Chung tulkitsee olevan Kiinan silmissä nollasummapelejä, jossa toisen tunnustaminen vaatisi esimerkiksi alueiden uudelleenjakoon liittyviä toimenpiteitä.¹⁸¹ Ratkaisuksi hän tarjoaa erojen tunnustamista, joka voisi johtaa erilaisten narratiivien rinnakkaiseloon.

---

¹⁷⁹ Esim. Sienknecht (2021, 110) katsoo, että tunnustuksen analyysit ovat tähän mennessä koskeneet pitkälti vain maiden sisäisiä asioita keskittyen hallitusten ja (kapinallis)ryhmittymien välisiin kiistoihin.

¹⁸⁰ Nwankpa 2021, 62–66. Oma kursiivini.

¹⁸¹ Chung 2021, 131–137.

Pfeiferin artikkeli Hizbollah-järjestöstä on tunnustuksen antajien puolesta laajin: siinä Hezbollahin on tulkittu hakevan tunnustusta kolmelta tasolta: libanonilaisilta, Lähi-idän alueellisilta toimijoilta ja länsimailta yleensä. Pfeifer esittelee uutena konseptina niin sanotun hybriditunnustuksen (*hybrid recognition*), joka viittaa samanaikaiseen tunnustukseen ja väärään tunnustukseen, mahdollisesti jopa samalta toimijalta. Libanonilaisilta järjestö hakee tunnustusta patrioottisena libanonilaisia puolustavana järjestönä, mutta se on usein leimattu ulkomaalaiseksi lahkoksi. Alueellisesti Hizbollah on Pfeiferin mukaan pyrkinyt profiloitumaan Palestiinan vapautuksen taistelijana, mutta on kuitenkin ajautunut leimaamistaisteluun Saudi-Arabian wahhabistien kanssa ja osaksi laajempia sunni-shiia-riitoja. Länsimaista Yhdysvallat on tulkinnut sen terroristijärjestöksi, mutta moni eurooppalainen valtio on katsonut vain Hizbollahin aseellisen siiven terroristiseksi. Järjestön jakaminen tällä tavalla kahtia ei tosin vastaa järjestön omaa minäkuvaava ja se voidaan tulkita vääräksi tunnustukseksi. Tämä siitä huolimatta, että näiden eurooppalaisten valtioiden antama tunnustus onkin Yhdysvaltojen näkemykseen verrattuna järjestöä ja sen poliittista roolia ymmärtävämpi.¹⁸²

Görzigin artikkeli on osapuolten näkökulmasta puolestaan kapein, sillä hän tulkitsee PIRA:n järjestönä hakeneen tunnustusta omien kannattajiensa keskuudesta. Görzig lainaa Johns Hopkins Universityn emeritusprofessori William Zartmanin teoriaa konfliktin kypsyysevaiheesta (*ripeness theory*): konflikti on kypsä ratkaisuun silloin, kun molempia haittaava pattitilanne syntyy mahdollisen ulospääsyn kanssa samaan aikaan¹⁸³. Hän yhdistää kypsyysteorian tunnustusteoriaan korostamalla, että konfliktinratkaisu vaatii myös sen osapuolten identiteetin muuttumista, mikä puolestaan tarkoittaa, että myös ryhmän kannattajien on annettava kypsälle hetkelle tunnustuksena. Näin ollen ryhmän johtajat antavat tunnustusta ulkopuolisille ja hakevat sisäistä tunnustusta oman ryhmän keskuudessa toimien näiden tunnustustasojen risteyksessä. Görzigin mukaan ilman ulkoisen ja sisäisen tunnustuksen yhteispeliä konfliktin ratkaisu olisi antanut odottaa itseään kauemmin¹⁸⁴.

Tunnustuksen osapuolien moninaisuus tulee parhaiten ilmi (3) *kontekstualisoinnissa*. Bremenin yliopiston vanhempi tutkija Stephan Hensell ja samaisen yliopiston professori Klaus Schlichte kirjoittavat, että aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kohdalla on havaittavissa selkeitä historiallisia itsensä kontekstualisoinnin jaksoja. Dekolonisaation aikana, ennen kaikkea 1950- ja 60-luvuilla, aseellisten ryhmien oli helppo asemoitua osaksi laajempaa kolonialismin ja itsenäisyyden välistä

---

¹⁸² Pfeifer 2021, erityisesti 163–164.

¹⁸³ Görzig 2021, 172. Ks. myös Zartman 2001, 8.

¹⁸⁴ Görzig 2021, 183–184.

kamppailua. Kansainvälinen tuki organisoidulle ei-valtiolliselle väkivaltaiselle vastarinnalle oli tänä ajanjaksona merkittävää. Moni entinen siirtomaa saikin aseman legitiiminä toimijana; vastarintataisteluiden sytykkeenä oli usein juuri tunnustuksen saaminen ”koloniaalisina toimijoina” (*colonial subjects*). Puolestaan kylmän sodan aikana moni väkivaltainen ei-valtiollinen vastarinta valjastettiin suurvaltakilpailun osaksi, vaikka monen konfliktin juuret olivat paikallisissa, suurvaltapolitiikasta täysin irrallisissa kamppailuissa. Jakautuneen kansainvälisen yhteisön tunnustusjärjestöille riippuikin pitkälti niiden oletetusta ideologiasta, vaikka toki ”blokkien” sisällä oli huomattavaa hajontaa, kuten monien länsimaiden vasemmistopiirien tuki kolmansien maiden sosialistisille vapausliikkeille osoittaa. Tunnustuksen saamiseksi vastarintajärjestöt usein itsekin asemoivat itsensä suhteessa Neuvostoliittoon ja Yhdysvaltoihin (ja Kiinaan). Kylmän sodan jälkeistä aikaa kirjoittavat ovat kutsuneet humanitarismin ja multilateraalien väliintulon ajaksi, jolloin korostetun aseman ovat saaneet ihmisoikeudet. Tuki aseellisille ei-valtiollisille toimijoille onkin vähentymään päin, joskin selkeät hallitsevan tahon ihmisoikeusrikkomukset saattavat saada aikaan nopeasti annetun tunnustuksen tarkemmin määrittelemättömältä ”kansainväliseltä yhteisöltä”. Kosovon vapausarmeijan (KLA) tilannetta voi pitää tästä esimerkkinä, sillä se onnistui saamaan tunnustusta albaanien puolustajana Serbian valtion ihmisoikeusloukkauksia vastaan. Afganistanissa Talibania vastaan taistellut Pohjoisen liitto voidaan myös laskea tähän kategoriaan. Ajanjaksoa on leimannut myös esimerkiksi lännen terroristiorganisaatiolistaukset, tosin välillä hatarin perustein, sillä monella terroristiorganisaatiolla on laaja paikallinen tuki siviiliväestön parissa.¹⁸⁵ Väärä tunnustus on tällaisessa tilanteessa tuottanut myös virhearviointeja konfliktitilanteesta, kuten Talibanin nopea eteneminen Afganistanissa todisti. Läntisessä maailmassa ei aina ymmärretty, miten laajaa Talibanin tuki oli ennen kaikkea maaseudulla ja miten korruptoituneeksi Afganistanin virallinen hallinto koettiin¹⁸⁶. Lännen terroristileima on saattanut tällaisissa tapauksissa vain lisätä järjestön tukea.

Kontekstualisoinnin voikin katsoa monen tunnustuksen politiikan analyysissä olleen laajaa. Vain muutama tapaus voidaan laskea kahdenkeskeiseksi, joista Chungin tapaus on ehkäpä selkein. Osaltaan laajuus tulee luonnostaan, sillä tunnustusta haetaan laajoilta ihmisjoukoilta. Kyse ei toisaalta ole vain tutkijan tekemästä valinnasta: aseelliset ei-valtiolliset toimijat myös itse haluavat tulla assosioituksi suhteessa tiettyihin kehityskulkuihin ja ryhmittymiin. Kuten Münsterin yliopiston postdoc-tutkija Mitja Sienknecht argumentoi, kyse on usein kolmiosta aseellisten ei-valtiollisten järjestöjen, valtioiden (hallitusten) ja kansainvälisen poliittisen systeemin välillä. Kansainvälisen

---

¹⁸⁵ Hensell & Schlichte 2021, 36–41.

¹⁸⁶ Ks. esim. The New Yorker 6.9.2021.

poliittisen systeemin puoleen käännytään usein, jotta konfliktin asymmetrisyyttä aseiden ja varusteiden välillä voidaan tasoittaa, ja koska mahdollinen tunnustus laajemmalla taholta voi auttaa pääsemään yli kansallisesta poliittisesta eksklusiosta¹⁸⁷. Sienknechtin laajempaan kontekstina toimivat normittavat diskurssit, joita on tosin käytetty täysin eri tarkoituksiin konfliktin muusta kontekstista riippuen: terrorisminvastainen diskurssi antoi normatiivisen kehikon leimata hänen analyysinsä kohteena ollut Kurdistanin työväenpuolue (PKK) terroristiorganisaatioksi, mutta muutamaa vuotta myöhemmin puolueen oltua eturintaman taistelussa ISIS:ä vastaan sama diskurssi antoi kehikon aloittaa järjestön uudelleentunnustamisen ja legitimoinnin¹⁸⁸. Isommassa kuvassa Sienknechtin analyysi on linjassa luvussa 2.3 esittämäni ajatuksen kanssa siitä, että tunnustus on tiiviissä yhteydessä konstruktivistisen perinteen kanssa, sillä konstruktivismissa korostuvat identiteetit, kulttuuri ja normit. Tunnustus näyttäisi toimivan tässä tosin pelkkänä työvälineenä tai laajempien normien yhtenä ilmentymänä, ei niiden selittäjänä.

(4) *Tunnustuksen laatuja* esiintyy useita. Väärä tunnustus (*misrecognition*) esiintyy lukumääräisesti useimmin ja usealla tavalla. Joissain artikkeleissa käytetty leimaaminen on selkeä teko ja täten myös helposti analysoitavissa. Leimaamisella viitataan lähes aina järjestön terroristiorganisaatioksi määrittelyyn, mutta useassa tutkimuksessa se on liitetty myös ohueen ja paksuun tunnustukseen sekä inklusioon. Ohut ja paksu tunnustus esiintyvät taulukon teoksissa useasti, käytännössä aina väärän tunnustuksen yhteydessä, ja jakoon viitataan myös useammassa muussa artikkelissa. Sitä ruoditaan myös kirjan johdannossa ja se näyttäytyykin monelle tutkijalle hyödylliseltä jaolta. Clément, Geis ja Pfeifer määrittelevät johdannossaan ohuen ja paksun tunnustuksen osana pidempää jatkumoa (termiä käytti ensimmäisenä Wendt jo vuonna 2003¹⁸⁹). Ohuessa tunnustuksessa (konfliktin) osapuoli tunnustetaan autonomiseksi ”entiteetiksi”, jolla on oikeus olla olemassa ja jatkaa olemista autonomisena ”entiteettinä”. Paksu tunnustus vaatii taas huomattavasti enemmän, sillä siinä toinen osapuoli tulee ymmärtää toisen identiteetin perustavanlaatuisten elementtien kautta.¹⁹⁰ Clément, Geis ja Pfeifer katsovatkin, että vakaan ja oikeudenmukaisen rauhan saavuttaminen vaatii paksua tunnusta, mutta sen saavuttaminen voi käytännössä olla vaikeaa, sillä kyse on myös silloin järjestön omasta identiteetistä. Prosessi vaatiikin pitkän aikavälin narratiivien ja mahdollisesti institutionaalisen järjestyksen muuttamista.¹⁹¹ Kuten aiemmin lyhyesti mainittiin, paksu tunnustus vaatii erojen tunnustamista ja toisen identiteetin jonkinlaidista syvempää *ymmärrystä* sen sijaan, että

---

¹⁸⁷ Sienknecht 2021, 110–112.

¹⁸⁸ Sienknecht 2021, 124.

¹⁸⁹ Wendt 2003, 511–512

¹⁹⁰ Clément et al. 2021, 8; Allan & Keller 2014, 76–77.

¹⁹¹ Clément et al. 2021, 8–9.

toisen vain katsotaan olevan konfliktin osapuolena. Sinänsä jaottelussa ei ole kyse muuta kuin tunnustuksen asteista, joista on kirjoitettu aiemmin Bienen ja Daasen *Gradual Recognition* -artikkelin yhteydessä.

Eniten ohuen ja paksun tunnustuksen käsitteistä ammentavat Toros ja Sugal, jotka tosin määrittelevät termin hieman eri tavoin kuin Clément, Geis ja Pfeifer kirjan johdannossa. Ohuen he katsovat tarkoittavan toisen osapuolen tunnustamista konfliktin osapuolena, ja paksun toisen osapuolen tunnustamista konfliktin *ratkaisun* osapuolena. He käyttävät analyysissään laajemmin kappaleessa 3.2 esiteltyjä koto- ja vierasperäisen kategorioita, joiden he katsovat olevan selkeästi ohuesta ja paksusta tunnustuksesta erillisiä (ja jollain tavalla tarkempia). He kiinnostavasti katsovat, että ryhmittymä voi saada tunnustuksen ohuen tunnustuksen mukaan, mutta tulla väärin tunnustetuksi paksun tunnustuksen mukaan, kuten he katsovat al-Shabaab -järjestön ja Somalian liittovaltion dynamiikassa tapahtuneen. Paksua tunnustusta he pitävät oleellisena, jopa välttämättömänä konfliktin ratkaisun suhteen, mutta erottavat sen vielä niin sanotusta moraalisesta tunnustuksesta (osana poliittisen ja laillisen tunnustuksen jatkumoa), jolla he viittaavat ajatukseen toisen osapuolen moraalisesti samanarvoiseksi tunnustamisesta. Erottelulla he pystyvät tunnistamaan, miten paksulla tunnustuksella voi aloittaa konfliktin ratkaisuprosessin, mutta miten moraalista tunnustusta vaaditaan konfliktin rauhanprosessin onnistumiseen.¹⁹² Kyse on sinänsä kuitenkin vain määrittelyeroista, sillä yllä avatussa Clément'n, Geisin ja Pfeiferin määritelmässä paksu tunnustus on jo lähellä toisen moraalisen arvon tunnistamista.

Sienknecht, analysoidessaan tunnustuksen lajeja kansainvälisten organisaatioiden näkökulmasta, määrittelee paksun tunnustuksen diplomaattisena ja/tai sotilaallisena tukena aseelliselle ei-valtiolliselle toimijalle. Ohut tunnustus voi hänen mukaansa tarkoittaa neutraalina pysymistä ja esimerkiksi rauhanturvaajien lähettämistä.¹⁹³ Molemmat osapuolet ikään kuin tunnustetaan konfliktin osapuoliksi ottamatta kuitenkaan kantaa konfliktiin laajemmin. Ohuen tunnustuksen käsite näyttääkin olevan kaikissa artikkeleissa suhteellisen selkeä ja yhdenmukainen, kun taas paksun tunnustuksen saralla on vaihtelua. Ohut ja paksu tunnustus voidaan kuitenkin nähdä ikään kuin positiivisen tunnustuksen muotoina erotettuna väärästä tunnustuksesta tai tunnustuksen epäamisestä¹⁹⁴. Chung käyttää termejä puolestaan ohjenuorina Kiinan valtiolle, jonka hänen mukaansa pitäisi ryhtyä uiguurien väkivaltaisen konfliktin epäkohtien ja vääryyksien paksuun tunnustamiseen

---

¹⁹² Toros & Sugal 2021, erityisesti 72–76, 83.

¹⁹³ Sienknecht 2021, 113.

¹⁹⁴ Esim. Sienknecht (2021, 114) edustaa tällaista näkökantaa.

verenvuodatuksen vähentämiseksi siitä huolimatta, että Kiinan valtio ei ole valmis tunnustamaan uiguureja edes ohuesti¹⁹⁵. On kuitenkin vaikea kuvitella, että osapuoli voisi antaa toiselle paksun tunnustuksen ennen ohutta – termit ovat samalla tavalla asteittain nousevia kuin Bienen ja Daasen asteittaisen tunnustuksen käsitteet.

Pring, analysoidessaan Etelä-Sudanin rauhanneuvotteluja vuosina 2005 (CAP negotiations) ja 2015 (ARCSS-neuvottelut¹⁹⁶), käyttää myös ohuen ja paksun tunnustuksen käsitteitä, tosin taas hieman teoksen yleisestä johdannosta poiketen: ”Thin recognition refers to the acknowledgement of shared identity or full membership in a community. Meanwhile, thick recognition entails acknowledging the unique traits of the entity being recognised”¹⁹⁷. Ohut tunnustus näyttäisi tässä pitävän sisällään jonkin muiden tutkijoiden paksun tunnustuksen. Yhteisen identiteetin tunnustaminen esimerkiksi terroristiryhmittymien yhteydessä ei ole ollenkaan itsestään selvää. Pring ei kuitenkaan muuten käytä käsitteitä analyysissään; hän esittelee inklusion (ja eksklusion) käsitteen, joka on aiempiin neuvotteluiden tunnustusta ruotivaan teoriaan oiva lisä. Pring argumentoi, että kansalaisyhteiskunnan inklusion ja pidemmän aikavälin rauhan välillä on selkeä yhteys, sillä kansalaisyhteiskunta tuo pöytään laajan kattauksen intressejä. Hän keskittyy selkeästi tunnustuksen antavaan tasoon, joka on tosin määritelty työssä suhteellisen laveasti kattamaan IDAG:n (Intergovernmental Authority on Development) ja kaikki rauhanvälittäjäosapuolet. Pring erottaa toisistaan vielä inklusion ja inklusiivisuuden, joista jälkimmäisellä hän viittaa inklusion asteeseen. Inklusioon vaikuttavat normit, joiden avulla voi kirjoittajan mukaan saavuttaa jonkinlaisen minimaalisen objektiivisuuden tavoitteen sen suhteen, minkälaisia voivat olla ”kohtuulliset” (*reasonable*) tunnustusvaateet.¹⁹⁸ Artikkelin molempien empiiristen tapausten kohdalla tuloksena oli väkivallan lisääntyminen rauhanprosessin inklusiosta huolimatta, sillä mediaatioprosessia ohjaavat normit johtivat väärään tunnustukseen. Pring katsoo tunnustuksen politiikan kontribuutionsa olevan kapeasti rajattu rauhanprosessien kentällä, jossa tunnustuskulma voisi tuoda inklusion teemaan kysymyksen ”miksi” sen sijaan, että aikaisemmin on kysytty vain ”kuka” ja ”miten”.

Günther ja Kadenin artikkeli IS:stä (kirjoitettu usein muotoon ISIS) ja sen tunnustusjärjestyksestä (*recognition order*) kiinnittää huomiota järjestön omaan näkemykseen siitä, miten ja millaisena se haluaa tulla tunnustetuksi. Näkökulma on uudelta kuulostavasta konseptista huolimatta hyvin

---

¹⁹⁵ Chung 2021, 145.

¹⁹⁶ Agreement on the Resolution of the Conflict in South Sudan, ARCSS.

¹⁹⁷ Pring 2021, 194–195.

¹⁹⁸ Pring 2021, 193–196, 206–207.

samanlainen muiden artikkelien kysymyksenasettelun kanssa, sillä tuleehan jo termi ”väärä tunnustus” havaitusta ristiriidasta muiden antaman tunnustuksen ja järjestön oman minäkuvan ja tunnustuspyrkimyksen välillä. Kaden ja Günther kuitenkin huomauttavat, että IS:n itselleen kehittämä tunnustusjärjestys on vaihdellut huomattavasti sen mukaan, minkälainen järjestön sotilaallinen menestys ja koko on kulloinkin ollut. Kirjoittajat katsovat selkeimpänä trendinä olleen kasvavan eron järjestön oman tunnustusjärjestyksen ja ulkopuolelta annetun tunnustuksen välillä järjestön voiman kasvaessa; järjestö haki aluksi tunnustusta oikeamielisenä väsymättömänä taistelijana, mutta kalifaatin julistusvaiheessa (kesäkuussa 2014) ryhmittymä halusi tunnustusta universaalina legitimiinä kaikkien muslimien edustajana. ”Tunnustus keneltä” muuttui ”tunnustus minä” -kysymykseksi, kun se pelkästä sotilaallisesta ja uskonnollisesta oikeamielisyyden minäkuvasta siirtyi globaalin politiikan merkittäväksi tekijäksi. Järjestön tunnustusjärjestyksessä korostuivatkin siis ideologinen ja organisaationaalinen ylivoima. Kaden ja Günther yhdistävät tämän vielä uuteen konseptuaaliseen jakoon: aktiiviseen ja passiiviseen tunnustukseen. Aktiivinen liittyy tunnustuksen antamiseen ja passiivinen sen vastaanottamiseen. Passiivisen tunnustuksen yhteydessä kirjoittajat esittelevät vielä Hofmannin ja Görzigin (2015) esittelemää konseptia tunnustuksen pimeästä puolesta (*dark side of recognition*), joka viittaa tilanteeseen, jossa olosuhteet järjestön minäkuvan tunnustamiselle estävät sitä saamasta sitä, mutta näiden olosuhteiden muuttaminen ei taas vastaisi järjestön minäkuvaa. IS:n kontekstissa olosuhteet passiiviselle tunnustukselle tekivät tunnustuksen myöntämisestä mahdotonta sen lisäksi, että ne myös tuottivat tunnustusjärjestyksen taustalla olevaa konfliktia.¹⁹⁹ Toisin sanoen järjestön oma oikeutus tunnustukselleen on sama syy, miksi tunnustuksen antajat eivät sitä antaneet.

Görzigin artikkeli PIRA:sta on oikeastaan ainoa kirjan tutkimuksista, joka keskittyy positiiviseen tunnustukseen, annettuun ja saatuun. Kuten edellisessä kappaleessa mainittiin, Görzig käyttää työssään lisäksi sisäisen ja ulkoisen tunnustuksen jakoa kuvaamaan tilannetta, jossa järjestö hakee kannattajiensa joukosta sisäistä tunnustusta ja antaa tunnustusta ulkoisille tahoille. Konsepti ei olekaan kaukana Güntherin ja Kadenin aktiivisen ja passiivisen jaottelusta, joilla kirjoittajat ilmeisesti tarkoittavat pitkälti samoja ilmiöitä. Ei tosin ole sanottua, etteikö tunnustusta voisi antaa aktiivisesti sisäisesti (esim. kannattajille) tai saada passiivisesti ulkoisesti. Kaden ja Günther jakavat passiivisen tunnustuksen vielä tunnustukseen pyrkimiseen (*recognition sought*) ja sen antamiseen. Jälkimmäinen menee tosin päällekkäin heidän aktiivisen tunnustuksensa kanssa, eli terminologia ei ole artikkelissa kovinkaan selvää. Boesten ja Idlerin artikkelia on puolestaan vaikea kategorisoida, sillä se on

---

¹⁹⁹ Kaden & Günther 2021.

teoreettisesti ehdottomasti kirjan vaikeaselkoisin. Artikkelin on hieman paradoksaalisesti mielenkiintoinen juuri sen puhumattomuudessaan, sillä siinä ei eritellä erilaisia tunnustuksen tyyppiä lainkaan, vaan termi otetaan ikään kuin annettuna. Heidän näkökulmansa on muutenkin laaja, sillä artikkelin tarkoituksena on analysoida, miten aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden poikkeava käyttäytyminen on joko rakentavaa tai kohtalokasta konfliktialueiden ”paikallisten yhteisöjen kollektiiviselle toimijuudelle”. He keskittyvät instituutioihin Kolumbian sisällissodan rauhanprosessissa (ennen kaikkea vuonna 2016). Boesten ja Idler korostavat tunnustuksen deliberatiivista luonnetta, joka korostuu, kun tunnustusta käsitellään yksilötason sijaan kollektiivisemmalla yhteisöjen tasolla. He argumentoivat, että maan sisäisessä aseellisessa konfliktissa tunnustus voi syntyä vain sellaisessa kontekstissa, jossa on luottamusta uudelleen ilmaantuviin (*reoccurring*) toimintamalleihin. Kolumbian tapauksessa valtion virheenä oli se, ettei se ymmärtänyt paikallisen kasalaisjohtamisen (*civil leadership*) merkitystä konfliktinjälkeisissä instituutioissa. Boesten ja Idler korostavat, että intersubjektiiivinen tunnustus vaatii kysymään, miten kommunikoidaan kysymyksestä siitä, mitä ”kollektiivinen me” pitää oikeasti sisällään.²⁰⁰

Merkittävää kirjan tunnustuksen laatujen yhteydessä on, että saman tutkimuksen kohdalla on saatettu käyttää useampaa tunnustuksen tyyppiä. Eri tilanteita voi toki analysoida eri välinein, mutta tällöin kasvaa riski siihen, ettei ole lainkaan selvää, mitä tunnustuksella tarkkaan ottaen tarkoitetaan tai miten se ilmenee. Käsitteet ovatkin usein suhteellisen häilyviä (ks. seuraava luku).

(5) *Analysoidun vaikutuksen* sarake on mielestäni taulukon kertovin ja heijastelee muutenkin kirjan antia laajemmin. Selkeimpänä trendinä nousee esiin se, miten tutkimuksilla *ei ole yhtä selkeää suuntaa*. Taulukossa ei ole monia sarakkeita, joiden avulla voisi vetää selkeitä johtopäätöksiä siitä, minkälaisen tunnustuksen konseptien kanssa on käytetty minkäkinlaisia analyysivälineitä. Samassa artikkelissa on saatettu käyttää eri tunnustuksen konsepteja niin konfliktin kiihtymisen kuin lieventymisen analysoimiseksi – useasti transformaation suuntaa ei ole edes analysoitu (esim. Toros ja Sugala). Moni kirjoittaja ei kiinnitäkään lainkaan huomiota konfliktin dynamiikkaan vaan järjestön itsensä määrittelyn prosessiin tai tunnustuksen pyrkimisen tapoihin, tosin jälkimmäinen on sisällytetty monen muun kirjoittajan analyysiin joka tapauksessa. Tätä voi pitää siinä mielessä yllättävänä, että moni analyysi kuitenkin luonnollisesti keskittyy konfliktitilanteisiin ja ainakin johdannoissaan toteaa, miten väärä tunnustus tai tunnustuksen epäminen varmasti vaikuttaa konfliktin kulkuun. Konfliktin transformaation tarkastelemisen sijaan tärkeämpää näyttää olevan se,

---

²⁰⁰ Boesten & Idler 2021, 214–217, 228–229.

millä tavalla tunnustusta on haettu tai myönnetty tai oltu myöntämättä, sekä kuka tai mikä tunnustusta haki ja kenelle se osoitti pyyntönsä. Eräässä mielessä voisi sanoa, että kirjan artikkeleja tutkiessa tunnustuksen analysointi näyttää itsessään tärkeämpänä kuin se, millaisia vaikutuksia sillä on konfliktitilanteeseen mahdollisesti ollut. Muutamaan kertaan mainittu tunnustuksen välineellisyysnäkökulma onkin linjassa tämän kanssa, sillä kuten seuraavassa kappaleessa tarkemmin avataan, tekee tunnustuksen kohtelemisen välineenä analyysin selittämisvoimasta huomattavasti suuremman. Kirjan tapauksessa selkeä itseisarvoinen tunnustuksen analyysi ei välttämättä valota konfliktitilannetta paljoa, vaikka se siihen toki uusia näkökulmia tuokin.

Koska analysoidut vaikutukset menevät selkeästi hyvin erilaisiin suuntiin voi kriittisesti huomauttaa, miten samoissa tutkimuksissa päinvastaisia tutkimustuloksia puoltamaan löytyisi myös varmasti tunnustuksen politiikan analyysija. Näkökulmien moninaisuus tai selkeä johdonmukaisen otteen puute tulee ilmi kun katsoo, miten analysoidut vaikutukset eivät ole olleet selkeitä, miten tunnustuksen laatuja on käytetty useita samankin tutkimuksen sisällä (esim. Toros ja Sugal), miten tunnustusdynamikka on kontekstualisoitu hyvin erikokoisiin yhteyksiin ja miten tunnustuksen antajien joukko voi olla hyvin moninainen (esim. Pfeiferin tutkimuksessa yleisönä on niin libanonilaiset, Lähi-idän alueelliset toimijat ja länsimaat laajasti ajateltuna). Hieman raflaavasti voisi sanoa, että tutkimuksissa näyttäisi olevan tarjolla ”jokaiselle jotain”, eikä eri tavoin eri tutkimuksissa määriteltyjä konsepteja ole vaikeata vääntää puoltamaan hyvin erilaisia johtopäätöksiä.

(6) *Tunnustuksen politiikan vahvuuksista* sen sijaan kirjoittajilla näyttäisi olevan selkeä yksimielisyys. Kriittisesti tulkiten voi toki esittää, että tämä ei ole yllättävä, sillä miksi tutkija valitsisi lähestymistavan, jota hän ei pidä antoisana. Selkeinten esiin nousee konfliktitilanteen parempi ja syvempi ymmärrys, johon tunnustuksen politiikka näyttää antavan oivan työkalun. Myös identiteettien ja motiivien ymmärrys on nostettu esiin, mikä onkin tunnustuksen politiikan sisältöä ajatellen luonnollista. Suuremmaksi kysymykseksi kuitenkin jää, voiko yllä mainitun valossa tutkimustuloksia laskea tunnustuksen politiikan ansioksi tilanteessa, jossa sitä selkeästi käytetään hyvin eri tarkoituksiin ja samoja konsepteja hyvin erilaisten tilanteiden analyysiin.

Kirjan tutkimukset ovat monipuolisin sovellutus aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden ja tunnustuksen politiikan yhteyksistä. Ne pyrkivät vastaamaan selkeään tutkimusaukkoon tunnustuksen ja aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden yhteyksistä, joiden määrän kirjoittajat katsovat

hyvin vähäiseksi²⁰¹. Tässä mielessä kirja on urauurtava ja toimii suunnannäyttäjän roolissa. Ei olekaan yllättävää, etteivät kirjan tutkimukset noudata siististi aiemmissa kappaleissa käytettyä jakoa koskien symbolisia tekoja ja neuvotteluiden tunnustusdynamiiikkaa; tätä jakoa käytettiin vain sen takia, että muut tunnustuksen politiikkaa ja aseellisia ei-valtiollisia toimijoita käsittelevät työt edustivat näitä näkökulmia. Mikään kirjan artikkeli ei käsittele tunnustuksen yhteyttä symbolisiin tekoihin (kuten terroristi-iskuihin) tai – Pringin artikkeli pois lukien – analysoi neuvottelutilanteita. Bienen ja Daasen (2015) artikkeliin asteittaisesta tunnustuksesta viitataan tosin ahkerasti.

4 Tunnustuksen politiikan käytön ongelmat

Yllä oleva katsaus siitä, miten tunnustuksen politiikkaa on sovellettu aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kenttään, on suhteellisen kattava. Ulkopuolelle ei ainakaan tarkoituksella ole jätetty selkeitä tunnustuksen politiikasta ponnistavia tutkimuksia. Tällöin voikin kysyä, mitä annista on jäänyt käteen. Tätä haluan lähestyä kriittisesti: tunnustuksen politiikka on avannut varmasti uusia näkökulmia jo tutkittuihin teemoihin, mutta se ei ole lähestymistapana ongelmaton. Erityisen kriittisesti tarkastelen näkemystä siitä, että tunnustuksen politiikka muodostaisi jonkinlaisen uuden *grand theoryn*, jollaista siitä on joissain puheenvuorossa maalailtu. Miksi tunnustuksen politiikka ei tällaiseen kuitenkaan yllä? Tarkoitus ei ole esittää, että tunnustuksen politiikka pitäisi haudata kokonaan. Epäkohtien ja epäselvyyksien esiin nostamisen pyrkimyksenä on nimittäin katsoa, miten lähestymistapaa voisi parantaa.

Joitakin ongelmakohtia on jo sivuttu aikaisemmin lyhyesti. On myös syytä huomauttaa, että kriittiset huomiot on tehty tutkimalla nimenomaan aseellisten ei-valtioiden toimijoiden kentän tunnustuksen politiikan sovellutuksia, joten ongelmakohtia tulkitaan tässä kontekstissa. Nostettuja huomioita on neljä: (1) tunnustuksen oletettu hyveellisyys, (2) toissijaisuus, (3) fokus ja, ennen kaikkea, (4) välineellisyys ja konseptuaalinen siirto. Kaksi viimeistä ovat laajempia pääasiallisia kritiikin kategorioita, joista jälkimmäinen viittaa jo useasti sivuttuun ajatukseen: tunnustuksen politiikkaa on parempi kohdella välineenä kuin uutena metateorianana.

---

²⁰¹ Clément et al. 2021, 4.

4.1 Hyveellisyys

Ensimmäinen konsepti koskee tunnustuksen *hyveellisyyttä*. Tällä viitataan ajatukseen siitä, miten tunnustus nähdään yhtenä pääasiallisista syistä sodan syyttymiseen ja/tai konfliktin transformaatioon. Tunnustus on monissa analyyseissa nähty poliittisena ja psykologisena edellytyksenä nimenomaan *rauhanprosessille*²⁰². Tässä mielessä tunnustus tulkitaan hyveellisenä, ja kuten aiemmin mainittu, on tämä oletus omalla tavalla monen tunnustuksen politiikan teoriarakennelman ja analyysin kulmakivi. Kuitenkin esimerkiksi Kochi suhtautuu kriittisesti tunnustuksen käsitteen potentiaaliin ja katsoo, ettei se ole ”konfliktin ratkaisutyökalu”. Kuten symbolisten iskujen yhteydessä kirjoitettiin, myöskään Behnke ei tue ajatusta siitä, että väkivallan rakenteet voisi korvata ”moraalisilla kaavioilla”²⁰³. Kuitenkin esimerkiksi kappaleessa 2.3 esitetty Ringmarin hahmotelma tunnustusdilemmasta katsoo, että molemminpuolinen tunnustus tarkoittaa rauhaa ja tunnustuksien epääminen sotaa. Hyveellisyyden kritiikin tarkoitus onkin osaltaan kyseenalaistaa esimerkiksi juuri Ringmarin hahmotteleman taulukon suoraviivaisuus sen suhteen, että tunnustus tarkoittaisi aina positiivista kehitystä ja tunnustuksen epääminen tai väärä tunnustus konfliktin kiihtymistä. Konsepteja olisikin ehdottomasti tarkennettava, sillä esimerkiksi ohut tunnustus voidaan laskea positiiviseksi tunnustukseksi, mutta se ei missään nimessä tarkoita vielä konfliktitilanteen rauhaa. Neuvottelutilanteissa tapahtuva ohut tunnustaminen saattaa olla myös reaali politiikan sanelema pakko. Tämä korostaa myös näkemystä tunnustuksen toissijaisuudesta ja historiallisuudesta – se saattaa johtaa hyvään lopputulokseen, jos se konteksti, missä se annetaan, on rauhalle suotuinen.

Tunnustuksen politiikan sovellutukset ovat tässä suhteessa hieman ristiriitaisia, sillä tunnustuksen hyveellisyyttä ja rauhanomaisuutta on useissa analyyseissa kohdeltu annettuna, kun taas toisissa sen roolia kritisoidaan. Clément esimerkiksi argumentoi, miten Al-Muhajiroun tapauksessa molemminpuolinen tunnustus ei aina onnistu lopettamaan väkivaltaa ennen kaikkea tilanteessa, jossa toisella osapuolella ei ole mielenkiintoa ryhtyä intersubjektiiviseen tunnustuksen prosessiin (ks. luku 4.3 jumalallisesta tunnustuksesta)²⁰⁴. Yhdysvaltojen ja Talibanin välisen neuvottelun lopputulos ei myöskään tuonut rauhaa tai edes liennytyä, vaan olemassa olevien väkivaltaisuuksien jatkumista ja lopuksi kiihtymistä siitä huolimatta, että Bienen ja Daasen hahmotelman mukaan osapuolet olivat päässeet jo virallisiin neuvotteluihin asti (3. askelmalle). Reaalipoliittinen tilaisuus vallankaappaukselle veti pidemmän korren. Herääkin kysymys, oliko tunnustuksella minkäänlaista

---

²⁰² Trinkunas 2021, 259.

²⁰³ Behnke 2014, 201–202.

²⁰⁴ Clément 2014, 439.

väliä Talibanille. Lisäksi voi kysyä, eikö jonkin ryhmittymän identiteetti voi olla riippuvainen siitä, että se *ei* saa joltain taholta tunnustusta? Esimerkiksi Israelin jonkinasteinen tunnustus PLO:lle 1990-luvun rauhanprosessin aikana tulkittiin joidenkin kannattajien keskuudessa petturuudeksi – osin tästä johtuen selkeästi sotilaallisempi Hamas-järjestö sai kannatusta²⁰⁵. Samoin Kadenin ja Güntherin analyysissä IS nimenomaan ei halunnut tunnustusta länsivalloilta, sillä se katsoi niiden edustavan valtiollisuutta, jota se ei kannattanut²⁰⁶. Kirjoittajat katsovatkin, että heidän analyysinsä pohjalta on vaikea tukea ajatusta siitä, että IS:n kohdalla tunnustus olisi voinut tuoda pidättyväisyyttä konfliktin keinojen saralla (*moderation in means*), sillä IS perusteli statustaan sen kyvyllä tappaa USA-johtoisen koalition sotilaita²⁰⁷.

Kochi esittää, miten siitä huolimatta, että konfliktin osapuolen oikeutus sotaan näyttäisi täysin banaalilta, tunnustuksen on pyrittävä pohtimaan, onko toisen sodassa jonkinlaista oikeutusta, sillä väkivallan teot tapahtuvat tietyssä normatiivisessa kontekstissa, jonka ymmärtäminen vaatii omien arvolauselemme subjektiivisuuden tunnustamista²⁰⁸. Behnke suhtautuu kriittisesti tähän ajatukseen tunnustuksen hyveellisyydestä suhteessa universaaleihin arvolauseelmiin: jotta osapuoli voi antaa paksun tunnustuksen konfliktitilanteessa, koskien usein toisen väkivallan oikeutusta, pitää molemmilla olla yhteinen moraalikoodisto, jota vasten tällaisia arvolausemia tarkastellaan. Kuitenkin jokainen universaaliuteen tähtäävä argumentointi tunnustuksesta on luonteeltaan aina partikulaarinen, jostakin poliittisesta yhteisöstä käsin annettu – päätös esimerkiksi sotaan lähtemisestä on usein ilmaisu halusta suvereeniuteen ja toisenlaisen eettisen yhteisön muodostamiseen. Behnke korostaa, että tällaisessa tilanteessa tunnustus ei tarjoa mahdollisuutta lieventää tai edes helpottaa suvereniteetin ja sodan vaikutuksia. Tunnustusta tulisi hänen mukaansa tulkita konstitutiivisena, uusien poliittisten subjektiveettien artikuloimisena.²⁰⁹ Ajatus tunnustuksen politiikan hyveellisyydestä onkin tätä taustaa vasten ongelmallinen, sillä paksun tunnustuksen puute useissa konfliktitilanteissa osoittaa, miten osapuolet eivät jaa yhteistä moraalista koodistoa. Konfliktin analysoimisessa sen käyttövoima saattaakin olla vajavainen. Tämä ei tosin tarkoita, etteikö tunnustusteorioita voisi käyttää konfliktitilanteissa ollenkaan – onhan pyrkimys toisen osapuolen identiteetin ymmärtämiseksi konfliktinratkaisussa tärkeässä osassa.

---

²⁰⁵ Trinkunas 2021, 262.

²⁰⁶ Trinkunas 2021, 262; Kaden & Günter 2021.

²⁰⁷ Kaden & Günther 2021, 103.

²⁰⁸ Kochi 2009, 256–257.

²⁰⁹ Behnke 2014, 201–202.

Myös Salisburyn yliopiston valtio-opin professori Cashman kiinnittää huomiota siihen, miten tunnustuksen politiikka ei sovellu välineeksi kaikkien suhteiden hoidossa, sillä hypoteesi siitä, että sota syttyy evätyn tai väärän tunnustuksen takia koskee vain sellaisia suhteita, joissa toisen osapuolen motivaatio sotaan on sidottu symboliseen haavoittuvuuteen eikä hyötyihin (*gains*). Revisionististen valtioiden kohdalla, kuten natsi-Saksan tapauksessa, tunnustuksen politiikka ei olisi hänen mukaansa toiminut myönnytyspolitiikkana²¹⁰.

Voidaan myös kyseenalaistaa, tarkoittaako edes paksu tunnustus konfliktin lientymistä. Aggestam nimittäin osoittaa, että liiallinen keskittyminen (paksuun) tunnustukseen saattaa laukaista loputtoman kamppailun molemminpuolisen identiteetin määrittelyyn, mikä voi puolestaan haitata neuvotteluprosessia. Se saattaisi myös korostaa uhriutumista, sillä historiallisten vääryyksien korjaaminen on usein suuressa roolissa ennen kaikkea aseellisten ei-valtiollisten ryhmittymien identiteeteissä. Aggestam ehdottaakin, että molemminpuolinen ohut tunnustus olisi konfliktinratkaisutilanteen kannalta paras ratkaisu²¹¹. Tällöin nouseva tunnustuksen aste ei toisi mukanaan rauhaan johtava kehitystä. Kyse on toki myös siitä, miten tunnustus ei yksinään riitä konfliktitilanteiden ratkaisussa: se toimii ikään kuin toissijaisena.

4.2 Toissijaisuus

Toisena kategoriana otan mukaan tunnustuksen *toissijaisuuden*. Käsite vaatii hieman avaamista. Kun tarkastellaan esimerkiksi Afganistanin tilannetta ja USA–Taliban-neuvotteluja, tai vaikkapa Bienen ja Daasen (2015) sekä Boesten ja Idlerin (2021) analyysseja, on huomattavissa tilanteita, joissa selvästi annettu (ohut) tunnustus tai, Bienen ja Daasen artikkelia mukaillen, noussut tunnustuksen aste, ei ole tuonut konfliktiin ratkaisua tai edes lientymistä. Tämä on siis omiaan kritisoimaan edellä avattua tunnustuksen hyveellisyyttä, mutta se herättää myös toisenlaisen kysymyksen: onko niin, että tunnustus ei yksinään riitä rauhaan pääsemisessä? Tarvitaanko sen lisäksi vielä jotain muuta? Tunnustus näyttää jäävän näissä konfliktitilanteissa hieman irralliseksi, jollain tavalla toissijaiseksi. Miten paljon sillä on siis merkitystä? Tämä yhdistyy luontevasti Honnethin ja Fraserin suurempaan debattiin siitä, onko tunnustus sellainen redusoiva käsite, jollaisena Honneth (ja esimerkiksi Fukuyama) sen käsittää? Voisiko olla niin, että tunnustuksen lisäksi tarvitaan vielä uudelleenjakoa, ts. materiaalisia myönnytyksiä? Fraserin analyysia seuraten tunnustus uhkaa ilman uudelleenjakoa jäädä irralliseksi, ja näin voi tilanteen nähdä myös aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden

---

²¹⁰ Cashman 2012, 460.

²¹¹ Aggestam 2015, 510–511.

neuvottelutilanteissa. Ennen kaikkea: jos tunnustuksen tunnistaminen on vaikeaa (ks. luku 4.3), uudelleenjako saatettaisiin nähdä konkreettisempänä toimena tilanteen parantamiseksi.

Fraserin ja Honnethin välinen debatti on näkynyt myös aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kontekstissa. Esimerkiksi Chung kirjoittaa siitä, miten Kiina on pyrkinyt kehystämään selkeät tunnustusloukkaukset uiguureja kohtaan vain taloudellisiksi kysymyksiksi alikehittyneisyydestä ja näin ollen halunnut vastata konfliktiin uudelleenjakamisen keinoin. Chung on kriittinen uudelleenjakoa kohtaan, sillä hänelle se näyttäytyy selkeästi vääränlaisena vastauksena *tunnustus*vaatimukseen. Taloudellinen kehitys ja uudelleenjako hänen mukaansa parhaimmillaan muodostavat ryhmittymille alustat (*bases*) kulttuuristen identiteettien ilmaisulle: ne eivät määrää ryhmän identiteetin tunnustamista ja kunnioitusta toisen ryhmän tai valtion puolesta eivätkä korvaa niiden puuttumista²¹². Uiguurien tilanne on ehkä selkeä esimerkki tunnustuksen puutteesta, mutta miten on vaikkapa monessa analyysissä esiin nostetun Palestiinan tilanteen laita. Riittäisikö palestiinalaisille tunnustus heidän valtiolliselle olemassaolollensa, jos se ei takaisi esimerkiksi Israelin siirtokuntien rakentamisen loppumista tai varojen uudelleenjakamista köyhemmille, pääosin palestiinalaisten asuttamille alueille? Aseelliset ei-valtiolliset toimijat ovat kuitenkin hyvin paikallisesta kontekstista nousevia ja pääosin alueellisesti vaikuttavia, jolloin niiden paikallinen tuki liittyy myös koettuihin epäoikeudenmukaisuuksiin, kuten taloudelliseen kurjuuteen ja sosiaaliseen epätasa-arvoisuuteen²¹³. Äärimmäisen kurjuuden on usein todistettu tuottavan ääriajattelua; aseellisen ei-valtiollisten toimijoiden tuki kansan keskuudessa saattaa useimmin juontaa juurensa materiaaliseen epätasa-arvoisuuteen kuin tietyn identiteetin tunnustamiseen. Esimerkiksi Talibanin tuki paikallisen väestön keskuudessa on ainakin jonkin verran vakauden toivoa horjuvan ja korruptoituneen Afganistanin hallinnon sijaan²¹⁴. Tunnustuskamppailujen irrottaminen uudelleenjaon kysymyksistä onkin kyseenalaista. Afganistanin tilanteen kohdalla voisi kysyä, olisiko Taliban saanut paikallisten keskuudessa tukea, jos maan asukkaat olisivat olleet vauraita. Miten paljon Talibanin tuessa on kyse siis tunnustuksesta? Voi toki esittää, että järjestöt hakevat tunnustusta juuri oikeudenmukaisemman uudelleenjakajan roolissa, mutta tällöinkään kyse ei ole pääosin *vain* tunnustuksesta.

Tunnustuksen politiikka on, kuten kappaleessa 2.3 osoitettiin, tiiviisti yhteydessä konstruktivistiseen perinteeseen. Normien ja kulttuurin sijaan se kiinnittää huomiota identiteetteihin ja niiden

---

²¹² Chung 2021, 136.

²¹³ Dudouet 2021, 242.

²¹⁴ Ks. esim. The New Yorker 6.9.2021.

rakentumiseen ja niiden välisiin dilemmoihin. On kuitenkin vaikea lähteä analysoimaan identiteettejä täysin erillään normeista ja kulttuureista, sillä identiteetit, tai ainakin niiden dilemmat, perustuvat pitkälti siihen, mitä muilta tietyissä konteksteissa odotetaan. Laitinen, kirjoittaessaan tunnustuksen epäämisen dynamiikasta, osoittaa miten tärkeää on erottaa se, mikä oletetaan vääräksi tunnustukseksi ja mikä oikeasti on väärä tunnustus. Tämä tarkoittaa, että meillä on oltava jonkinlaisia ”minimaalisen objektiivisia” standardeja, joita vasten tunnustusvaateita esitetään: ”For some ’takes’ to be ’mistakes’, there must be some fact of the matter or a ’correct take’ that differs from ’mistake’.”²¹⁵ Yhteiskunnan *normit* voivatkin asettaa tällaisia standardeja, joihin tunnustuksen hakijat ja myöntäjät vetoavat tunnustuksen prosessissa²¹⁶. Normit asettavat mahdollisuuksia mutta myös rajoja sille, miten osapuolet voivat toisensa tunnustaa.

Tärkeää on huomata se, että osapuolet ovat tietoisia näistä normeista *ennen* kuin he vaativat tunnustusta ryhmäidentiteetilleen. On nimittäin argumentoitavissa, että tunnustus *muotoutuu* tai jollain tavalla *riippuu* normeista eikä päinvastoin tuota niitä. Kuten Pring huomauttaa, normit ohjaavat tunnustuksen hakijoita ja myöntäjiä muotoilemalla ”kohtuullisia” tunnustuksen odotuksia²¹⁷. Normien voidaan siis katsoa luovan ne rajat, joissa tunnustusvaateet argumentoidaan. On toki tapauksia, joissa järjestöjen tunnustuksen vaateet menevät selvästi konventionaalisten normien ylitse, mutta silloinkin järjestöt ovat mitä todennäköisimmin siitä tietoisia – ”yliampuvat” tunnustusvaateet, joilla saatetaan tähdätä esimerkiksi kyseisten normien muuttamiseen, ovat siis silti niistä riippuvaisia ainakin siinä mielessä, että vaateita peilataan olemassa olevia normeja vasten. Myös tunnustuksen loukkauksia tulkitaan näitä normeja vasten. Voikin kysyä, kohdistuuko väärä tunnustus tai sen epääminen toisen identiteettiin vai *normiin* siitä, että esimerkiksi neuvotteluosapuolien pitäisi pyrkiä kohtelemaan toisiaan kunnioittavasti (ks. luvussa 4.4 jaottelu arvokkuuden ja identiteetin tunnustukseen).

Pring käyttää esimerkkinä Etelä-Sudanin rauhanprosessia analysoidessaan normien roolia osana tunnustusta. SPLM-IO:n selkeämpi inkluusio (ohut tunnustus) rauhanprosessissa ei tuonut rauhaa. Analyysi on sidottava rauhanprosessien normeihin, sillä normit määrittävät sen, millä standardeilla neuvottelupöytään valitaan mitkään järjestöt. Kansainvälinen trendi noudatteli Pringin mukaan inkluusion lisäämistä, jolloin järjestö asetettiin samalle viivalla muiden ei-valtiollisten toimijoiden kanssa, minkä järjestö katsoi olevan identiteettinsä vastaista (väärä tunnustus). Tässäkin tapauksessa

---

²¹⁵ Laitinen 2012, 32.

²¹⁶ Pring 2021, 195.

²¹⁷ Pring 2021, 196.

järjestön väärä tunnustus peilaantui siis niitä normeja vasten, joita SPLM-IO piti hyväksyttävänä. Tunnustuksen ei ainakaan voida sanoa toimineen ainoana vaikuttavana tekijänä. Sienknecht puolestaan argumentoi, että Kurdistanin työväenpuolueen tunnustukseen vaikuttivat muuttuneet globaalit normit, joita ennen kaikkea EU piti tärkeinä²¹⁸. Tunnustuksen antajan näkökulmasta voi siis katsoa, että strategisestikin annettu väärä tunnustus tai tunnustuksen epääminen suhteutetaan aina globaaleja normeja vasten, joita ei haluta tietoisesti rikkoa. Sienknecht onkin kirjoittajista ainoa, joka kontekstualisoi tunnustuksen kamppailut normatiivisen diskurssin osaksi.

Aseelliset ei-valtiolliset toimijat ovat myös käyttäneet normeja hyödykseen pyrkiessään kontekstualisoimaan kamppailut osana laajempia kansainvälisen politiikan trendejä, kuten Hensell ja Schlichte analysoivat (ks. sivut 57–58.). Meksikossa esimerkiksi Zapatista-järjestö siirtyi marxistilenninistisestä ideologiastaan alkuperäiskansojen osallistuvan demokratian oikeuksien kannattamiseen, pitkälti kansainvälisten järjestöjen (ennen kaikkea YK:n) asettamien trendien ja normien mukaisesti²¹⁹. Eri historiallisina aikoina on helpompi tukea tiettyjä järjestöjä, ja kulloisenkin ajanjakson normeista riippuen on tietynlaisten päämäärien, keinojen ja identiteetin perusteleminen helpompaa kuin toisten²²⁰.

Lundin yliopiston valtio-opin professori Jens Bartelson on kirjoittanut suvereeniuden periaatteesta:

Since international practices of recognition have been intimately connected to the principle of sovereignty, a group of people must display some recognizably state-like qualities in order to qualify as an object of possible recognition.²²¹

Jos tämä ei täyty, tunnustuksen saaminen saattaa olla vaikeaa, koska kyseinen ryhmittymä ajautuu mahdollisten tunnustusobjektien valikoiman ulkopuolelle. Tässä tapauksessa kyseessä ei ole sen tunnustusvaateiden kieltäminen, ei siksi että sen identiteettiä ei haluta tunnustaa, vaan koska järjestö ei täytä kansainvälisen politiikan ohjaavia normeja. Voisi lisäksi esittää, että ryhmittymän pyrkimys muuttaa tällaista normia tai pyrkimys tulla otetuksi vakavasti valtiollisena toimijana (eli toiminta normin mukaisesti) on sen identiteetin yksi keskeisistä rakennuspalikoista.

Kokonaisuuden voisi summata muokkaamalla Laitisen esittämää virkettä ”The process of creating public norms embodies in itself an important form of mutual recognition between citizens.”²²² Se

---

²¹⁸ Sienknecht 2021, 111–112.

²¹⁹ Dudouet 2021, 239.

²²⁰ Trinkunas 2021, 263.

²²¹ Bartelson 2013, 121.

²²² Laitinen 2012, abstract.

saattaisikin toimia paremmin muodossa: ”The process of pursuing mutual recognition embodies in itself an important form of assessing public norms.” Normit ovat lisäksi vielä riippuvaisia sekä kulttuurisesta että historiallisesta kontekstistaan. Tämä tekee myös tunnustusvaateista selkeän kontekstispesifejä – tunnustus riippuu siis ympäristöllisistä tekijöistä enemmän kuin vaikuttaa niihin. Toisin sanoen sen sijaan, että normit toimisivat tunnustuksen välineenä, tunnustus näyttäisi toimivan normien määräämässä kontekstissa.

4.3 Fokus

Kolmantena ja keskeisenä kritiikin kategoriana nostan esiin tunnustuksen politiikan *fokuksen*: tunnustus on konseptina niin laaja, että siitä on vaikea saada otetta. Tunnustuksen teorit näyttävät pursuavan niin moneen suuntaan ja taipuvan niin monen johtopäätöksen tueksi, ettei ole enää selvää, mikä niissä itseasiassa on tunnustuksen politiikan rooli. Clément’n, Geisin, ja Pfeiferin toimittaman kirjan kappaleiden taulukoinnin moninaisuus kertoo tästä mielestäni parhaiten. Tunnustuksen hakijan ja saajan roolit ovat monimutkaiset ja pitkälti harmaalla alueella liikkuvia, ja yleisöt tunnustusvaateille ovat välillä lähes maailmanlaajuisen yhteisön kokoisia. Onko tunnustus siis ikään kuin jonkinlainen sateenvarjotermi, joka heitetään tutkimuksen päälle mutta joka ei kuitenkaan ohjaa tutkimusta tiettyyn suuntaan? Voisiko kaksi tutkijaa saada samasta aineistosta samoja tunnustuksen käsitteitä käyttäen täysin erilaisia tulkintoja?

Taulukko esittää selkeästi, miten lyhyissäkin artikkeleissa käytetään hyvin moninaisia tunnustuksen käsitteitä hyvin erilaisissa tutkimustilanteissa. Tämä ei sinänsä ole ongelma, sillä monissa konfliktitilanteissa on havaittavissa monia tunnustuksen teemoja. Analyyseissa ei tarvitse siis olla vain yhtä suuntaa. Ongelmana on pikemminkin se, että tunnustuksen konseptit ovat liian *häilyviä*. Yhteneväisyyttä ei ole ensinnäkään sen suhteen, minkälaisiin kysymyksiin tunnustusteorioilla haetaan vastauksia. Vaikka realismia tai vaikkapa marxismia teorioina voi käyttää samalla tavoin laajan tutkittavan kirjon ympärillä, on niillä tiettyjä ydinkohtia, joista tulkinnat näyttäisivät ponnistavan (liittyen esimerkiksi anarkiaan, turvallisuusedilemmoihin tai omistussuhteisiin). Ainakaan tähän mennessä analysoituilla tunnustuksen politiikan sovellutuksilla tällaista yhteistä ponnahduslautaa ei näytä olevan, ainakaan kun useasti toistuvia käsitteitä, kuten ohutta ja paksua tunnustusta, käytetään eri analyyseissa eri tavoin. Monien muiden metateorioiden yhteydessä on tietyllä tavalla odotettavissa, mihin teoriarakennelmaa käytetään, ts. minkälaisiin kysymyksiin sillä haetaan vastauksia ja millaisiin tekoihin se kiinnittää huomiota. Tunnustuksen politiikan kentällä tämä aspekti on epäselvä – käsitteestä puuttuu tietynlainen ennustettavuus. Tällöin tutkimuksien vertailu on myös vaikeaa.

Tunnustuksen laatuja on useita. Moni analyysi keskittyy luonnollisesti molemminpuoliseen tunnustukseen, mutta tutkimuskirjallisuudessa on kirjoitettu myös *itsensä tunnustamisesta* ja *jumalallisesta (divine)* tunnustuksesta. Clément erittelee käsitteitä Al-Muhajiroun-järjestön tunnustuksen lähteinä tilanteessa, jossa järjestö ei onnistunut saamaan intersubjektiivista, molemminpuolista tunnustusta: ”Indeed, AM’s [Al-Muhajiroun] presentation of itself, its mission and that of the *ummah* implied that the Self ceased to be a meaning-conferring, autonomous subject”. Järjestö tulkitsee tavoitteensa – kalifaatin perustamisen – vaikeudet jumalan tahdoksi ja koettelemukseksi, jolloin se pystyi tulkitsemaan lähes kaikki tapahtumat jumalallisen tunnustuksen osoituksiksi.²²³ Järjestö oli ikään kuin pakotettu tähän, sillä kieltämällä muiden tunnustuksen sillä ei ollut ketään, jolta se olisi voinut hakea vastavuoroista tunnusta – prosessista tuli näin ollen unilateraali. Samaisella sivulla kirjoittaja yhdistää tämän vielä Hegelin mestarin ja orjan dialektiikkaan esittämällä, että järjestöllä ei tässä ajatusrakennelmassa olisi tasaveroista tunnustuksen antajaa, jos se ei itse tunnusta ”orjaa” (länsimaita) tasaveroiseksi.

Tunnustuksen konsepteja riittää siis lähes jokaiseen tilanteeseen ja tämä pakottaa kysymään, onko näin monitulkintainen konsepti paras metatason teoria. Koska tunnustuksen saamisen tai hakemisen voi ulottaa sinne missä minkäänlaisia askelia ei tämän suuntaan ole reaali politiikassa nähty käyttämällä jumalallista tai itsensä tunnustusta, on suhteellisen helppo ajatella, että tunnustus voitaisiin yhdistää lähes mihin tahansa prosessiin. Jumalallisen tai itsensä tunnustamisen konseptit eivät lisäksi tee välttämättä muuta kuin sekoita kuviota uusilla termeillä: monelle on varmasti selvää, että esimerkiksi Al-Muhajiroun, Al-Shabaab tai vaikkapa Taliban ovat perustelleet aktivisminsa uskonnon avulla. Tällainen näkökulma meneekin lähelle psykologismia sen sijaan, että tunnustuksen avulla tutkittaisiin *konfliktia*. Itsensä tunnustaminen on myös ristiriidassa Hegelin alkuperäisen molemminpuolisen tunnustuksen idean kanssa, josta tunnustuksen politiikka pitkälti nousee.

On syytä korostaa, että kyse ei ole siitä, että tunnustuksen politiikka ei kiinnittäisi huomiota moniin tärkeisiin seikkoihin tai toisi uusia näkökulmia ja näin ollen haastaisi jo olemassa olevia tulkintatapoja. Keskittyminen identiteetteihin pelkkien materiaalien olosuhteiden sijaan on ehdottomasti tervetullutta. Ongelma on siinä, millaisiin identiteetteihin tunnustuksen politiikka keskittyy ja millä tavalla, sillä tämä ei ole selkeää. Jotain käsitteen häilyvyydestä kertoo mielestäni se, miten osa tutkijoista on katsonut, että on tutkittava ”tunnustuksen tunnustamista”, sillä esimerkiksi vuosia alistettu ja marginalisoitu aseellinen ei-valtiollinen toimija ei välttämättä ymmärrä

---

²²³ Clément 2014, 438.

tunnustuseleiden merkitystä juuri osana tunnustusta²²⁴. Esimerkiksi Tukholman yliopiston valtiopöytäkirjan professori Hans Agné on maininnut, miten vaikeaa on ymmärtää

”whether feelings of recognition originate, as assumed, in social interaction with adversaries, rather than somewhere else, for example in exclusively psychological processes within the subjects.”²²⁵

Tukholman yliopiston apulaisprofessori Karl Gustafsson on kirjoittanut tunnustuksen tunnistamisesta kokonaisen artikkelin (2016). Miten voimakkaina voi tunnustuksen eleitä analysoida pitää, jos ei ole edes varmaa, että tunnustuksen saaja itse ymmärtää ne sellaisina?

Sama ongelma koskee tutkimuksia aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kentällä, sillä monet niistä analysoivat tunnustusta suhteellisen pinnallisella tasolla. Joissain tutkimuksissa (mm. Toros & Sugal 2021, Kaden & Günther 2021, Sienknecht 2021, Pfeifer 2021, Görzig 2021, Pring 2021, Boesten & Idler 2021) on käytetty lähteinä haastatteluja tai esimerkiksi järjestön johtajien kommentteja, kun taas muissa on tukeuduttu pitkälti toisen käden lähteisiin ja yleiseen tapahtumahorisonttiin. Tällaisissa tapauksissa herää väkisin kysymys siitä, mistä kirjoittaja tietää varmaksi, että jokin tapahtuma, kommentti tai ele on tulkittavissa vääräksi tunnustukseksi tai sen epäämiseksi? Cashman kirjoittaa 9/11-iskujen analyysinsä yhteydessä, että on toki mahdollista, että Saddam Husseinin harkitsemattomat kommentit aiheuttivat ”narsistisia haavoja amerikkalaisille johtajille”²²⁶, mutta näiden väitteiden paikkansapitävyys on vaikea todistaa; vielä vaikeampaa on todistaa niiden kausaalivaikutukset²²⁷. Kausaalivaikutuksien analyysia voidaan toki kyseenalaistaa osana mitä tahansa teoriaa, mutta tunnustuksen politiikassa, jossa ei ole välttämättä selvää, kenen identiteettiä evätään, tai evätäänkö nimenomaan toisen identiteettiä vai jotain muuta, kausaliteetin perustelemineen on entistä keskeisempää. Ennen kaikkea, jos kyseessä on ryhmittymä, joka hakee tunnustusta kokonaisilta uskontoryhmittymiltä, kuten vaikkapa Kadenin ja Güntherin analyysissa, on hankalaa ymmärtää, kuka tunnustaa kenet ja millä tavoin – näiden analyysien kausaalisuhteet saattavat olla vähintäänkin huterat. Myös esimerkiksi Al-Qaedan on katsottu toimivan horisontaalisesti siten, että ryhmän jäsenyys on vaihtelevaa (*fluid*), jolloin jopa konfliktin sovittelijoilla on ollut vaikeuksia tunnistaa keskusteluosapuolta²²⁸. Osa järjestöistä, kuten Hezbollah, on myös pyrkinyt eri

---

²²⁴ Ks. esim. Clément 2021, 19.

²²⁵ Agné 2013, 102.

²²⁶ Cashman siteeraa Lindemannin analyysia, Lindemann 2010, 109.

²²⁷ Cashman 2012, 460.

²²⁸ Dudouet 2021, 242.

identiteettien korostamiseen yleisöstä riippuen²²⁹. Kehen tunnustus tai sen epääminen tällöin siis oikeasti kohdistuu?

Bartelson on kiinnittänyt huomiota käsitteen häilyvyyteen kansainvälisen politiikan saralla yleensä. Hän toteaa hieman raflaavasti, että tunnustuksen konsepti on kansainvälisten suhteiden alalle kuin sveitsinveitsi (*Swiss army knife*) partiolaiselle²³⁰. Hän analysoi myös termin monitulkintaisuutta. Lainaan pitkäkkösti:

Thus, the concept of recognition carries the burden of explaining not only how the modern international system once was formed and stratified, but also how an international society of nominally equal actors has been able to emerge, and, finally how this system or society eventually might be reformed or even transcended. [--] This fuzziness in turn makes it hard to formulate questions about the relationship between different forms of recognition, as well as to understand how the transitions between these are carried out in political and legal practice.²³¹

Bartelson huomauttaa, että tunnustuksen politiikan analyttinen vahvuus ei välttämättä olekaan systeemitason reformien selittäjänä vaan tiettyjen järjestyksien *ylläpitämisessä (maintenance)*. Hän myös esittää, että tunnustuksen eri käsitteet (hän erottelee poliittisen, laillisen ja moraalisen tunnustuksen) olettavat kohteella olevan valtiollisia (*state-like*) piirteitä, jotta sitä voi pitää tunnustuksen kohteena.²³² Tätä voi tosin kritisoida edellä mainittujen normien näkökulmasta, sillä eikö esimerkiksi tunnustuksen konseptien huomio valtiollismaisiin piirteisiin ole riippuvainen siitä, että valtiollisuus nähdään kansainvälisen systeemin normina. Tunnustuksen politiikka ei tässäkään toimi tyhjiössä.

4.4 Välineellisyys

Viimeinen ja samalla tärkein huomioni liittyy tunnustuksen *välineellisyyteen*. Tällä viitataan siihen, miten useassa tutkimuksessa tunnustusta tulkitaan itseistarkoituksena, vaikka konsepti toimii usein selkeästi välineellisesti. Varmasti kyse on myös pyrkimyksestä päästä kauemmas intressiperusteisista realistisista tulkintatavoista, joissa kaikki nähdään vain voimapolitiikan osina tai sitä vasten tulkittavina. Monissa analyyseissa onkin keskitytty tunnustustapahtumiin ja siihen, miten tunnustus niissä rakentuu ja miten sitä haetaan. Uupumaan on jäänyt kuitenkin ilmiselvä kysymys: *miksi* tunnustusta haetaan, tai *mihin tarkoitukseen* tunnustusta haetaan. Voi esittää, että kysymys ei ole

---

²²⁹ Pfeifer 2021.

²³⁰ Bartelson 2013, 107.

²³¹ Bartelson 2013, 109.

²³² Bartelson 2013, 123–125.

mielekäs, sillä kuten tunnustuksen rikas teoriaperinne osoittaa, tunnustusta haetaan usein inhimillisen tarpeen takia. Käytännön esimerkit puhuvat kuitenkin toista kieltä. Joidenkin aiempien katsauksien yhteydessä onkin nostettu esiin välineellisyyskriittikkä – alla muutama lisähuomio.

Välineellisyyskriitikillä ei viitata siihen, että tunnustuksen välineellistä arvoa ei olisi yhdessäkään analyysissä ymmärretty. Tunnustusta ei kuitenkaan lähes missään artikkelissa kohdella esimerkiksi realistisen politiikan osana, jollaisena sitä voi hyvin perustein käyttää. Tunnustuksen antajat pyrkivät legitimoimaan omaa politiikkaansa ja suhteuttavat tunnustuksen tähän kontekstiin; tunnustuksen hakijat taas pyrkivät sellaiseen tunnustukseen, jolla ne saavat konfliktitilanteesta suurimman hyödyn irti. Tunnustus itsessään ei olekaan se, mitä haetaan tai annetaan, vaan sitä tulkitaan laajemmassa kontekstissa. Tästä kirjoittavat myös Clément, Geis ja Pfeifer, jotka katsovat, että tunnustusta haetaan edistääkseen järjestöjen omia agendoja, jolloin tunnustus on strategista:

Insights like these underline that struggles for recognition are not only about identity questions – as social constructivist research in IR often seems to suggest – but also imply material gains and strategic rivalry considerations for social groups.²³³

Tunnustusta onkin vaikea erottaa siitä kontekstista, jossa se annetaan ja joka määrittelee sen, millaisen tunnustuksen osapuoli on valmis antamaan (ks. yllä normeista). Missä määrin annettu tunnustus on ”aitoa” tunnustusta ja missä mielessä vain kylmää laskelmointia? Esimerkiksi Görzig argumentoi analysoidessaan PIRA:n tunnustuskamppailuja, miten järjestön johtajat halusivat tarrata konfliktitilanteen kypsään (*ripe*) hetkeen hakemalla tunnustusta omiensa keskuudesta – pitkälti solmimukseen rauhan kolme vuosikymmentä kestäneeseen konfliktiin²³⁴. Ryhmä haki tunnustusta konfliktitilanteen takia eikä siksi, että sen identiteetti olisi yhtäkkiä muuttunut rauhaa rakastavaksi.

Lisäksi voi kysyä, *mitä* neuvottelutilanteissa tarkkaan ottaen tunnustetaan. Tunnustetaanko siinä toinen konfliktin osapuolena (ohut), legitiiminä osana yhteistä järjestelmää (paksu) vai kenties vain *toisen halukkuus rauhaan*? Tämä ei nimittäin tarkoita, että osapuolet tunnustaisivat toistensa identiteetit vaan ennemminkin *tilanteen*. Tunnustus on tässä mielessä hyvinkin välineellistä, sillä se ei edes liity toiseen ryhmittymään. Vieläkin voi kysyä, tarvitaanko tällaisessa tilanteessa enää tunnustuksen käsitteistöä: eikö voisi puhua, että konfliktin osapuoli *tunnistaa* toisen haluavan rauhaa? Onko pyrkimys rauhaan edes osa järjestön identiteettiä vai vain strategiaa?

---

²³³ Clément et al. 2021, 8.

²³⁴ Görzig 2021, ennen kaikkea 172.

Välineellisyyttä voi löytää myös tunnustuksen epäämisen ja väärän tunnustuksen tapauksissa. Onhan esimerkiksi väärä tunnustus aina ”tahallinen” siinä mielessä, että sen antaja luultavasti ymmärtää, että esimerkiksi terrorismileima ei edusta aseellisen ei-valtiollisen järjestön oikeaa minäkuva. Sillä pyritään usein tiettyyn päämäärään, kuten valtiollisen vastarinnan oikeuttamiseen. Tässäkin yhteydessä voidaan kysyä, *miltä* tunnustus evätään. Jos kyse on niin sanotusta arvokkuuden tunnustuksesta (*dignity-seeking recognition*), tunnustuksen epääminen kohdistuu yhteisiin oikeudenmukaisuuden *normeihin* (ks. yllä). Tällainen epääminen saattaisi muodostaa loukkauksen toisen arvokkuuden tunteelle, sillä sitä ei kohdella tasavertaisena pelaajana. Se voidaan erottaa identiteettiä etsivästä tunnustuksesta (*identity-seeking recognition*), jolloin tunnustuksen epääminen voi näyttäytyä eksistentiaalisena uhkana, sillä normien sijaan se koskee toisen identiteettiä.²³⁵ Ei ole kuitenkaan siis suoraviivaista sanoa, *miltä* tunnustus evätään tai mille annetaan väärä tunnustus. Kun ryhmä leimataan esimerkiksi terroristiseksi, on tällaisen leiman tavoitteena pitkälti juuri ensin mainittu, eli välineellinen arvokkuuden tunnustuksen kieltäminen – nyt toista osapuolta ei tarvitse kohdella tasavertaisena pelaajana. Tunnustuksen kieltämisen puolelta on siis harvoin kyse identiteettiä etsivän tunnustuksen kieltämisestä.

Eri asia tietysti on, miten paljon väärällä tunnustuksella on ryhmittymälle oikeasti väliä – muuta kuin siis välineellisenä käyttöarvona. Esimerkiksi aseellisen ei-valtiollisen toimijan identiteetin kannalta on mitä luultavimmin tärkeämpää, miten järjestö näkee itsensä kuin se, miten sitä loukataan. Ennen kaikkea, jos osa järjestöistä ryhtyy unilateraaliin itsensä tunnustamisen tai jumalallisen tunnustuksen prosessiin, miten paljon ne välittävät siitä, mitä muut siitä ajattelevat? Tunnustuksen politiikalla on siis toki tässä paikkansa ryhmittymän oman identiteetin tutkimuksessa, mutta tällöin kyse ei ole Ringmarin – tai edes Hegelin – hahmottelemasta tunnustuksen dynamiikasta kahden eri osapuolen välillä.

Clément kirjoittaa Al-Muhajiroun-järjestön yhteydessä siitä, miten järjestö *halusi* konstruoida tapahtumat tunnustuksen loukkauksina radikalisoitumisen edistämiseksi ja iskujen perustelemiseksi²³⁶. Hän lisäsi vielä, että aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kentällä tunnustuksen tutkimista ei tulisi jättää vain kulttuuristen (*culturalist*) tulkintojen varaan. Tämä on suhteellisen tiukkaa kritiikkiä konstruktivistisia lähestymistapoja kohtaan. Myös Afganistanissa Taliban on viime aikoina pyrkinyt saamaan kansainvälistä tunnustusta, mutta polttavin kiire on taloudellispoliittinen: maan ulkomaiset varat on jäädytetty, ja niihin kiinni pääseminen vaatisi Talibanin jonkinnäköistä

---

²³⁵ Aggestam 2015, 498, 501.

²³⁶ Clément 2014, 440.

tunnustamista²³⁷. Tunnustuksen politiikan roolia kansainvälisessä politiikassa ylipäänsä ruotunut Goethe Universityn kansainvälisen politiikan professori Reinhard Wolf argumentoikin, miten materiaalisilla selitysmalleilla on pitkään ollut yliote kansainvälisen politiikan saralla, mutta miten tunnustuksen politiikkaa on silti kohdeltava kriittisesti: ”To be sure, the fact that material gains can also enhance an actor’s self-esteem should be no reason for treating symbolic needs as the chief motivation throughout.”²³⁸

Hyvänä esimerkkinä toimivat myös neuvottelutilanteet. Useammassa analyysissä on nostettu esiin neuvottelutilanteiden ja tunnustuksen dynamiikkaa esittämällä, miten neuvottelut tarkoittavat jonkinasteista toisen osapuolen tunnustamista, identiteettipolitiikkaa ja oman minäkuvan muuttamista. Analyyseissa ei ole kuitenkaan otettu huomioon, *miksi* neuvottelutilanteeseen on päädytty tai mitä niillä haetaan. Kyse on usein silkasta reaaliolitiikasta, joka pakottaa osapuolet neuvottelupöytään. Tässä pöydässä tunnustus on tulkittavissa varsin välineelliseksi, sillä se voi toimia ikään kuin nollasummapelin tavoin. Jonkinasteinen myönnytys on aina kädenojennus toiselle tilanteessa, jossa sota pyritään voittamaan. Miksi neuvotteluja muuten käytäisiin usein myös julkisuudelta piilossa? Myös Kiina on kokenut tunnustuksen nollasummapelinä uiguurien suhteen, kuten Chung esittää, sillä tunnustaminen saattaisi tuoda toiselle uhrin aseman²³⁹.

Cashman kysyy välineellisyyteen sopien oivan kysymyksen: jos ”häväistyt” (*disrespected*) johtajat turvautuvat sotilaalliseen voimaan säilyttääkseen kasvonsa, johtuuko tämä psykologisesta reaktiosta identiteettiin ja minäkuvaan kohdistuvasta uhasta (väärä tunnustus), pyrkimyksestä säilyttää poliittinen valta itsellään tilanteessa, jossa kokonaista ryhmää (tai kansaa) on loukattu, vai – kenties kiinnostavimmin – kylmästä tietoisesta halusta olla näyttämättä heikkoa puoltaan, jotta ryhmittymän pelotevaikutuksen uskottavuus pysyy yllä?²⁴⁰ Viimeinen viittaa jo selkeämpään reaaliolitiittiseen lähestymistapaan. Ainakin voi kriittisesti arvioida, että tutkijoiden on vaikea tietää, mitä polkua ”häväisty” osapuoli lähtee seuraamaan, eli miten kausaali vaikutukset ovat todellisuudessa toimineet. Myös se, mikä todellisuudessa koetaan häväistykseksi, riippuu kulttuurista ja esimerkiksi yksittäisen johtajan persoonallisuudesta. Myös halu konstruoida tietyt tapahtumat häväistykseksi on kulttuurista ja normeista riippuvaa.

---

²³⁷ The Conversation (16.12.2021).

²³⁸ Wolf 2011, 133.

²³⁹ Chung 2021, 137.

²⁴⁰ Cashman 2012, 461.

Tunnustuksen politiikan ongelma ei siis ole, etteikö sen käyttäjät ottaisi huomioon välineellisyysnäkökulmaa. Ongelma on pikemminkin siinä, että jos tunnustus ymmärretään joissain analyyseissa välineellisesti, niin silloin tunnustus ei toimi sellaisena redusoivana terminä, mitä siitä on maalailtu. Siitä tulee ikään kuin osa jotain muuta teoriakehikkoa, jolloin tunnustus itsessään toimii välineenä. Onkin siis perusteltavasti kyseenalaistettavissa, voiko tunnustuksen politiikka olla jotain enempiä. Esimerkiksi Kaden ja Günther kirjoittavat, miten he tulkitsevat Bienelta ja Daaselta lainatun käsitteen tunnustus minä (*recognition as*) avoimena kategoriana, joka ikään kuin ”täytetään” empiirisillä tunnustusvaateilla²⁴¹. Tällöin konseptista tulee pitkälti induktiivinen, joka viittaa enemmän välineelliseen käsitykseen: sen ohjaavan roolin voi kyseenalaistaa, jos ei ole edes selvillä, mitä termi itse asiassa sisältää.

Kysymys välineellisyydestä koskeekin tunnustuksen käsitteen mielekkyyttä kansainvälisen politiikan kentällä. Filosofiasa ja sosiaalipsykologiassa tunnustuksen voidaan nähdä ehkäpä helpommin koskevan toisen hyväksymistä ja tasaveroisia ihmissuhteita, mutta onko *konseptuaalinen siirto* individualistiselta tai selkeästi määritellyltä ryhmätasolta valtioiden tasolle kuitenkaan loppupeleissä onnistunut? Tai valtioiden tasolta joskus selkeästi määrittelemättömille aseellisille ei-valtiollisille toimijoille? Voidaanko tunnustuksen käsitteistöä käyttää, kun tunnustusta haetaan lähes maailmanlaajuisilta yhteisöiltä? Mitä ovat Itse (*Self*) ja Toinen (*Other*) tällaisessa tilanteessa?

Ongelmana on, että aseellisen ei-valtiollisen toimijan rooli ja ryhmäidentiteetti saattaa vaihtua nopeasti verrattuna vakaampiin ja kollektiivisempiin valtioiden identiteetteihin. Samaan aikaan ei ole selvää, kuten yllä kirjoitettiin, millaisille poliittisille vaateille tai identiteetti-piirteille aseellinen ei-valtiollinen toimija hakee tunnustusta²⁴². Samoin voi myös kysyä, *kuka* aseellisen ei-valtiollisen toimijan identiteetin määrittää? Millä perustein voidaan tunnustuksen antajan (väärä) tunnustus laskea juuri (vääräksi) tunnustukseksi, kun kyse on parhaimmillaan jopa miljoonien ihmisten liikkeestä? Onko kyse enneminkin liikkeen johtajien tahdosta? Eikö tunnustus ole loppujen lopuksi hyvin subjektiivinen kokemus, jota on vaikea empiirisessä analyysissä havaita ulkopuolelta?

Kokoavasti voikin todeta, että tunnustusta on vaikea nähdä redusoivana konfliktin selittäjäkategoriana tilanteessa, jossa ymmärretään hyvin eri tavoin se, mitä tunnustetaan, millä tavoin ja mitä positiivisen tunnustuksen tai tunnustuksen epäämisen / väärän tunnustuksen lajit tarkoittavat. Tunnustuksen politiikka on nostanut esiin tiettyjä selkeitä piirteitä, joita aiempien teorioiden voidaan

---

²⁴¹ Kaden & Günther 2021, 90.

²⁴² Clément et al. 2021, 7–8.

sanoa ylenkatsoneen. Onko tämä kuitenkin tarpeeksi selkeästi oma tutkimusalansa suhteessa esimerkiksi konstruktivismin sovellutuksiin, jotta tunnustuksen politiikka voidaan kohdella omana teorianaan? Yllä olevan kritiikin perusteella vastaan kieltävästi.

* * *

Kriittisen katsauksen jälkeen on hyvä kysyä, miten tunnustusteoriat tulisi kansainvälisen politiikan saralla sitten ymmärtää, jos niitä on mahdollista kohdella välineellisinä ja toissijaisina. Yhtenä varteenotettavana vaihtoehtona sitä voi tulkita osana Lebowin kansainvälisen politiikan kulttuurista teoriaa²⁴³, kuten Harvardin yliopistonlehtori Arvid Bell on tehnyt²⁴⁴. Mielestäni tämä on teoreettisesti kattavin yritys kontekstualisoida tunnustuksen politiikka laajempaan kehykseen. Lebow haluaa teoriallaan tuoda – samoin kuin monet tunnustuksen politiikan puolustajat – inhimilliset, ihmisen motiivit (*human motives*) analyysin kentälle; hänen teoriansa nousee konstruktivistisesta perinteestä painottaen kulttuurin roolia. Lebow erottelee *hengen (spirit)*, *halun (appetite)* ja *järjen (reason)* ihmisen motivaation fundamentaalisina ajureina. Tilanteessa, jossa järki ei pysty pidättelemään henkeä tai halua, *pelko (fear)* toimii neljäntenä ajurina. Jokaisella on oma assosioitu ”logiikkansa”, jolla lähestyä yhteistyötä ja konflikteja. Teorian tasolla Lebow vielä erittelee, miten realismi nousee pelosta ja marxismi ja liberalismi halusta mutta huomauttaa, että minkäänlaista teoriaa ei ole rakennettu hengelle ja itsetunnon (*self-esteem*) ja kunnian tarpeille. Näiden voi Lebowin mukaan argumentoida vaikuttavan poliittiseen käyttäytymiseen.²⁴⁵

Luvussa 2.1.3 eriteltiin, miten Fraser katsoi tunnustuksen ja uudelleenjakamisen kahdeksi toisiinsa palautumattomaksi oikeudenmukaisuuden kategoriaksi. Myöhemmin hän lisäsi yhtälöön vielä edustavuuden (*representation*) ulottuvuuden. Bell yhdistää nämä oikeudenmukaisuusvaatimukset luontevasti Lebowin kulttuuriseen teoriaan: pyrkimys hengen tyydyttämiseen tarkoittaa usein juuri arvonannon hakemista, jolloin statuksen epääminen tuottaa tunnustuksen konfliktin²⁴⁶. Tällainen tilanne saattaa Lebowin kontekstissa tuottaa riskinottoja – ajatus on linjassa monien analysoitujen aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden tutkimuksen kanssa. Halun voidaan katsoa olevan yhteydessä puolestaan uudelleenjakamiseen. Ajatus seuraa Fraserin jakoa, sillä näin uudelleenjakamisesta tulee identiteetistä erillinen ulottuvuutensa. Representaation teeman Bell katsoo puolestaan olevan

---

²⁴³ Esitely Lebowin teoksessa *A Cultural Theory of International Relations* (2018).

²⁴⁴ Bellin artikkeli *The Roadblock of Contested Recognition: Identity-Based Justice Claims as an Obstacle to Peace Negotiations in Afghanistan* (2014).

²⁴⁵ Lebow 2008, 35, 60; Bell 2014, 519–520.

²⁴⁶ Bell 2014, 523–524.

yhteydessä järkeen, sillä edustavuuden voidaan katsoa kontekstualisoivan uudelleenjakamista ja tunnustusta: taloudellinen ulottuvuus (uudelleenjakaminen) ja kulttuurin ulottuvuus (tunnustus) ovat riippuvaisia poliittisesta ulottuvuudesta (edustavuus)²⁴⁷. Näin ollen tulkintatapa ottaa huomioon monet edellä analysoidut ongelmakohdat ja yhdistää Fraserin jaottelun kansainvälien politiikan areenalle. Jaottelu ottaa huomioon myös sen, miten tunnustus toimii toissijaisena eli yhtenä monista muista epäoikeudenmukaisuuden kokemuksista. Se selittää myös tunnustuksen välineellistä puolta esittämällä, että väärä tai evätty tunnustus on toki yhteydessä henkeen ja arvostuksen loukkaamiseen, mutta konfliktin eskalaation pääasiallisena selittävänä tekijänä on, että tunnustuksen loukkaus voi laukaista ja usein laukaiseekin pelon, jonka pääasiallisena logiikkana on turvallisuuden maksimointi – konfliktin eskalaatiosta tulee näin ollen todennäköisempää. Teoria pitää tunnustuksen kuitenkin visusti konstruktivistisella puolella, johon se selvästi loppupeleissä kuuluu. Fraserin muotoileman kolmikentän ympärillä oleva teoria näyttää siis loppujen lopuksi vetävän pidemmän korren kuin Honnethin idea tunnustuksen monismista.

5 Yhteenveto

Tunnustuksen politiikka ja filosofia on rikas teoriaperinne, jonka juuret lähtevät Hegelistä ja jonka nykyisten muotoilujen takana on nimekkäitä filosofeja ja akateemikkoja. Tunnustusta on pääosin analysoitu sille ”ominaisimmalla” kentällä eli filosofian, sosiaalipsykologian ja sosiologian saralla, ja osa tutkijoista on pitänyt tunnustuksen politiikkaa uutena metateorianana, joka selittäisi lähes kaikki yhteiskunnan kamppailut tai olisi ainakin jonkinlainen redusoiva termi monille eri oikeudenmukaisuusvaateille. Tunnustuksen teoria on löytänyt tiensä myös kansainvälisen politiikan areenalle laajemmin ja viime aikoina myös aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kentälle. Viimeksi mainitussa tunnustusteorioita on sovellettu suhteellisen monipuolisesti aina aseellisen väkivallan oikeutuksen analysoinnista ja symbolisista teoista neuvottelutilanteisiin ja konfliktien dynamiikan tutkimukseen. Aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden tunnustuksen tutkimuksen ympärille on luotu monipuolista termistöä liittyen erilaisiin tunnustusvaateisiin ja tunnustuksen antamiseen/kieltämiseen. Moni tutkija onkin eritellyt tunnustuksen politiikan hyötyjä samansuuntaisesti: tunnustuksen dynamiikan analysointi lisää ymmärrystämme konfliktien kehityksestä, neuvottelutilanteista ja ylipäänsä aseellisten järjestöjen päämääristä.

---

²⁴⁷ Bell 2014, 525.

Tunnustuksen politiikan analysointi on tässä kontekstissa ehdottomasti tervetullutta. Aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden tutkimuksen kenttään on relevantti jo ihan sen tosiasian puolesta, että kaksituhattaluvulla suurin osa poliittisesta väkivallasta on sisällissodista johtuvia ja sotatoimia harjoitetaan joko aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden toimesta tai niitä vastaan. Tästä huolimatta tunnustusta ei ole suhteessa muihin sisällissodan konsepteihin tutkittu paljoa. Tunnustusta ei ole useinkaan tunnistettu konfliktien keskeiseksi dynamiikaksi, vaan sitä on kohdeltu enemmänkin taktisena ja poliittisena prosessina, jonka kontribuutio rauhantutkimukseen on ollut marginaalista²⁴⁸. Pelkästään jo tästä syystä on ilahduttavaa nähdä, miten tunnustuskamppailujen yhteyksistä aseellisiin ei-valtiollisiin toimijoihin on toimitettu kattava kokoomateos, jossa tunnustusta kohdellaan yhtä merkittävänä tekijänä kuin perinteisesti materiaalisia motivaatiotekijöitä. Tunnustusteorioiden ansioksi voi myös laskea sen, että se tuo analyysin systeemitasolta takaisin individualistiselle tasolle²⁴⁹. Tunnustusteoriat, monien uusien teorioiden tavoin, onnistuvat myös nostamaan aikaisemmin ylenkatsottuja aiheita tai ainakin – jollei muuta – rikastamaan teoretisointia erilaisten konfliktien piirteiden kesken.

Työn ensimmäinen tutkimuskysymys koski tunnustuksen politiikan käyttöä aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kentällä. Luku kolme kokonaisuudessaan on vastaus tähän kysymykseen. Summaavaa lyhyttä virkettä on vaikea kirjoittaa, sillä sovellutusten aiheet ovat olleet laajoja ja ennemminkin kentän potentiaalin kartoittamista. Maantieteellisesti järjestöjä on käsitelty monipuolisesti, vaikkakin Lähi-idässä toimivat jihadistijärjestöt ovat saaneet eniten huomiota. Ohuen ja paksun tunnustuksen käsitteet ovat tutkimuskirjallisuudessa saaneet eniten huomiota, pitkälti varmasti niiden sovellutusmahdollisuuksista juuri aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kentällä, jossa esimerkiksi paksu tunnustus tarkoittaisi toisen osapuolen hyväksymistä osana legitiimiä järjestelmää. Tunnustuksen kieltämisen tai väärän tunnustuksen antamista on useasti analysoitu leimaamisen kautta, sillä leimaamisella on järjestöjä pyritty maalaamaan ulkopuolisiksi tai ainakin pyritty perustelemaan omaa aseellista vastarintaa. Järjestöjen näkökulmasta tunnustusta on haettu monipuolisilta yleisöiltä, kuten kansalaisilta, uskonnollisilta tai aseellisilta ryhmittymiltä, omilta kannattajilta, valtioilta ja valtioryhmittymiltä. Tunnustusvaateet ovat usein eläneet konfliktin aikana, ja eri yleisöille on kohdistettu erilaisia vaatimuksia tai tunnustuspyyntöjä. Joissain analyyseissa tunnustuskamppailut on asetettu laajempaan historialliseen ja/tai normittavaan kontekstiin, jolloin niitä on kohdeltu osoituksina kulloisenkin ajan hyväksyttävistä päämääristä ja käytöstavoista.

---

²⁴⁸ Trinkunas 2021, 258.

²⁴⁹ Cashman 2012, 460.

Tunnustuksen politiikan käyttö ei kuitenkaan ole aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kentällä ongelmatonta. Työn toinen tutkimuskysymys kysyykin, miksi tunnustuksen politiikkaa ei ole syytä kohdella uutena metateoriana siitä huolimatta, että sillä on alalla selkeää potentiaalia. Luvussa neljä nostettiin esiin neljä syytä. Ensinnäkin tunnustuksen kohteleva hyveellisenä siinä mielessä, että positiivinen tunnustus olisi askel rauhaan ja väärä tunnustus tai tunnustuksen epääminen askel konfliktiin voidaan kyseenalaistaa, jolloin käsitteen selityspotentiaali ei ole niin vahva. Tämä on suhteellisen pieni huomautus, ja osa tutkijoistakin on analysoinutkin, ettei tunnustus aina tarkoita konfliktin transformaatiota²⁵⁰. Toinen syy liittyy tunnustuksen niin sanottuun toissijaisuuteen: se ei toimi redusoivana kategoriana, sillä se ei monissa konfliktitilanteissa ole pääasiallinen selittäjä vaan toimii paremmin apukätenä. Laajemman kontekstin voidaan katsoa muodostuvan esimerkiksi kansainvälisen politiikan normeista ja historiallisista ajanjaksoista, joita vasten tunnustusvaateet esitetään ja jotka myös määrittävät, miten ja millaisilla vaatimuksilla tunnustusta voidaan antaa. Fraserin ja Honnethin välinen debatti on pilkahtanut myös aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kentällä, ja voikin argumentoida, että tunnustus itsessään ei kaikissa konfliktitilanteissa riitä takaamaan rauhaa – osapuolet tarvitsevat myös materiaalisia myönnytyksiä, jottei tunnustus jää irralliseksi tai, hieman raflaavasti ilmaisten, sanahelinäksi. Materiaaliset uudelleenjakamisen kysymykset voivat usein myös vaikuttaa siihen, miten ja keneltä haetaan millaistaikin tunnustusta.

Kolmantena kritiikin kategoriana toimii tunnustuksen politiikan epäselvä fokus, sillä samoja termejä käytetään hieman eri tavoin eikä ole laajemmassa kuvassa selvää, minkälaisiin kysymyksiin tunnustuksen politiikan katsotaan tarjoavan vastausta. Siitä puuttuu muille suurille teorioille tyypilliset ydinolettamukset, joiden perusteella teoriaan tulisi tietynlaista ennustettavuutta siitä, mitä sen käyttö analyysissa saattaisi nostaa esiin. Nyt eri analyysit pursuavat niin monelle eri alueelle eri termejä käyttäen, että tietynlainen kova alusta puuttuu. Yhteistä näkemystä ei ole siitäkään, miten tunnustus tunnustetaan. Samaan hengenvetoon voi myös huomauttaa, että ei ole selkeää, kenen identiteettiä tunnustuksella tunnustettaisiin/evättäisiin, ja miten se muodostuu. Tämä on omiaan kyseenalaistamaan tunnustuksen dynamiikan ja konfliktitilanteen muuttumisen kausaalisuhteet, sillä kehityskulut eivät ole aina selkeitä eikä tunnustusta – kuten yllä juuri todettiin – voida aina pitää suinkaan primaarisena selittäjäkategoriana.

Neljäs ja laajin syy sille, miksi tunnustuksen politiikka ei ainakaan tällä hetkellä voi olla uusi *grand theory* liittyy siihen, miten tunnustusta on parempi kohdella juuri työväliseenä kuin uutena

---

²⁵⁰ Ks. esim. Toros & Sugul 2021, 72.

metateoriana. Kritiikki on lähellä toissijaisuutta, mutta menee hieman pidemmälle: on kysyttävä, *miksi* tunnustusta haetaan, eli toisin sanoen kyseenalaistettava se, että se toimii yksinään sellaisena inhimillisenä tarpeena, jolle halutaan vastausta. Joissain analyyseissa välineellisyys tai tunnustuksen strategisuus on nostettu esiin, mutta missään sitä ei ole kohdeltu osana jotain laajempaa metateoriaa, kuten vaikka realismia. Tunnustus voisi tällaisessa lähestymistavassa olla turvallisuuspolitiikan keino, jolla pyritään esimerkiksi hakemaan tukea tietyiltä valtioilta. Tunnustusta haetaan usein konfliktitilanteen eikä identiteetin takia. Tunnustustapahtumat saatetaan tahallisesti tulkita tietynlaisiksi, eikä niillä ole välttämättä oikeasti väliä ryhmittymälle itselleen, ainakin jos järjestö turvautuu esimerkiksi jumalalliseen tunnustukseen. Välineellisesti toimiessa tunnustusta onkin vaikea aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kentällä (tai kansainvälisen politiikan kentällä laajemmin) tulkita redusoivaksi kategoriaksi. Konseptuaalinen siirto individualistiselta filosofian ja sosiaalipsykologian saralta kansainvälisen politiikan teoriaksi törmääkin näin ollen tietynlaisiin ongelmiin. Kuka on *Self* ja kuka *Other* tilanteissa, joissa ei ole selvää, kuka aseellisen ei-valtiollisen ryhmittymän identiteetin määrittää ja keneltä tunnustusta tarkalleen ottaen haetaan? Samansuuntainen kritiikki on itse asiassa suhteellisen vanhaa, sillä Harvardin sosiaalietiikan professori Herbert Kelman argumentoi jo lähes puoli vuosisataa sitten, että kansainvälisen politiikan kentälle ei voi nousta sodan psykologista teoriaa (*psychological theory of war*), vaan ainoastaan yleisteoria, jossa psykologia on yhtenä osana²⁵¹. Tunnustusta voisi analysoida samoin sanankääntein.

Yllä eritelty kritiikki ei tarkoita, etteikö tunnustuksen politiikka toimisi hyvin nimenomaan työvälineenä tai etteikö se kiinnittäisi huomiota tärkeisiin kysymyksiin. Kritiikki ei myöskään implikoi, etteikö tunnustuksen dynamiikan analysointi lisäisi ymmärrystä konfliktitilanteista. Teorian terminologiaa olisi silti tarkennettava siinä mielessä, että olisi jonkinlainen yhteisymmärrys keskeisistä termeistä, jolloin tunnustuksen politiikan käyttö olisi ennustettavampaa. Analyyseissa olisi näin ollen terävöitettävä, miten tunnustuksen politiikan käyttö työvälineenä tulkitaan suuremmassa teoriakehyksessä, sillä sen käyttö osana realistisia, liberalistisia tai konstruktivistisia tulkintoja korostaa tunnustuksen hakemisen eri puolia. Tässä yhteydessä olisi myös teoretisoitava, mikä on tunnustuksen suhde teorian muihin osa-alueisiin ja mitä vasten tunnustusta ylipäänsä tulkitaan (normit, turvallisuusdilemma, kansainvälinen yhteistyö jne.). Eri asia on toki se, pitäisikö konfliktin rauhanvälittäjien ottaa käytännön työssä tunnustuksen kysymykset huomioon; tähän mennessä niin ei ole oikeastaan tehty²⁵².

---

²⁵¹ Kelmaniin viitattu Cashman 2012, 459.

²⁵² Dudouet 2021, 238.

Tunnustuksen politiikan sovellutukset aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kentällä ovat suhteellisen kaukana kakkosluvussa analysoiduista klassikoista. Honnethin tuotantoon usein viitataan lyhyesti tunnustuksen käsitteistön inspiroijana ja levittäjänä, Fraseriin tai Tayloriin ei niinkään. Ainoastaan luvussa 3.1 eritelty Chengin artikkeli (2012) tarkastelee Honnethin ajatusten yhteyttä aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden tunnustuskamppailujen perustelemiselle. Honnethin ajatuksia ei kuitenkaan ole useinkaan käytetty sen kummemmin, vaan keskiössä ovat olleet eri tunnustuksen käsitteet ja niiden yhteydet konfliktitilanteisiin. Kuten kritiikin yhteydessä mainittiin, eivät sovellutukset kuitenkaan pysty pääsemään täysin irti esimerkiksi uudelleenjaon ja tunnustuksen välisistä laajemmista yhteyksistä.

Vaikka tunnustuksen politiikkaa on kaiken ylläpidetyn valossa parempi kohdella työvälineenä ja osana jotain muuta laajempaa kansainvälisen politiikan teoriaa, ei sen meriittejä moraalisten kysymysten ja psykologisten teemojen nostamisessa voida sivuttaa. Työn lopuksi onkin hyvä nostaa esiin se, mitä Honneth itse sanoi tunnustuksen lähestymistavoista suhteessa taloudellisiin tai laajemmin intressiperusteisiin analyyseihin. Ne tuovat esiin monien konfliktien moraalisen puolen sellaisissa tilanteissa, joita on usein kohdeltu vain voimapolitiikan ja/tai taloudellisten kysymysten analyysinä:

[--] social theory's fixation on the dimension of interests has so thoroughly obscured our view of the societal significance of moral feelings that today recognition-theoretic models of conflict have the duty not only to extend but possibly to correct. The collective interest behind a conflict does not have to be seen as something ultimate or original but may rather have been constituted within a horizon of moral experience that admits of normative claims to recognition and respect.²⁵³

Honneth tulkitsee moraalisia tunteita (*moral feelings*) niin empiirisiksi taisteluiksi kuin myös niiden oikeuttajiksi. Väärän tai kieltävän tunnustuksen kollektiiviset kokemukset ovat jotain, mitkä selittävät pyrkimyksiä sosiaaliseen transformaatioon ja myös antavat näiden pyrkimysten arviointiin normatiivisen kriteeristön. Kansainvälisen politiikan kentällä tämä tarkoittaa, että tunnustuksen politiikan teoria on tuonut selkeämmin esiin sen, mitä molemminpuolinen kunnioitus tarkoittaa.²⁵⁴ Tämä tulee hyvin ilmi aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kentällä, jossa kunnioitus on yleensä ollut hyvin vähäistä.

Aseellisten ei-valtiollisten toimijoiden kenttä on toki kaukana niistä oikeudenmukaisuuden loukkauksen teemoista, joista Honneth kirjoittaa tai joihin pohjautuen Fukuyama on maalannut

---

²⁵³ Honneth 1995, 165–166.

²⁵⁴ Heins 2010, 150–151.

identiteetistä ja sen tunnustuksesta jumaltermiä. Kaiken kattavana teoriana sen tulisi kuitenkin kestää tarkastelu sen erilaisissa sovellutuksissa. Työ ei ota kantaa siihen, miten tunnustuksen dynamiikka toimii filosofian ja sosiaalipsykologian kentällä, sillä konseptit viittaavat niissä hyvin eri mittakaavan ryhmittymiin. Kansainvälisen politiikan teorian saralla tunnustusta on kuitenkin myös tarjottu uudeksi lähestymistavaksi tilanteessa, jossa on aika kääntää selkä rationalistisille ja realistiselle tulkintatavoille²⁵⁵. Ei tarvitse olla kovan luokan realisti tai rationaalisen valinnan teorian puolustaja huomauttaakseen, että tunnustuksen politiikan potentiaali tällaisen mittaluokan kohottamiseen on kyseenalaistettavissa. On toivottavaa, että käsitteen pohjalta laaditaan uusia analyyseja. Samoin on toivottavaa, että siitä tulee lähestymistapana täsmällisempi ja johdonmukaisempi. Käsitteen potentiaali monen muun teorian yhteydessä on merkittävä. Lähestymistavan puolestapuhujat argumentoivat kuitenkin lähes kokonaan materiaalistien selitysmallien hylkäämisen puolesta – heiluri on päätynyt täysin toiseen ääripäähän. Ehkäpä kultainen keskitie on tässäkin asiassa paras ohje eteenpäin.

---

²⁵⁵ Ks. esim. Ringmar 2014, 14; Honneth 2014, 36.

Lähdeluettelo

Uutis- ja internetlähteet

Helsingin sanomat (7.2.2018): Turun puukottaja huusi ”allahu akbar” ja oli valmistautunut kuolemaan – tämän poliisi on saanut selville terroriteon tutkinnasta. URL: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000005555704.html>. Tarkastettu 7.2.2022.

Helsingin sanomat (14.6.2019): Perussuomalaisten kansanedustaja yhdisti vieraslajien torjunnan turvapaikanhakijoihin – soitimme. URL: <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006142288.html>. Tarkistettu 5.7.2021.

International Herald Tribune (8.2.2007): Just don't mention the war on terrorism. URL: <https://www.nytimes.com/2007/02/08/opinion/08iht-ednye.4523392.html>. Tarkistettu 9.8.2021.

LSE-blog: Ribale Sleiman-Haisar (18.8.2015): The Challenge of Bridging IR and Area Studies in Middle East International Relations Teaching. URL: <https://blogs.lse.ac.uk/mec/2015/08/18/the-challenge-of-bridging-ir-and-area-studies-in-middle-east-international-relations-teaching/>. Tarkistettu 7.6.2021.

The Conversation (16.12.2021): Releasing US\$9.5 billion in frozen assets can't help the Afghan people as long as the Taliban remain in power. URL: <https://theconversation.com/releasing-us-9-5-billion-in-frozen-assets-cant-help-the-afghan-people-as-long-as-the-taliban-remain-in-power-173927>. Tarkistettu 7.2.2022.

The Guardian (1.10.2001): It's war - but it doesn't have to be dirty. URL: <https://www.theguardian.com/world/2001/oct/01/afghanistan.terrorism9>. Tarkistettu 9.8.2021.

The Guardian (10.12.2006): Britain stops talk of 'war on terror'. URL: <https://www.theguardian.com/politics/2006/dec/10/uk.terrorism>. Tarkistettu 9.8.2021.

The Guardian (19.8.2016): Nice becomes latest French city to impose burkini ban. URL: <https://www.theguardian.com/world/2016/aug/19/nice-becomes-latest-french-city-to-impose-burkini-ban>. Tarkistettu 7.6.2021.

The Guardian (10.8.2021): Taliban told that Afghan government installed by force will go unrecognised. URL: <https://www.theguardian.com/world/2021/aug/10/taliban-told-that-afghan-government-installed-by-force-will-go-unrecognised>. Tarkistettu 7.2.2022.

The New Yorker (6.9.2021): The Other Afghan Women. Anand Gopal. Julkaistu lehdessä 13.9.2021.

Kirjallisuus

Aggestam, Karim (2015): Peace Mediation and the Minefield of International Recognition Games. *International Negotiations*, 20, 494–514.

Allan, Pierre; Keller, Alexis (2014): Is Just Peace Possible without Thin and Thick Recognition? Teoksessa Lindemann, Thomas ja Ringmar, Erik (toim.): *The International Politics of Recognition*. London, New York, Routledge.

Anderson, Elizabeth (2010): *The Imperative of Integration*. Princeton, Princeton University Press.

Agné, Hans (2013): The politics of international recognition: symposium introduction. *International Theory*, 5 (1), 94–176

Anderson, Joel (1995): Translator's Introduction. Teoksessa Honneth, Axel (1995): *The Struggle for Recognition. The Moral Grammar of Social Conflicts*. Cambridge, Polity Press.

Ashour, Omar (2009): *The Deradicalization of Jihadists: Transforming Armed Islamic Movements..* London, Routledge.

Bajerok, Jennifer (2005): The Offices of Homeland Security, or, Hölderlin's Terrorism. *Critical Inquiry*, 31 (4), 874–902.

Bartelson, Jens (2013): Three concepts of recognition. *International Theory*, 5 (1), 107–129.

Bassiouni, M Cherif (2008): Criminal Law. The New Wars and the Crisis of Compliance with the Law of Armed Conflict by Non-state Actors. *The Journal of Criminal Law and Criminology*, 98 (3), 711–810.

Baudrillard, Jean (2002): L'Esprit du terrorisme. *Harper's Magazine*. URL: <https://harpers.org/archive/2002/02/lesprit-du-terrorisme/>. Tarkistettu 9.8.2021.

Bhatia, Michael V. (2005): Fighting Words: Naming Terrorists, Bandits, Rebels and Other Violent Actors. *Third World Quarterly*, 26 (1), 5–22.

Behnke, Andreas (2014): Recognizing the Enemy. Terrorism as Symbolic Violence. Teoksessa Lindemann, Thomas ja Ringmar, Erik (toim.): *The International Politics of Recognition*. London, New York, Routledge.

Bell, Arvid (2014): The Roadblock of Contested Recognition: Identity-Based Justice Claims as an Obstacle to Peace Negotiations in Afghanistan. *International negotiations*, 19 (3), 518–542.

Biene, Janusz; Daase, Christopher (2015): Gradual Recognition: Curbing Non-State Violence in Asymmetric Conflict. Teoksessa Daase, Christopher; Geis, A.; Fehl, Caroline ja Kolliarakis, Georgios (toim.): *Recognition in International Relations. Rethinking a Political Concept in a Global Context*. London, Palgrave Macmillan.

Boesten, Jan; Idler, Annette (2021): Mutual recognition in the context of contested statehood: evidence from Tumaco, Colombia. Teoksessa Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim.): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.

Brown, Chris (2000): Cultural Diversity and Political Theory. *Review of International Studies*, 26 (2), 199–213.

- Burns, Tony; Buchwalter, Andrew (2013): Introduction. Teoksessa Burns, Tony; Thompson, Simon (toim.): *Global Justice and the Politics of Recognition*, New York, Palgrave macmillan.
- Buzan, Barry; Gonzalez-Pelaez, Ana (2009): *International Society and the Middle East. English School Theory at the Regional Level*. London, Palgrave Macmillan.
- Cashman, Greg (2012): Review. Causes of War: The Struggle for Recognition. By Thomas Lindemann. *Perspectives on Politics*, 10 (2), 459–461.
- Chavoshi, Siavash (2020): Book reviews. The struggle for recognition in International Relations: status, revisionism, and rising powers. By Michelle Murray. *International Affairs*, 96 (5), 1412–1413.
- Cheng, Sinkwan (2012): Terrorism, the subaltern, and the politics of recognition: Rethinking Hegel and Honneth. *Journal of Law and Conflict Resolution*, 6 (3), 56–66.
- Chung, Chien-peng (2021): Recognition, respect and identity in the discourse of China’s Uyghur problem. Teoksessa Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.
- Clément, Maéva (2014): Al-Muhajiroun in the United Kingdom: the role of international non-recognition in heightened radicalization dynamics. *Global Discourse*, 4 (4), 428–443.
- Clément, Maéva; Geis, Anna ja Pfeifer, Hanna (2021): Recognising armed non-state actors: risks and opportunities for conflict transformation. Teoksessa Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.
- Cronin, Audrey Kurth (2010): When Should We Talk to Terrorist? Special Report, United State Institute of Peace. Verkossa: https://www.usip.org/sites/default/files/SR240Cronin_3a.pdf. Tarkistettu 18.4.2022.
- Dimitrova, Anna (2013): The Politics of Recognition in International Conflicts, *Millenium. Journal of International Studies*, 41 (3), 663–668.
- Dudouet, Véronique (2021): From rebels to violent extremists: evolving conflict trends and implications for the recognition of armed non-state actors. Teoksessa Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.
- Duncombe, Constance (2015): Representation, recognition and foreign policy in the Iran–US relationship. *European Journal of International Relations*, 2016, 22 (3), 622–645.
- Fattah, Khaled; Fierke, Karin Marie (2009): A Clash of Emotions: The Politics of Humiliation and Political Violence in the Middle East. *European Journal of International Relations*, 15 (1), 67–93.
- Fierke, Karin Marie (2014): *Political Self-Sacrifice: Agency, Body and Emotion in International Relations*. Cambridge, Cambridge University Press.
- Foster, Roger (1999): Recognition and Resistance: Axel Honneth’s Critical Social Theory. *Radical Philosophy*, 94 (March/April), 6–18.

- Fraser, Nancy (1995): From Redistribution to Recognition? *New Left Review*, 212 (1), 68–93.
- Fraser, Nancy (2000): Rethinking Recognition. *New Left Review*, 3 107–120.
- Fraser, Nancy (2001): Recognition without Ethics? *Theory, Culture & Society*, 18 (2–3), 21–42.
- Fraser, Nancy (2003): Social Justice in the Age of Identity Politics: Redistribution, Recognition, and Participation. Teoksessa Fraser, Nancy; Honneth, Axel: *Redistribution or Recognition. A Political-Philosophical Exchange*. London; New York, Verso.
- Fraser, Nancy; Honneth, Axel (2003): *Redistribution or Recognition. A Political-Philosophical Exchange*. London; New York, Verso.
- Fukuyama, Francis (2018): *Identity*. New York, Farrar, Straus and Giroux.
- Geis, Anna (2018): The Ethics of Recognition in International Political Theory. Teoksessa Brown, Chris ja Eckersley, Robyn (toim.): *The Oxford Handbook of International Political Theory*. Oxford, Oxford University Press.
- Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim.) (2021): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.
- Gustafsson, Karl (2016): Recognising recognition through thick and thin: Insights from Sino-Japanese relations. *Cooperation and Conflict*, 51 (3), 255–271.
- Görzig, Carolin (2021): Ripe through recognition? The case of the Provisional Irish Republican Army. Teoksessa Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim.): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.
- Havu, Sauli (2019): Soitellen sosialismiin? Axel Honnethin sosialismikäsitteen kriittistä tarkastelua. *Niin & Näin*, 2/19, 83–91.
- Hegel, G.W.F. (1991): *Elements of the Philosophy of Right*. Toim. A. W. Wood, kääntänyt H.B Nisbet. Cambridge, Cambridge University Press. Alkup. julkaisu vuonna 1820.
- Hegel, G.W.F. (1999): *Political Writings*. Toim. L. Dickey, kääntänyt H. B. Nisbet. Cambridge, Cambridge University Press. Alkup. julkaisu vuosina 1798–1802.
- Heins, Volker (2010): Of persons and peoples: Internationalizing the critical theory of recognition. *Contemporary Political Theory*, 9, 149–170.
- Heins, Volker (2016): Recognition, multiculturalism and the allure of separatism. Teoksessa (Hayden, P.; Schick, K. (toim): *Recognition and Global Politics: Critical Encounters between State and World*. Manchester, Manchester University Press.
- Hensell, Stephan; Schlichte, Klaus (2021): The historical mapping of armed groups' recognition. Teoksessa Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim.): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.

- Herr, Stefanie (2013) Constraining the Conduct of Non-State Armed Groups. Teoksessa Jakobi, Anja; Wolf, Klaus Dieter (toim.): *The Transnational Governance of Violence and Crime: Non-State Actors in Security*. New York, Palgrave Macmillan.
- Hirvonen, Tommi (2020a): Johdanto – Tunnustuksen filosofia ja politiikka. Teoksessa Hirvonen, Tommi (toim.): *Tunnustuksen filosofia ja politiikka*. Helsinki, Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Hirvonen, Tommi (2020b): Tunnustus, demokratia ja populismi. Teoksessa Hirvonen, Tommi (toim.): *Tunnustuksen filosofia ja politiikka*. Helsinki, Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Hofmann, Claudia; Carolin Görzig (2015): The dark side of recognition: mutual exclusiveness of passive and active recognition in the Middle East conflict. Teoksessa Daase, Christopher; Geis, A.; Fehl, Caroline ja Kolliarakis, Georgios (toim.): *Recognition in International Relations. Rethinking a Political Concept in a Global Context*. London, Palgrave Macmillan.
- Hofmann, Claudia; Ulrich Schneckener (2011): Engaging non-state armed actors in state- and peace-building: options and strategies. *International Review of the Red Cross*, 93 (883), 603–621.
- Honneth, Axel (1995): *The Struggle for Recognition*. Cambridge, Polity Press.
- Honneth, Axel (2003): Redistribution as Recognition: A Response to Nancy Fraser. Teoksessa Fraser, Nancy; Honneth, Axel: *Redistribution or Recognition. A Political-Philosophical Exchange*. London; New York, Verso.
- Honneth, Axel (2014): Recognition Between States: On the Moral Substrate of International Relations. Teoksessa Lindemann, Thomas ja Ringmar, Erik (toim.): *The International Politics of Recognition*. London, New York, Routledge.
- Honneth, Axel (2015): *Sosialismin idea*. Tallinna, Gaudeamus.
- Huttunen, Rauno (2020): Fraserin vaihtoehto Honnethin tunnustuksen monismille. Teoksessa Hirvonen, Tommi (toim.): *Tunnustuksen filosofia ja politiikka*. Helsinki, Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Ikäheimo, Heikki (2003): *Tunnustus, subjektiviteetti ja inhimillinen elämänmuoto. Tutkimuksia Hegelistä ja persoonien välisistä tunnustussuhteista*. Studies in Education, Psychology and Social Research, 220. Jyväskylä.
- Jurist, Elliot (1994): Review of Axel Honneth, Kampf um Anerkennung. *Constellations*, 1 (1), 177–180.
- Kaden, Tom; Günther, Christoph (2021): Shifting recognition orders: the case of the Islamic State. Teoksessa Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim.): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.
- Kochi, Tarik (2009): *The Other's War: Recognition and the Violence of Ethics*. Taylor and Francis, London.
- Kruck, Andreas; Schneiker, Andrea (toim.) (2017): *Researching Non-State Actors in International Security. Theory and Practice*. London, New York, Routledge.

- Laitinen, Arto (2012): *Misrecognition, Misrecognition, and Fallibility*. *Res Publica*, 18 (1), 25–38.
- Laitinen, Arto (2020): Taylor tunnustustaistelujen tulkkina – ja tuomarina? Teoksessa Hirvonen, Tommi (toim.): *Tunnustuksen filosofia ja politiikka*. Helsinki, Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Lebow, Richard Ned (2014): *Spirit, Recognition and Foreign Policy: Germany and World War II*. Teoksessa Lindemann, Thomas ja Ringmar, Erik (toim.): *The International Politics of Recognition*. London, New York, Routledge.
- Lindemann, Thomas (2010): *Causes of War: The Struggle for Recognition*. HUOM!
- Lysaker, Odin; Jakobsen, Jonas (toim.) (2015): *Recognition and Freedom: Axel Honneth's Political Thought*. Leiden, Boston, Brill.
- Mark, Clifton D. (2016): Axel Honneth, The Struggle for Recognition. Teoksessa Levy, Jacob T. (toim.): *The Oxford Handbook of Classics in Contemporary Political Theory*. Oxford, Oxford University Press.
- Markell, Patchen (2003): *Bound by Recognition*. Princeton, Princeton University Press.
- Markell, Patchen (2006): Recognition and redistribution. Teoksessa Dryzek, John S.; Honig, Bonnie; Phillips, Anne: *The Oxford Handbook of Political Theory*. Oxford, Oxford University Press.
- McNay, Lois (2008): The Trouble with Recognition: Subjectivity, Suffering, and Agency. *Sociological Theory*, 26 (3), 271–296.
- Mills, Charles M. (2013): Retrieving Rawls for Racial Justice?: A Critique of Tommie Shelby. *Critical Philosophy of Race*, 1 (1) special issue, 1–27.
- Nwankpa, Michael (2021): Labelling conflict groups in Nigeria: a comparative study of Boko Haram, Niger Delta, IPOB and Fulani militia. Teoksessa Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim.): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.
- Pfeifer, Hanna (2021): Recognition dynamics and Lebanese Hezbollah's role in regional conflicts. Teoksessa Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim.): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.
- Pedahzur, Ami (2017): Book Reviews. International Relations. States in Disguise: Causes of State Support for Rebel Groups. *Perspectives on Politics*, 15 (4), 1209–1210.
- Pilapil, Renate D. (2020): Beyond Redistribution: Honneth, Recognition Theory and Global Justice. *Critical Horizons*, 21(1), 34–48.
- Povinelli, Elizabeth (2002): *The Cunning of Recognition: Indigenous Alterities and the Making of Australian Multiculturalism*. Durham, Duke University Press.
- Pring, Jamie (2021): Norms and recognition in mediation processes: promoting inclusivity in the mediation of the Intergovernmental Authority on Development in South Sudan. Teoksessa Geis,

Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.

Ricoeur, Paul (2005): *The Course of Recognition*. Cambridge; Mass, Harvard University Press.

Ringmar, Erik (2002): The Recognition Game. Soviet Russia Against the West. *Cooperation and Conflict: Journal of the Nordic International Studies Association*, 37 (2), 115–136.

Ringmar, Erik (2014): Introduction: The International Politic of Recognition. Teoksessa Lindemann, Thomas ja Ringmar, Erik (toim.): *The International Politics of Recognition*. London, New York, Routledge.

Salloukh, Bassel, F. (2017): Overlapping Contests and Middle East International Relations: The Return of the Weak Arab State. *Political Science & Politics*, 50 (3), 660–663.

Schmitt, Carl (1991): *Der Begriff des Politischen. Text vom 1932 mit einem Vorwort und drei Corrolarien*. Duncker & Humboldt, Berlin.

Shelby, Tommie (2004): Race and Social Justice: Rawlsian Considerations. *Fordham Law Review*, 72 (5), 1697–1714.

Sienknecht, Mitja (2021): The PKK's zig-zag in its global quest for recognition. Teoksessa Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.

Sofsky, Wolfgang (1996): *Traktat über die Gewalt*. Fischer, Frankfurt.

Staniland, Paul (2014): *Networks of Rebellion: Explaining Insurgent Cohesion and Collapse*. London, Cornell University Press.

Särkelä, Arvi (2020): Tunnustuksen patologiat. Sosiaalisuus ja kritiikki Honnethin tunnustusteoriassa. Teoksessa Hirvonen, Tommi (toim.): *Tunnustuksen filosofia ja politiikka*. Helsinki, Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Taylor, Charles (1994): The Politics of Recognition. Teoksessa Gutmann, Amy (toim.) *Multiculturalism. Examining the "Politics of Recognition"*. Princeton, Princeton University Press.

Thomas, Nigel (2012): Love, rights and solidarity: Studying children's participation using Honneth's theory of recognition. *Childhood*, 19(4), 453–466.

Thompson, Simon (2006): *The Political Theory of Recognition. A Critical Introduction*. Cambridge, Polity Press.

Trinukas, Harold: Recognition of armed non-state actors: what we have learned and what lies ahead. Teoksessa Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.

Toros, Harmonie (2008): 'We Don't Negotiate with Terrorists!': Legitimacy and Complexity in Terrorist Conflicts. *Security Dialogue*, 39 (4), 407–426.

Toros, Harmonie; Sugal, Arriya (2021): 'Al-Shabaab is part of us': endogeneity and exogeneity in the struggle for recognition in Somalia. Teoksessa Geis, Anna; Clément, Maéva ja Pfeifer, Hanna (toim): *Armed non-state actors and the politics of recognition*. Manchester, Manchester University Press.

Wendt, Alexander (1992): Anarchy is what States Make of it: the Social Construction of Power Politics. *International Organization*, 46 (2), 391–425.

Wendt, Alexander (2003): Why a World State is Inevitable. *European Journal of International Relations*, 9 (4), 491–542.

Wolf, Reinhard (2011): Respect and Disrespect in International Politics: The Significance of Status Recognition. *International Theory*, 3 (1), 105–42.

Zartman, William I. (2001): The timing of peace initiatives: Hurting stalemates and ripe moments. *Global Review of Ethnopolitics*, 1 (1), 8–18.

Žižek, Slavoj (2002): *Welcome to the Desert of the Real: Five Essays on September 11 and Related Dates*. Verso, London.